

**Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК**

**«Ерекше тұлға ретінде баланың шығармашылық, зияткерлік мүмкіндігін
дамытудағы білім беру ұйымдарының инновациялық бағыттары»
Әдістемелік ұсынымдары**

**«Инновационные направления деятельности организаций
дополнительного образования с учетом развития интеллектуального,
творческого потенциала детей»
Методические рекомендации**

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы РМҚК

«Ерекше тұлға ретінде баланың шығармашылық, зияткерлік мүмкіндігін дамытудағы білім беру ұйымдарының инновациялық бағыттары» әдістемелік ұсынымдары «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК Астана, 2014 ж

Методические рекомендации «Инновационные направления деятельности организаций дополнительного образования с учетом развития интеллектуального, творческого потенциала детей». РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования». Астана, 2014 год

Әдістемелік ұсынымда инновацияның теориялық аспектілері мен әдістемелік негіздері және республикадағы балаларға қосымша білім беру жүйесінде инновациялық бағыттарды жүзеге асыру механизмдері қарастырылған, қосымша білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттары, инновациялық үдерістердің қазіргі жағдайы, қосымша білім беру ұйымдарының инновациялық бағыттағы қызметінің үздік тәжірибелері ұсынылды.

Ұсынылып отырған мәлімет балаларға қосымша білім беру жүйесінің басшыларына, әдіскерлерге және қосымша білім беру педагогтеріне арналады.

В методических рекомендациях рассмотрены теоретические аспекты и методологические основы инноваций и основные механизмы реализации инновационных направлений в системе дополнительного образования детей в республике, представлены приоритетные направления развития системы дополнительного образования, реальное состояние инновационных процессов, представлен лучший опыт инновационным направлений деятельности организаций дополнительного образования.

Предлагаемый материал адресован руководителям организаций образования, методистам и педагогам системы дополнительного образования детей.

Рецензент: Бакирова Күлжахан Шаймерденқызы, Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университетінің профессоры, педагогикалық ғылымдары докторы

Рецензент: Бакирова Кульжахан Шаймерденовна, доктор педагогических наук, профессор Казахского Национального педагогического университета им. Абая

ҚР БжҒМ Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы РМҚК әдістемелік кеңесі ұсынады (2014 ж. 12.02. хаттама № 07)

Рекомендовано к печати методическим советом РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» (Протокол № 07 от 2.12.2014 г.)

Мазмұны Содержание

1.	Кіріспе	4
2.	Білім беру жүйесіндегі инновациялардың теориялық-әдіснамалық негіздері	6
3.	Қосымша білім беру жүйесіндегі инновациялар мен инновациялық процестердің бағыттары	10
4.	Педагогикалық ұжымның балаларға қосымша білім беруді ұйымдастырудағы инновациялық әлеуеті	17
5.	Қосымша білім беру педагогінің инновациялық қызметі	22
6.	Оқытындардың қабілетін дамытуды және білім беру нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететін инновациялық білім беру ортасын құру	31
7.	Қосымша білім беру ұйымдарында инновациялық бағыттарды дамыту үлгісі	39
8.	Қорытынды	45
9.	Қолданылған және ұсынылған әдебиеттер тізімі	90
10.	Введение	47
11.	Теоретико-методологические основы инноваций в системе образования	48
12.	Направления инноваций и инновационных процессов в системе дополнительного образования	52
13.	Инновационный потенциал педагогического коллектива в организации дополнительного образования детей	59
14.	Инновационная деятельность педагога дополнительного образования	64
15.	Создание инновационной образовательной среды, обеспечивающей развитие способностей обучающихся и достижение результатов образования	74
16.	Модель развития инновационных направлений в организациях дополнительного образования	82
17.	Заключение	88
18.	Список используемой и рекомендуемой литературы	90

Кіріспе

Қазақстанда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық қайта жаңарулар еліміздің экономикасының айтарлықтай өсуін қамтамасыз етті, әлемдік қоғамдастыққа интеграциялануға мүмкіндік туғызды. Бұл мәнмәтінде қоғамдық даму деңгейінің, елдің экономикалық қуаты мен ұлттық қауіпсіздігі деңгейінің критерийі ретінде білім берудің, адами ресурстар жүйесінің рөлі өсе түседі. Қоғамдық қатынастар жүйесіндегі өзгерістер білім беруге әсер етеді, одан ұтқырлықты, жаңа тарихи кезеңнің талаптарына және экономиканы дамытудың қажеттіліктеріне сай болуды талап етеді.

Әлемдік нарықтың жаһандануы және оның барлық сегменттерінде бәсекелестіктің артуы жағдайларды Қазақстан үшін, сол сияқты тұтас әлем үшін де инновациялық даму жолы баламасыз стратегия болып табылады. Дамыған елдердің тәжірибесін ескере отырып және отандық экономиканың нақты жағдайын назарға ала отырып, Қазақстан өзінің инновациялық даму бағытын айқындап алды. Инновациялық процестің барлық қатысушыларының ұжымдық өзара іс-қимылында ғылымды және инновацияларды басқарудағы тұтас саясатты әзірлеу ел стратегиясының негізгі басымдығы болып табылады.

Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық даму стратегиясы шикізат бағытынан алшақтауға ықпал ететін, экономиканың салаларын әртараптандыру арқылы елдің тұрақты дамуына қол жеткізуді, ұзақ мерзімді жоспарда технологиялық экономикаға көшу үшін жағдайлар жасауды өз алдына мақсат етіп қояды. Елдің дамуымен өз қызметінің нәтижесін болжай алатын, жаңа білімдер туғыза алатын және оларды іс жүзіне асыра алатын адамдарға деген қажеттілік күрт өсті.

Еліміздің педагогикалық қоғамдастығы алдында Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін бәсекеге қабілетті, заманауи ету: мақсаттарды, оларға қол жеткізу тәсілдерін жаңарту, яғни білім берудің мазмұндық және процессуалдық аспектілерін қайта қарау міндеті тұр.

Бұл мәселені шешуде ерекше рөл балаларға қосымша білім беру ұйымдарына жүктеледі. Бұл балаларға қосымша білім беру жүйесін қоғамның талаптарына сай жаңғырту қажеттігін білдіреді.

2020 жылға дейінгі кезеңде білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында балалар мен жастардың бейімділіктерін, қабілеттерін және жекебасты, әлеуметтік және кәсіптік өзіндік бағытын дамытудың айқындаушы факторларының бірі ретінде балаларға қосымша білім беру жүйесінің маңызды рөлі атап айтылған.

Бүгінгі күні балаларға қосымша білім беру үздіксіз білім беру жүйесі құрамдауыштарының бірі ретінде қарастырылады және балаларға жекелей бағытталған көзқарастың кеңдігімен сипатталатын жаңа типті білім беру олардың білім алудағы қажеттіліктеріне, өмір сүру дағдыларын қалыптастыруға негізделеді.

Балаларға қосымша білім беру жүйесін дамытуда оқыту мен тәрбиелеудің жаңа жағдайларына сәйкес балаларға қосымша білім беруді сапалы түрде жаңарту; қосымша білім беру қызметтерінің деңгейін арттыру сияқты бірқатар үрдістерді қарастырады.

Осыған байланысты ғылым жетістіктерін және жаңа педагогикалық тәжірибені сыни, шығармашылық меңгеру және қолдану арқылы өз қызметінің мазмұны мен нысанын байыта әрі өзгерте алатын қосымша білім беретін педагогке қажеттілік арта түседі.

Балаларға қосымша білім беру жүйесін жаңартудың жетекші үрдісі педагогті инновациялық қызметке қатыстыру болады, ол ұйымның басты сапасы болып табылады. Балаларға қосымша білім беру ұйымының инновациялық стратегиясының үйлесімінде барлық өзгерістердің тікелей қатысушысы ретінде педагогтің маңызы едәуір артады. Оның инновациялық қызметі жеке педагогикалық жүйенің міндетті құрамдас бөлігіне айналады. Педагогикалық ұжымда жаңа педагогикалық білімге, педагогтің білім беру және әлеуметтік функцияларына қажеттік артады.

Күнделікті тәжірибені талдау қосымша білім беретін педагогтердің елеулі бөлігінің инновациялық қызметке тартылмай, инструменталдық рөл атқара отырып, қалыптасқан дәстүрлерге қарай қасаң түрде әрекет ететінін көрсетеді, өйткені бұрын педагогтің алдына тым тар міндеттер қойылды және олардың бағытын нақты кәсіпқойлық белгіледі.

Балаларға қосымша білім беру жүйесіндегі педагогтердің көпшілігінің кәсіби педагогикалық білімінің болмауына қарай олардың инновациялық педагогикалық қызметке көзқарасы жеткіліксіз түйсінбеген ретінде сипатталады, бұл заманауи талаптар тұрғысынан кәсіпқойлықтың өсуін тежейді. Педагогтердің басым бөлігінде инновациялық педагогикалық тәжірибені зерделеуге және қолдануға қажеттілік қалыптаспаған, оны іріктеу мен талдауда дағдылары мен қабілеттері жоқ. Мұны инновациялық педагогикалық қызметтің уәдемесінің төмендігімен түсіндіруге болады.

Аталған проблеманы қарастырудың өзектілігі қосымша білім беру ұйымының қызметіндегі инновациялардың білім беру процесін жетілдірудің аса тиімді шарттарының бірі, дәйекті құралға айналатындығымен де белгіленеді.

Аталған ұсынымдар республика қосымша білім беру ұйымдарының үздік педагогикалық ұжымдары мен қызметкерлері қызметінің тәжірибесіне негізделген практикалық материалды қамтиды.

Әдістемелік ұсынымдар қосымша білім беру ұйымдарының басшыларына, педагогтеріне, түрлі деңгейлердегі әдіскерлерге инновациялар туралы түсінік қалыптастыруға, сондай-ақ өз жұмысында оларды меңгеруде сындарлы практикалық қабілеттер алуға көмектеседі.

1. Білім беру жүйесіндегі инновациялардың теориялық-әдіснамалық негіздері

Әлеуметтік өмірдің барлық салаларындағы түбегейлі өзгерістер, ғылым мен техникадағы жетістік, педагогикалық қызмет саласындағы жаңа қажеттіктер білім беру жүйесін жаңғырту қажеттігіне әкелді. Осы саладағы міндеттерді сәтті шешудің ықтимал жолдарының бірі барлық деңгейлердегі білім берудің тиімділігі мен сапасын арттыруды қамтамасыз ететін инновацияларды іздестіру және енгізу болып табылады.

Аталған әдіснамалық материалдарды әзірлеудің негіздемесі: «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңы; Қазақстан Республикасындағы білім беру саласын дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы; Қазақстан Республикасындағы білім беру саласын дамытудың 2011-2015 жылдарға арналған стратегиялық жоспары; Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың 2012-2016 жылдарға арналған Ұлттық іс-қимыл жоспары; қосымша білім беру саласындағы нормативтік құқықтық актілер болып табылады.

Соңғы бірнеше жылдың ішінде «инновация» сөзі қоғам өміріне дендеп енді. Инновация – кең ұғым, онымен адам тіршілігінің кез келген саласында дерлік шұғылданады.

Анықтамалық әдебиеттерде инновация жаңа көзқарас, жаңалық, жаңалық ретінде қарастырылады. Аталған ұғымның философиялық, әлеуметтік-психологиялық анықтамалары оның нақты сипаттамасын көрсетеді:

✓ соның арқасында оң өзгерістер жүргізілетін және қажетті тиімділікке қол жеткізілетін сол немесе басқа жаңа енгізілімді қолданылып жүрген тәжірибеге мақсатты енгізу;

✓ ғылым мен техниканың жетістіктерін пайдалануға негізделген техника, технологиялар, еңбекті ұйымдастыру және басқару саласындағы жаңа енгізілім, сондай-ақ осы жаңалықтарды қызметтің түрлі салаларында пайдалану; тиімділігі жоғары енгізілген жаңалық.

«Инновация» ұғымына сипаттама бергенде жаңа енгізілім және жаңалық секілді терминдер пайдаланылады. Жаңа енгізілім – жаңа қағида, жаңадан белгілінген тәртіп; енгізу ортасына жаңа тұрақты элементтерді ендіретін мақсатты өзгеріс, соның нәтижесінде жүйе бір күйден екінші күйге ауысады. Жаңа енгізілім жаңалық енгізудің көмегімен жүйені бір сапалық күйден екіншісіне көшіру процесі болып ұғынылады.

Ғылыми зерттеулердегі жаңалық тиімділікті ықтимал арттырудың материалдандырылған идеясы, тиісінше пайдалану кезінде соны енгізу жүйе жұмысының нәтижелерін жақсарту алатын тәсіл ретінде қарастырылады. Жаңалық қандай да бір процестің, жүйенің тиімділігін арттыруға бағытталған мақсаткерлікпен іске асырылатын озық өзгеріс ретінде сипатталады. Бұл ретте жаңалық процесс ретінде емес, жаңа енгізілімдерді іске асыру нәтижесі, тәсілі ретінде ұғынылады. Жаңалық шынайы өзгерістер болғанға дейін қолданылады, оны таңдау біз бірденені өзгертуге енді кіріскелі жатқан кезде ғана мүмкін.

Жаңалық – қатысы ұғым. Бір жүйе үшін жаңалық болып табылатын нәрсе, басқасына ендігі бұрыннан қолданылатын компонент болуы мүмкін.

«Инновация», «жаңа енгізілім», «жаңалық» ұғымдары арақатынасының талдамасы инновацияларды енгізу ортасына жүйенің бір күйден екіншісіне ауысуын туғызатын жаңа тұрақты элементтерді (жаңалықтар) енгізумен мақсатты түрде байланысты құбылыс ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Бұл тұрғыда жаңалық өзіне сапалы өзгеру мүмкіндігін білдіретін мазмұнды енгізсе, ал жаңа енгізілімнің мәні оның өзгеруі инновацияның мәнін құрайтын

нақты объекті жағдайындағы жаңалықтарды ауыстырып қондыру немесе өндіру технологиясын қамтамасыз ететіндігінде.

Адамның зияткерлік қызметінің, шығармашылық процестің, жаңалықтардың, өнертабыстардың және жаңа немесе алдыңғы объектілерден ерекшеленетін түрдегі оңтайландырудың түпкі нәтижесі бола отырып, инновациялар нарыққа әлеуеті аса жоғары, жаңа сапаға ие болған, уақыт өте келе өз кезегінде жетілдіру объектісіне айналатын адамның зияткерлік қызметінің мүлдем жаңа (жетілдірілген) өнімдерін (қызметтерін) енгізумен сипатталады.

Инновациялық қызмет – бұл айрықша қызмет, оған қажеттілігімен (әлеуметтік-қоғамдық, нарықтық және т.т.) ерекшеленетін нәтижелер алу үшін жаңа нәрселер (білімдер, технологиялар, әдістер, тәсілдер) енгізіледі.

Инновациялық қызметті іске асыру адам факторын ескеруді, оны жайластырудың барлық кезеңдерінде пайда болатын әлеуметтік-психологиялық кедергілерді еңсеруді талап етеді.

Инновациялық қызметтің әлеуметтік-психологиялық кедергілерін еңсеруге мыналар септігін тигізеді:

1) оның қатысушыларының мінез-құлқының ұстанымдарын, құндылықтарының, этикалық нормаларының бағдарын есепке алу;

2) инновациялық қабілеттерді дамыту, қабылдауға және инновацияға қатысуға даярлықты қалыптастыру үшін қызметкерлерді белсенді оқытудың әлеуметтік-психологиялық әдістерін қолдану.

Білім беру жүйесіндегі инновациялар туралы XX ғасырдың 80-жылдарынан бері айтыла бастады. Дәл осы шақта педагогикадағы инновациялар проблемасы, және тиісінше, оның түсінігін қамсыздандыру әлеуметтік зерттеулердің тақырыбына айналды. Синонимдер ретінде қолданылатын «білім берудегі инновациялар» және «педагогикалық инновациялар» терминдері ғылыми тұрғыда негізделіп, педагогикаға енгізілген болатын. Қазіргі заманғы зерттеулердегі педагогикалық инновация педагогикалық қызметке жаңа енгізілім, олардың тиімділігін арттыру мақсатын көздеген оқыту және тәрбие беру мазмұнындағы және технологиясындағы өзгеріс ретінде қарастырылады.

Кейбір отандық авторлар педагогикалық инновацияларды озық тәжірибенің өзгеше түрі ретінде айқындайды және оларды түбегейлі жаңалықтармен теңдестіреді. Инновациялардың өзгешелігін біріншіден, олардың көкейтесті проблеманың жаңа шешімін әркез қамтитынымен, екіншіден, оларды пайдаланудың сапалық жаңа нәтижелерге әкелетіндігімен, үшіншіден, оларды енгізудің жүйенің басқа құрамдас бөліктерінің сапалы өзгеруін туғызатынымен байланыстырады.

Педагогикалық жаңалық білім беру тарихында осы түрінде бұрын беймәлім болған, бұрын ұшыраспаған, оқыту мен тәрбие беру теориясы мен тәжірибесін дамытатын күйге, нәтижеге әкелетін педагогикалық қызметтің ықтимал өзгерістерін қамтитын (педагогикалық қоғамдастық жаңалықтарды меңгеріп, енгізген кезде) нәрсе ретінде» анықталады.

«Жаңалық» термині «жаңғырту» ұғымымен байланыстырылады. Инновация деп қалыптасқан оқыту технологиясын айтарлықтай өзгертетін

жаңа білім беру (басқа тәсіл), жаңа идея, оқу орнының немесе білім беруді басқарудың жаңа тұлғаты ұғынылады. Инновация мен жаңалықты процесс және тәсіл ретінде ажыратқан жөн.

Педагогикалық инновациядағы жаңа енгізілімдер тәжірибеге педагогика және психология ғылымдарының жетістіктерін енгізген кезде, озық педагогикалық тәжірибені пайдаланған кезде қалыптасатын оқу-тәрбие процесінің сапалық жаңа күйі ретінде анықталады.

Білім беру жүйесіндегі инновациялық процестер «педагогикалық жаңалықтарды жасаудың, қабылдаудың, бағалаудың, меңгеру мен қолданудың басқарылатын процестері»; педагогикалық қоғамдастықтың бірлікте қарастырылатын педагогикалық жаңалықтарды жасаудың, қабылдаудың, бағалаудың, меңгеру мен қолданудың басқарылатын процестері ретінде қарастырылады.

Инновациялық процесс жаңалықтарды жасау, тарату және меңгеру есебінен білім беру саласын дамыту процесі ретінде түсінген жөн. В.С.Лазарев атап көрсеткендей, бұл бірнеше кезеңде өтетін циклдік процесс:

- ✓ өзгертуге қажеттілікті анықтау (проблеманы анықтау);
- ✓ проблеманың шешімдері идеясын әзірлеу;
- ✓ проблеманы (жаңалықты) шешу тәсілін әзірлеу;
- ✓ жаңалықты мақұлдау және сараптау;
- ✓ жаңалықты тарату – жаңалықты меңгеру.

Білім берудегі инновациялар арнайы жобаланған, әзірленген немесе педагогикалық бастама тәртібімен кездейсоқ ашылған болуы мүмкін.

Педагогикалық инновациялардың өзгешелігі неде? Инновациялық процестердің негізгі белгілерін сақтай отырып, педагогикалық инновациялар басқа инновациялардан ең алдымен өздерінің қызметінің «мәні» білім алушының немесе педагогтің жеке тұлғасы болып табылатындығымен ерекшеленеді. Қайталанбас ерекшеліктері мен өзгешелігі бар жеке тұлға ұдайы даму үстіндегі тұлға. Кез келген педагогикалық жаңа енгізілімдер тап сол тұлғаның дамуы процесін жетілдіруге бағытталған.

Өзінің мәніне қарай «инновация» ұғымы жаңалықтарды жасауға және таратуға ғана емес, сонымен бірге осы жаңалықтармен байланысты қызмет түріндегі өзгерістерге, ойлау стиліне қатысты. Педагогикалық инновациялардың ерекшеліктері мен айрықша белгілері:

1. инновациялық қызметінің мәні – қайталанбас, даму үстіндегі, ерекшеліктері бар тұлға;
2. әлеуметтік тапсырыс немесе қоғам қажеттілігі түріндегі объективтік талаптарға тәуелділік;
3. педагогтің педагогикалық инновацияларды қабылдауға және іске асыруға психологиялық даярлығы.

Педагогикалық инновациялар білім беру тәжірибесінің тиімділігін арттыру мақсатында мақсаты тәсілдері мен мазмұнындағы өзгеріс болып табылатын инновациялық қызмет барысында іске асырылады. Инновациялық қызмет – бұл білім беру сапасын арттыруға септігін тигізетін (адамның зиякерлік, рухани, эмоционалдық және физикалық қызмет салаларына қолайлы әсер ететін); білім беру мазмұнындағы қағидаттық өзгерістердің

пайда болуынан, білім беру процестерінің өтуінде, білім беру тәсілдерінде немесе білім беру кеңістігінде байқалатын жаңалықты жасаумен, мақұлдаумен, енгізумен сипатталатын қызмет. Инновациялық қызмет кезеңімен іске асырылады, өйткені жұмыстың жаңа нысандарын меңгеру үшін белгілі бір уақыт, тиісті ғылыми қамтым, педагогтердің даярлығы, ұжымның жаңа жұмыс жағдайларын бейімделуі және т.т. қажет етіледі. Идея туындаған сәттен бастап іс жүзіне асырылғанға дейін бірнеше кезең өтеді:

- ✓ білім беру немесе тәрбиелеу міндетін шешу жолдары туралы негізделген ұсыныс;

- ✓ аталған әдістемені кеңінен сынамалау; шектеулі немесе жаппай іске асыру;

- ✓ толық меңгеру.

Инновациялардың зерттемелері мен дамуы проблеманы шешудің жаңа қағидаттық тәсілі табылмағанша жүргізіледі. Мұндай тәсіл алға тартылған идеялар мен ұсыныстардың дамуын қадағалауға, олардың нақты тиімділігі, жаңа енгізілімдердің ауқымы туралы ойлауға мүмкіндік береді.

Инновациялар проблеманы шешудің дәстүрлі тәсілдері педагогтердің біліктілігіне қарамастан оң әсерін бермеген жағдайларда маңызды. Инновацияларды ешқашан енгізу ауқымына қарай бағаламаған жөн, өйткені бір жерде тамаша жұмыс істеп тұрған нәрсе басқа жағдайларда келесі жерде мүлдем жұмыс істемейтін болады. Әркез тек нақты жерден алынған нақты нәтижелерді ғана бағалаған (сол жерден алдыңғы алынған нәтижелерді салыстырып) жөн.

Даму процесі үшін қолда бар тәжірибені қайта бағамдау, оны қайта бағалау, жаңа қызмет бағыттарын, жаңа идеяларды, құндылықтар бағдарларын бөліп көрсету, оларды түйсіну, жобалар әзірлеу және жаңа жүйелер мен жағдаяттарды үлгілеу тән.

2. Қосымша білім беру жүйесіндегі инновациялар мен инновациялық процестердің бағыттары

Қазіргі таңда инновациялық педагогикалық қызмет кез келген білім беру ұйымының маңызды құрамдас бөлігінің бірі болып табылады. Міне, сондықтан инновациялық қызмет білім беру қызметтері нарығындағы сол немесе басқа білім беру ұйымының бәсекеге қабілеттілігін туғызудың негізін жасап қана қоймай, педагогтің кәсіби өсуінің, оның шығармашылық ізденісінің бағыттарын белгілейді, білім алушылар тұлғасының дамуына шйнайы септігін тигізеді.

Педагогикалық қызметтің инновациялық бағыттылығын біріншіден, қоғамда және білім беру жүйесінің өзінде болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер, Қазақстан Республикасының Конституциясында, Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында, Қазақстан Республикасындағы білім беру саласын дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдармаласында жарияланған жаңартылған білім беру саясаты ынталандырады.

Инновациялық қызметті дамыту – қосымша білім берудегі стратегиялық бағыттардың бірі.

Балаларға қосымша білім беру ұйымдары бүгінде қолжетімді және қызықты, заман мен жаңа буын адамдарының талаптарына жауап беретін білім берудің жаңа тәжірибесін қалыптастыруда. Сондықтан балаларға қосымша білім беру ұйымының, әрбір шығармашылық бірлестіктің сәтті қызметінің басты критерийлерінің бірі дамуға, сапалық жаңа нәтижелерге қол жеткізуге септігін тигізетін жаңа тәсілдерді, әдістерді, бағдарламаларды меңгеру процесі ретінде нәтижелі инновациялық қызмет болып отыр және балалар, ата-аналар, қоғам үшін барған сайын тартымды әрі қажет болуда.

Қосымша білім беру саласындағы инновациялық процестер оқыту мен тәрбиелеу сапасына оң әсер етеді, қосымша білім беретін педагогтердің кәсіби деңгейін арттырады, білім алушылардың рухани дамуы үшін үздік жағдайлар туғызады, оларға тұлғалық бағдарланған тәсілді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы инновациялық қызметтің бағыттары:

- қосымша білім берудің мазмұнын жетілдіру;
- заманауи педагогикалық технологияларды зерделеу және тәжірибеге енгізу;
- дарынды балалармен жұмыс істеу жүйесін жасақтау;
- басқару жүйесін жетілдіру;
- білім беру жүйесін ақпараттандыру.

Қосымша білім беру саласындағы оқыту процесін жаңарту мына педагогикалық технологияларды жетілдіру арқылы жүзеге асырылады:

1. Тұлғалық бағдарланған тәсіл негізіндегі педагогикалық технологиялар:

- тұлғалық бағдарланған оқыту;
- өздігінен дамушы оқыту технологиясы;
- ынтымақтастық педагогикасы («озық технология»);
- ізгілік-тұлғалық технология;
- ойын технологиялары;
- дамушы оқыту технологиясы;
- проблемалық оқыту;
- жеке оқыту технологиясы (жеке тәсіл, оқытуды дараландыру, жобалар әдісі).

2. Саралау және дараландыру технологиялары.

3. Педагогикалық шеберханаларды пайдалану арқылы топ ішіндегі саралау.

4. Жобалау технологиялары балаларды әлеуметтік және тұлғалық маңызды қызметке қатыстыруды болжамдайды.

Қосымша білім беру саласындағы инновациялардың келешек көздері, бұл:

- қосымша ресурстарды тарту және білім беру процесінің сапасын арттыру, кәсіби бағдарлау жұмысының тиімділігін арттыру шарты мен құралы ретінде басқа ұйымдармен әлеуметтік серіктестік және бірлескен жобалар;
- білім берудің ашықтығын арттыру, білім алушыларды шығармашалыққа уәждеудің нәтижесі ретінде өз қызметінің нәтижелері үшін

мақтанышты дамыту тәсілі ретінде өңіраралық және халықаралық жобаларды дамыту;

➤ бірлескен қызметтің нормаларын әзірлеу, ұжымда жұмыс істеу қабілетін, білім алушының тұлғасын әлеуметтендіру тәсілі ретіндегі топпен жұмыс істеу;

➤ білім берудің қолжетімділігін арттыру, қосымша білім беру оқу бағдарламаларының компьютер технологияларымен қамтылуының қазіргі заманғы деңгейін қамтамасыз ету жолы ретінде қашықтан қатысу мүмкіндігі бар ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен телекоммуникациялық жобаларды дамыту;

➤ түрлі деңгейдегі қосымша білім беру оқу бағдарламаларының сабақтастығы, білім алушылардың бастапқы уәждемесінен байыпты кәсіптік білім алу алдындағы даярлыққа дейінгі үздіксіз оқу циклдерін жасақтау;

➤ ғылым, өнер, әлеуметтік қызмет және т.б. салаларда пайда болған жаңа бағыттарды ескере отырып, білім беру мазмұнын жаңарту;

➤ білім беру процесінің жаңа, бірегей нысандарын қолдану;

➤ білікті мамандар үлгілейтін және қосымша білім беруді дамытудың барлық бағыттары бойынша жүйелік ақпаратты ұсынатын мамандандырылған интернет-портал негізінде қосымша білім берудің кешенді ақпарат жүйесін дамыту;

➤ ықпалдастырылған білім беру технологияларын – жобалау-зерттеу қызметін, ойын технологиясын, дәстүрлі түрде қолданылған бағыттар аясындағы тұлғалық бағдарланған тәсілді дамыту;

➤ білім алушылардың қауымдағы және аумақтық қоғамдастықтарда оларды қосымша білім беру оқу бағдарламаларының тақырыбына енгізе отырып, шығармашылық, жобалау және зерттеу жұмыстарының ықтимал әлеуметтік қажетті тақырыптарын талдау және анықтау; енгізу кешендерін жасақтау;

➤ білім алушылардың уәждемесін арттыру үшін түрлі кәсіптердің психологиялық аурасын (романтизм, героика және т.б.) жүйелі түрде пайдалану.

Педагогикалық тәжірибе балаларға қосымша білім беру ұйымдарының оң инновацияларды қосымша білім беру саласына іріктеу мен бағалауға, инновациялық бағдарламалар мен технологияларды әзірлеуге және енгізуге, оларды балалармен жұмыс істеуде сапалы іске асыруға жеткілікті даяр емес екендігін көрсетеді.

Инновациялық педагогикалық қызмет проблемалары балаларға қосымша білім беру ұйымдарының қызметіне, балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы басқарушылық қызметті және әдістемелік жұмысты жаңарту процестерін нормативтік және нұсқаулық-басқарушылық қамсыздандыруға кеңінен әрі берік енуде, инновацияларды іске асыру жағдайында олардың тиімділігін арттыру жеткіліксіз. Әдістемелік жұмыс жүйесі бүгінгі таңда қосымша білім беретін педагогтер тартылған инновациялық процестерге бара бар емес болып табылады.

Инновациялар тәжірибесі басқару қызметі мен әдістемелік жұмысты жаңа күйге – балаларға қосымша білім беру ұйымдарының инновациялық кеңістігіне көшіруді талап етеді.

Осыған байланысты балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы инновациялық қызмет бағдарламасын әзірлеу қажеттігі туындап отыр.

Бағдарламаның негізіне мынадай ұғымдар енгізілуі тиіс:

1. Инновациялық басқарушылық қызмет – балаларға қосымша білім беру ұйымы басшысының басқарушылық функциялардың, пайдаланылатын әдістердің, ұйымдық құрылымның мазмұнындағы жаңалықтарды жасау, әзірлеу, меңгеру жөніндегі қызметі, жаңа енгізілімдерді балаларға қосымша білім беру ұйымын басқару және дамыту тиімділігін арттыру мақсатында енгізу. Басқарушылық инновацияларды енгізу инновациялық сипат алатын балаларға қосымша білім беру ұйымы басшысының басқарушылық қызметін жаңартуға бастайды.

2. Балаларға қосымша білім беру ұйымындағы инновациялық әдістемелік жұмыс – бұл педагогтердің кәсіби қызметтің жаңа инновациялық тәсілдерін меңгеруіне бағдарланған кәсіби-педагогикалық (басқарушылық) қызметінің бір бөлігі, ол мынадай қабілеттерді қамтиды:

- инновациялардың басым бағыттарын белгілеу;
- инновациялық қызметтің мазмұнын іріктеу;
- заманауи педагогикалық технологияларды қолдану арқылы инновацияның мазмұнын іске асыруды жобалау;
- инновациялар нәтижелері бойынша балалардың білімдарлығын бағалау критерийлерін сипаттау.

Осы бағдарламаның жалпы бағыттылығының мәні педагогикалық тәжірибеге білім берудегі жаңару жобаларын, білім беру технологияларын дамытатын басқару нысандарын меңгеруге, жасақтауға және енгізуге, қосымша білім беру сапасын, оның қоғамдағы мәртебесін арттыруға бағдарланған балаларға қосымша білім беру ұйымында білім беру инновациялық кеңістігін ұйымдастыруда.

Бағдарламаның мақсаты: Білім сапасын арттыру талаптарының бірі ретінде балаларға қосымша білім беру ұйымының инновациялық білім беру кеңістігі үлгісін жасақтау.

Бағдарламаның негізгі міндеттері:

- қосымша білім беретін басшы мен педагогтің кәсіби шеберлігін арттыру;
- балаларды оқыту мен тәрбиелеудің перспективалық технологияларын әзірлеуге бағытталған педагогтердің эксперименталдық-ғылыми зерттеулерін ынталандыру және жандандыру;
- тәжірибешіл педагогтердің шығармашылық қызметіне қажетті жағдайлар жасау;
- шығармашылық ізденістерді ақпараттық, ғылыми-әдістемелік және психологиялық-педагогикалық қолдауды іске асыру;
- көпшілік педагогикалық тәжірибедегі инновацияларды және инновациялық қызмет тәжірибесін насихаттау;

- инновацияларды жаппай пайдалануға мүмкіндік беретін оларды әдістемелік ресімдеуді жүргізу.

Күтілетін нәтижелер:

- әдістемелік жұмысты ұйымдастыру сапасын арттыру (әдістемелік жұмыстың инновациялық үлгісіне көшу);

- қосымша білім беру ұйымының орнықты дамуға, балаларға қосымша білім беретін дәстүрлі ұйымдарға қатысты оның бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағдарланған оң имиджін қалыптастыру, бұл қосымша инвестициялар тартады, серіктестік байланыстар орнатуға және кеңейтуге мүмкіндік береді;

- балаларға қосымша білім беру ұйымы жұмысының басым бағыттарын іске асыру жағдайында білім беру кеңістігінің инновациялық үлгісін жетілдіру;

- өзінің кәсіби деңгейі мен біліктілігін арттыратын қосымша білім беретін педагогтердің санын арттыру;

- қосымша білім беретін педагогтердің өңірлік және республикалық деңгейлердегі инновациялық педагогикалық жұмыс тәжірибесін қорытуға және таратуға белсене қатысуы;

- қосымша білім беретін педагогтердің кәсіби құзыреттілігінің және олардың жұмысқа деген көзқарасының оң өзгеруі;

- педагогтердің заманауи білім беру технологияларын меңгеру деңгейін арттыру;

- балаларға қосымша білім беру ұйымының білім беру кеңістігіне инновациялық қызметті енгізуге педагогтердің жедел әрі оң ден қоюы.

Бағдарламаны құрастыру мына қағидаттарға негізделген:

✓ ізгілік (балаларға қосымша білім беруді ұйымдастыруда педагогтің жеке тұлғасына сый көзбен қарауды қамтамасыз ететін эмоциялық қатынастар өрісін құру, білім беру процесіне әрбір педагогті оңтайлы қосу мақсатында жекелей көзқарас құралдарын іздестіру);

✓ демократияландыру (инновациялық қызметтің барлық субъектілерінің инновациялар мазмұнын таңдау мен жоспарлау процесіне қатысуын белсендендіру);

✓ ғылымилық, талдамалық қызмет;

✓ жүйелі тәсіл (инновациялық қызметті жоспарлаудың теңгерімділігі);

✓ перспективалылық (соңғы нәтижеге бағытталу);

✓ үйлесімділік (оқу жылы ішінде инновацияға қатысушы педагогикалық ұжым мүшелерінің арасында барлық іс-қимылдарды бірдей бөлу);

✓ алға қойылған мақсаттардың нақтылығы;

✓ серпінділік (сыртқы және ішкі факторлардың әсерінен өзгерушілік);

✓ бас звено қағидаты (инновациялардың уақыты мен кезеңдерінің белгілі бір мерзімдеріндегі негізгі мақсаттарды таңдап алу).

Диагностикалық құралдар:

- педагогтердің әдістемелік жұмыс жүйесіне инновациялық және эксперименталдық қызметті енгізуге дайындығын диагностикалау;
- педагогтердің кәсіби қызметін, олардың қиыншылықтары мен білім берудегі қажеттіліктерін диагностикалаудың, өз бетінше диагностикалаудың нәтижелері;
- бір жыл ішіндегі әдістемелік жұмыстың кешенді талдауы.

Бағдарламаны іске асыру процесінде мына әдістер пайдаланылады:

- жобаның тақырыбы бойынша ғылыми-практикалық, психологиялық-педагогикалық және әдістемелік әдебиетті, нормативтік және нұсқаулық құжаттарды зерделеу;
- тақырып бойынша бар тәжірибенің талдауы;
- теориялық модельдеу;
- педагогикалық талдау әдістері (диагностика, бақылау және қадағалау, сауалнама жүргізу, сұхбаттасу және т. б.);
- инновациялық әдістемелік жұмысты ұйымдастыруда АКТ пайдалану;
- инновациялық қызмет барысында қалыптасатын тәжірибені зерделеу, теориялық талдау және жалпылау әдісі.

Жалпы (стратегиялық) басқаруды директор жүзеге асырады. Инновациялық қызметті бағдарламалық және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді реттеуді, сондай-ақ жобалауды, жедел түзетуді, бақылауды директордың ғылыми-әдістемелік жұмыс жөніндегі орынбасары жүзеге асырады. Жедел жұмыстарды қосымша білім беру педагогтері жүргізеді. Шақырылған қатысушылар – білім беру жүйесінің басшылық және педагогикалық кадрларының біліктілігін арттыру институттарының мамандары, әдіскерлері ғылыми консультация беруді, сараптама жүргізуді, рецензиялауды жүзеге асырады.

Инновациялық процестерді дамыту бағыттары

1. Басқару қызметіндегі инновациялар:

- бағдарламалық-мақсаттық педагогикалық менеджмент пен маркетинг; балаларға қосымша білім беру ұйымында инновациялық қызметті басқарудың бірыңғай бағдарламасын құру;
- балаларға қосымша білім беру ұйымын дамытуды басқаруға қызметкерлердің қатысу дәрежесін кеңейту және кеңінен өкілеттіктер беру;
- Балаларға қосымша білім беру ұйымын дамыту тұжырымдамасын әзірлеу;
- білім беру сапасына ішкі бақылау жүргізу алгоритмін өзгерту, оның жаңа нысандарын енгізу;
- балаларға қосымша білім беру ұйымындағы инновациялық қызметті реттейтін нормативтік құқықтық база құру;
- қызметін басқарушылық және ғылыми-зерттеу аспектілерінің бірлігінде жетілдіретін жаңашыл педагогтер қатарынан құрылған алқалық органдарды құру есебінен өзін өзі басқарудың дамыған жүйесі.

2. Педагогикалық кадрлармен жұмыстағы инновациялар:

- қосымша білім беру педагогтерінің үздіксіз білім алуы мен өздігінен білім алу жүйесін құру;

- кадр әлеуетін қалыптастыру бағдарламасын әзірлеу;
- педагогтердің педагогикалық ізденудің жеке бағдарламаларын әзірлеуі;
- педагогтердің кәсіптік шеберлігі деңгейіне байланысты әдістемелік жұмыстың нысандары мен әдістерін дараландыру;
- педагогтерді оқытудың белсенді әдістерін пайдалану (мастер-класс, педагогикалық рингтер, тағылымдамалық алаңдар, педагогикалық жобалар, ИТК-технологияларды пайдалану және т.б.);
- кәсіпқой біліктілікті арттыруды өз бетінше дамытудың нысандары (шығармашылық конкурстар мен зертханалар, жұмыс тәжірибесін БАҚ-та жариялау, инновациялық идеялар банкін құру, кәсіби қызығушылықтар бойынша клубтар және т.б.);
- озық педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату;
- педагогтердің инновациялық авторлық технологияларды пайдалануы;
- балаларға қосымша білім беру ұйымындағы жұмыстың түрлі бағыттарына инновациялық процестерді одан әрі интеграциялау.

3. Білім беру мазмұнындағы инновациялар:

- қосымша білім берудің жаңа авторлық білім беру бағдарламаларын бейімдеу және енгізу;
- жеке педагогикалық технологияларды әзірлеу және іске асыру;
- қосымша білім беру қызметтерін ұйымдастыру.

Әрбір инновациялық бағыт бойынша жұмыс **төрт негізі қадаммен** жүзеге асырылады:

1. Жаңа идеяларды іздеу:

- ақпарат жинау және оларды талдау арқылы ақпараттық қор құру;
- инновациялық қажеттіліктерді анықтау;

2. Жаңалықтарды қалыптастыру:

- білім берудің инновациялық ұйымдарының идеялары мен мүмкіндіктерін қалыптастыру, жұмыс кезеңдерін жоспарлау;
- педагогикалық ұжымдардың «озық тобының» қатысуымен инновациялық идеяларды сынақтан өткізу;
- сынақтан өткізу қорытындыларын шығару, ауқымды жаңалықтарды енгізу туралы шешімдер қабылдау, оны іске асыру бағдарламаларын әзірлеу;
- инновациялық қызметтің нормативтік құқықтық базасын әзірлеу.

3. Жаңалықты іске асыру:

- балаларға қосымша білім беру ұйымдарының педагогикалық ұжымдарын («озық топ» ұжымынан басқа) инновациялық технологияларға оқыту;
- педагогикалық қызметкерлерді инновациялық қызметке бейімдеу және ынталандыру;
- педагогтердің зерттеушілік, шығармашылық, рефлексивтік қызметі.

4. Жаңалықты бекіту:

- таныстыру материалдарын әзірлеу;
- аудандық, облыстық және республикалық деңгейлерде жұмыс тәжірибесін тарату.

Балаларға қосымша білім беру жүйесін жаңартудың жетекші үрдісі балаларға қосымша білім беру ұйымдарының педагогикалық ұжымдарын инновациялық қызметке қосу болып табылады.

3. Педагогикалық ұжымның балаларға қосымша білім беруді ұйымдастырудағы инновациялық әлеуеті

Бүгінгі күні қосымша білім беру жүйесінің қызметі заманауи талаптарға сай және полифункционалды болып табылатын жоғары білікті, құзыретті педагогсіз мүмкін емес. Белгілі бір функционалдық міндеттерді (кәсіби құзыреттерді) іске асыру үшін педагогтің белгілі бір инновациялық әлеуеті болуы тиіс.

Педагогтің инновациялық әлеуеті – педагогикалық қызметті жетілдіруге дайын жеке тұлғаның әлеуметтік-мәдени және шығармашыл қасиеттерінің жиынтығы мен құралдар мен әдістердің осы дайындығын қамтамасыз ететін ішкі қасиеттердің болуы.

Әртүрлі деңгейдегі білім беру ұйымының инновациялық әлеуеті – бұл педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің деңгейімен айқындалатын, білім беру сапасын арттыруды қамтамасыз ететін ресурстар (САИӨ).

Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуеті деп ғылымда «оның өзін өзі дамыту және білім беру саласында инновациялық идеяларды, жобаларды және технологияларды іске асыру қабілеті» түсініледі.

Жетекші жаңашыл педагогтердің арнайы әдебиетті талдауының негізінде педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің үш деңгейін атап көрсетуге болады:

- *төмен деңгей* – ұжым өз ортасында білім беру ұйымының тәрбиелеу жүйесіне ықпал ететін және дамытатын белгілі жаңалықтарды әзірлеуге және бейімдеуге қабілетсіз. Дербес педагогикалық деңгейдегі біріндеген, жеке жаңалықтар ғана іске асырылуы мүмкін;

- *орташа деңгей* – педагогикалық ұжым өз ортасында белгілі жаңалықтарды бейімдеуге ғана емес, сонымен қатар тәрбиелеу жүйесінің жекелеген блоктарын өзгерте отырып, оларды үйлестіре алады;

- *жоғары деңгей* – педагогикалық ұжым жаңалықтарды өзі әзірлеуге және тәжірибе жүзінде оларды тексеруге қабілетті болады. Бұл ретте әзірленетін және қолданылатын жаңалықтар жалпы қосымша білім беру жүйесін өзгертуге әкеледі.

Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің аталған деңгейлері едәуір дәрежеде білім беру ұйымының жағдайларына, біліктілік деңгейіне және педагогикалық ұжым мүшелерінің кәсіптік даярлығына байланысты.

Білім беру процесіне құзыреттілік тәсілін енгізу және іске асыру мақсатында БЖЭТО әдістемелік қызметі *Павлодар қаласының Балалар-жасөспірімдер экология және туризм орталығы (Вольф Л.А.) қызметінің тұжырымдамасын және педагогикалық ұжымының инновациялық әлеуетін дамыту жөніндегі іс-шаралар жоспарын айқындады.*

Педагогтердің шығармашылық әлеуетінің деңгейін айқындау үшін педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетін айқындаудың критерийлері

мен көрсеткіштері іріктеліп алынды. Оны практикада іске асырудың нәтижелері мыналар болып табылады:

- дайындық кезеңінде – педагогтердің жаңалықтарды игеруге уәжді дайындығы;
- ұйымдастыру кезеңінде – теориялық дайындық;
- практикалық кезеңде – практикалық дайындық;
- бақылау-бағалау кезеңінде – педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің күтілетін және нақты деңгейі арасындағы сәйкестікке қол жеткізу.

Павлодар қаласының Балалар-жасөспірімдер экология және туризм орталығы педагогтерінің білім беру процесіне құзыреттілік тәсілін енгізуге дайындығын айқындау үшін әдістемелік қызмет педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің мына көрсеткіштер бойынша диагностикасын жүргізді:

1. Педагогтің ақпараттық дайындығы;
2. Педагогтің жаңалықтарды игеруге уәжді дайындығы;
3. Инновацияларды игеруге кедергі келтіретін тосқауылдар;
4. Педагогтің жаңашылдық деңгейі;
5. Өз бетімен білім алу қабілеті;
6. Компьютерлік сауаттылық деңгейін өз бетінше бағалау: перифериялық жабдықпен жұмыс істей білу; Интернет (электрондық пошта, ақпаратты іздеу және көшіру, әлеуметтік желілер); бағадарламалық қамтамасыз етуді білу (MS Word, MS Excel, MS Power Point және т.б.).

Павлодар қаласының «Балалар-жасөспірімдер экология және туризм орталығы» МКҚК (БЖЭТО) педагогикалық ұжымы жүргізген диагностика нәтижелері

1. Педагогтердің жаңалықтарды қабылдауын талдау педагогтердің 25,5% жаңалықтарды қабылдау деңгейі төмен екенін, 75% - шекті деңгейде екенін көрсетті. Жалпы, педагогикалық ұжымда қабылдаудың шекті деңгейі байқалады. Бұл педагогтердің өз бетінше білім алумен үнемі айналысатынын, белгілі бір педагогикалық идеяларды ұстанатынын, оларды педагогикалық қызмет процесінде дамытатынын, жаңаны тез қабылдайтынын, өз қызметінің перспективасын көре білетінін, болжай білетінін көрсетеді.

2. Педагогикалық ұжымның ақпараттық дайындығын зерттеу нәтижелері: педагогтердің 100 % кеңестер мен семинарларда инновациялар туралы ақпарат алатынын, сұралғандардың 65% – әріптестерімен қарым-қатынаста, 80% - БАҚ-нан, 68% - инновациялар туралы кітаптардан алатынын көрсетті. Педагогикалық ұжымның ақпараттық дайындығы 95,5% құрайды, бұл педагогикалық ұжымның ақпараттық даярлығының оңтайлы деңгейінен хабар береді.

3. Педагогикалық ұжымның жаңалықтарды игеруге уәжді дайындығының талдауы педагогикалық ұжымның жаңалықтарды игерудегі басты уәждемелері мыналар болып табылатынын көрсетті: өзін өзі көрсету және өзін өзі жетілдіру уәждемесі – 75,5 %, танымдық уәждемесі – 43,3 %. Бұл Орталық педагогтерінің жекебасты және кәсіптік өсуге ұмтылатынын, жаңа білімдерге, алған білімдерін өз құзыреттілігі шегінде жаңалықтар үстіндегі

практикада тексеруге деген қажеттіліктері бар екенін білдіреді. Абырой уәжемесі 32,5% педагогтен байқалды, бұл олардың беделін арттырғысы келетінін және жетістігіне қарай бағалануға ұмтылатын көрсетеді. Тар әлеуметтік мотивация педагогтердің 4,5 %-нан байқалды.

4. Зерттеу нәтижелері педагогтердің көпшілігінде инновацияларды игеруге деген кедергілердің жоқ екенін көрсетті, бұл педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің жоғары деңгейінен хабар береді. Сұралғандардың тек 25%-ында ғана кедергілер бар, олардың ішінде инновациялардың теріс нәтижесін алу қаупі көп орын алған.

5. Ұжымдағы педагогтердің жаңашылдық деңгейін талдау біздің Орталықта жаңалықтарды бірінші болып қабылдайтын, оларға үнемі қызығушылық білдіретін, оларды батыл енгізетін және тәуекелдерге бара алатын педагогтер (А тобы) бар екенін көрсетті. 73 % педагог (В тобы) жаңалықтарға қызығушылық білдіреді, бірақ жаңалықтарды енгізудің орындылығына сүйенеді. Педагогтер егер тиісті жағдайлар жасалған болса, жаңалықтарды енгізу қажет деп есептейді. 27% педагог (С тобы) жаңалықтарды көпшілік қабылдағаннан кейін ғана қабылдайды. Жаңалықтарды кеш игеретін және жаңалықтар мен бастамашылық жаңалықтарға сенімсіз қарайтын Д және Е тобындағы педагогтер жоқ.

6. Педагогтердің компьютерлік сауаттылығының деңгейін өз бетінше бағалаудың нәтижесі педагогтердің 83,5 % перифериялық жабдықпен жұмыс істей алатынын, 95% педагог Internet желісіне пайдалануды ғана емес, сонымен қатар қажетті ақпаратты іздеу және қолдану жұмысын ұйымдастыра алатынын көрсетті. Барлық педагогтер күн сайын жұмыс үшін дербес компьютерді пайдаланады, негізгі бағдарламалық қамтамасыз етуді – 97,5% біледі. Қосымша оқуды талап ететін бағдарламаларды пайдалану жағы қиындау.

БЖЭТО педагогтерінің білім беру процесіне құзыреттілік тәсілін енгізуге және іске асыруға дайындығы нәтижелерін талдау Орталықта педагогтердің 100% дайындығының жоғары деңгейін көрсетті және Орталықтың құзыреттілік тәсілін іске асыру жөніндегі қызметінің алдағы уақыттағы стратегиясын әзірлеуге мүмкіндік берді.

БЖЭТО білім беру процесіне құзыреттілік тәсілін енгізу мен іске асырудың тиімділігі туралы мыналар бойынша пайымдауға болады:

- Орталықтың ресурстарымен білім алушылардың кәсіпалды даярлығын дамыту;

- қызмет бағыттары бойынша Орталықтың бірлестіктерінде ғылыми-әдістемелік негіздегі білім беру бағдарламаларының мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастырудың озық технологиялары мен әдістемелерін жаңарту;

- қосымша білім берудің вариативтік бағдарламаларын (элективтік курстарын) әзірлеу бойынша жағдайлар жасау;

- қосымша білім берудің білім беру оқу бағдарламаларынан өту туралы сертификат беру;

- Орталықтың жетекші педагогтерінің озық тәжірибесін жалпылау және тарату.

I. Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетін дамытудың дайындық кезеңі (2011 - 2012 оқу жылы)

Кезеңнің мақсатын педагогикалық ұжымның жаңалықтарды игеруге уәжді дайындығын қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл кезеңдегі қызмет:

1. Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуеті деңгейінің диагностикасын;
2. Ақпараттық алаң құруды:
 - қосымша білім беру саласындағы жаңалықтардың банкін қалыптастыруды;
 - өзекті проблемалар бойынша психологиялық-педагогикалық семинарлар өткізуді;
 - педагогтерді қажетті әдебиетпен қамтамасыз етуді;
3. Ғылыммен байланыс орнату, ғалымдарды ғылыми жетекшілер мен консультанттар ретінде тартуды;
4. Инновациялардағы қажеттіліктерді анықтауды, олардың түрлерін айқындауды;
5. Педагогтердің жаңалықтарды өз қажеттіліктеріне қарай және білім алушылардың мүдделері мен бейімділіктерін ескере отырып таңдау;
6. Мақсаттан ауытқу мүмкіндіктерін, жағымсыз кедергілерді және салдарды болжау;
7. Табысқа қол жеткізуге уәждеме туғызуды көздеді.

II. Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетін дамытудың ұйымдастыру кезеңі (2012-2013 оқу жылы)

Кезеңнің мақсаты – педагогикалық ұжымның құзыреттілік тәсілді енгізуге уәждік және теориялық дайындығы үшін жағдайлар жасау.

Әдістемелік бөлімнің бұл кезеңдегі қызметінің мазмұны:

1. Білім беру процесіне құзыреттілік тәсілін іске асыру бойынша «экология», «туризм», «өлкетану» бағыттары бойынша әдістемелік бірлестіктердің қызметін белсендендіру.
2. Педагогтердің базалық теориялық және әдістемелік білімін толықтыруы (жас маман мектебі, әдістемелік бірлестіктер, «Құзыреттілік тәсілі БЖЭТО білім алушыларының кәсіптік өзін өзі айқындауының құралы ретінде» тақырыбы бойынша педагогикалық кеңестің жұмысына қатысу).
3. Ұжымдық еңбек шартына ұжымның педагогикалық қызметкерлерінің жұмысын ынталандыру туралы толықтырулар енгізу.
4. Құзыреттілік негізінде қосымша білім берудің білім беру оқу бағдарламаларын ішкі және сыртқы рецензиялау.

III. Практикалық кезең (2013-2014 оқу жылы)

Практикалық кезеңде педагогикалық ұжымның бейімделуге практикалық дайындығын қамтамасыз ету көзделді.

Педагогикалық ұжым қызметінің мазмұны:

1. Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуеті деңгейінің аралық диагностикасы.
2. Оқу-әдістемелік жұмысы жүйесін жетілдіру:

- БЖЭТО жылдық жоспарына сәйкес оқу-әдістемелік жоспарын іске асыру;
- әдістемелік бірлестіктердің қызметтің бағыттары бойынша жұмысы;
- құзыреттілік тәсілін іске асыру бойынша тұрақты жұмыс істейтін практикалық семинар.

3. Жеке және топтық консультациялар.

4. Педагогтердің кәсіптік құзыреттерін дамыту (құзыреттілік негізінде авторлық бағдарламаларды әзірлеу, өз бетінше білім алу тақырыбы бойынша жұмыс, әдістемелік ұсынымдар әзірлеу).

5. Педагогтердің әртүрлі деңгейдегі әдістемелік жұмыстарға белсенді қатысуы:

- қызметтің бағыттары бойынша әдістемелік бірлестіктердің проблемалық-практикалық топтарының құрамындағы жұмыс;
- семинарлардың, ғылыми-практикалық конференциялардың жұмыстарына қатысу;
- әдістемелік өнім түрінде жұмыс тәжірибесін жалпылау;
- педагогикалық тәжірибе материалдарының көрмесіне қатысу.

IV. Бақылау-бағалау кезеңі (2014-2015 оқу жылы)

Бұл кезеңнің мақсаты педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің күтілетін және нақты деңгейлері арасындағы келіспеушіліктерді анықтау болып табылады.

1. Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетінің деңгейін диагностикалау.

Көрсеткіштер жүйесіндегі бағалау:

- педагогтердің жаңалықты қабылдау деңгейі;
- жаңалықтарды игеруге дайын болуы;
- педагогикалық ұжымның жаңашылдық дәрежесі;
- шығармашылық белсенділік дәрежесі;
- коммуникативтік байланыстардың дамығандығы.

2. Инновациялық әлеуеттердің күтілетін және нақты деңгейлері арасындағы келіспеушіліктердің себептерін анықтау.

3. Инновациялық әлеуетті одан әрі дамыту бойынша педагогикалық ұжым қызметінің бағдарламасын құрастыру.

Педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетті дамыту бойынша қызметінің тиімділігіне оны кезеңдерінің педагогикалық ұжымның инновациялық әлеуетін дамытуға бағытталған жұмыстың мазмұнына, нысандарына және әдістеріне сәйкес сабақтастығын сипаттайтын серпінді процесс ретінде қалыптастыратын болсақ, қол жеткізуге болады:

- педагогтердің жаңалықтарды қабылдау деңгейін, жаңалықтарды игеруге дайындығын қамтамасыз ету;
- жаңашылдық деңгейін және педагогтердің ұжымдағы шығармашылық белсенділігін арттыру;
- дамытудың психологиялық-педагогикалық және ұйымдастырушылық-педагогикалық жағдайларын қамтамасыз ету.

4. Қосымша білім беру педагогінің инновациялық қызметі

Қосымша білім беру педагогі білім беру процесінде негізгі ұстанымға ие: ұйымдастырудағы көптеген проблемаларды шешудің тиімділігі оның біліктілігіне, кәсіпқойлығына, жекебасты қасиеттеріне байланысты.

Уақыттың жаңа ағымдары қосымша білім беру педагогінен үнемі белсенді болуды талап етеді. Егер дәстүрлі жүйеде жұмыс істейтін педагог үшін арнайы және әдістемелік білімдер маңызды болса, оған кәсіби деңгейде білім беру процесін жүзеге асыруға және оның жоғары тиімділігіне қол жеткізуге мүмкіндік беретін педагогикалық техниканы меңгеру, педагогикалық шеберлікті игеру жеткілікті болатын.

Инновациялық режимге көшу үшін педагогтің инновацияларға әзірлігі маңызды болып табылады және теориялық (заманауи психологиялық-педагогикалық тұжырымдамаларды білу), әдіснамалық (педагогикалық құбылыстарды, оқыту мен тәрбиелеуді әлеуметтендірудің заңдылықтарын зерделеудің жалпы қағидаттарын білу) және технологиялық (дәстүрлі ғана емес, сонымен қатар инновациялық білім беру технологияларын білу) білімдер басымдық алуға.

Қазіргі заманғы – ол балалар бірлестігінде білім алушыларға мүдделеріне қарай білім беретін педагог қана емес. Қосымша білім беру педагогінің кәсіби қызметі егер ол бір кездері игерілген жұмыс әдістерін қайталау болса, егер ол білім берудің неғұрлым жоғары нәтижелеріне қол жеткізу үшін нақты бар мүмкіндіктерді іске асырмаса, егер ол педагогтің өзінің жеке тұлғасын дамытуға ықпал етпесе, толыққанды қызмет бола алмайды. Шығармашыл болмау шебер педагогке тән емес.

Бүгінгі күні кәсіптік тұрғыда үнемі өсу қажет. Аттестациялаудың жаңа нысаны да педагогтен осыны талап етеді.

Қосымша білім беру педагогінің кәсіптік өзін өзі жетілдіру процесінде оның **инновациялық қызметі** маңызды мағынаға ие.

Инновациялық қызмет – барынша жоғары нәтижелерге қол жеткізу, жаңа білім алу, сапалы өзге педагогикалық практика алу мақсатында білім беру процесін салыстыру және зерделеу, өзгерту және дамыту арқылы жеке практикалық тәжірибесінің мәнін түсінуіне негізделген нысаналы қызмет.

Педагогтің инновациялық қызметінің айрықша белгілері:

- мақсаттар мен міндеттерді қоюдың жаңалығы;
- терең мазмұндылық;
- педагогикалық міндеттерді шешудің бұрыннан белгілі және жаңа әдістерін қолданудың бірегейлігі;
- білім беру процесін ізгілендірудің және дараландырудың негізінде жаңа тұжырымдамалар, қызметтің мазмұнын, педагогикалық технологияларды әзірлеу;
- өзін саналы түрде өзгерте әрі дамыта алу, кәсіпке өз үлесін қосу.

Инновациялық қызметті жүзеге асыру үшін педагогтер мынадай топтарға біріге алады:

- белгілі бір тақырып немесе қызмет бағыты бойынша әдістемелік бірлестіктер;

- әртүрлі бағыттағы педагогтер білім беру процесін ұйымдастыру және жүзеге асыру бойынша белгілі бір міндеттер үшін бірігетін проблемалы (шығармашылық) топтар;
- білім беру процесінің жекелеген әдістемелік аспектілерін әзірлеуші топтар;
- балаларды оқыту мен тәрбиелеуде белгілі бір жас ерекшелігі кезеңіндегі міндеттерді шешетін топтар.

Инновациялық қызметтің басты мақсаты – педагогті шығармашыл тұлға ретінде дамыту, оның қызметтің репродуктивті түрінен әдістемелік шешімдерді өз бетінше іздеуіне көшуі, педагогтің инновациялық әдістемелерді әзірлеушіге және оның авторына, оны оқытудың, дамытудың және тәрбиелеудің құралдарын іске асырушыға айналуы.

Инновациялық қызметке жетекшілік ету әртүрлі нысандарда жүзеге асырылады. Жетекшілік етудің басты қағидаты педагогтің білім беру (педагогикалық оқу, консультациялар, семинарлар және т.б.), сол сияқты материалдық (қосымша ақы төлеу нысандары, сыйлықақылар және т.б.) әртүрлі құралдармен қолдауы болып табылады. Ең маңызды тұстардың бірі педагогтер арасында жеке педагогикалық қызметке қатысты түсінік процесін тарату болып табылады.

Кез келген инновацияда нақты педагогтің инновациялық педагогикалық қызметінің болуы көзделеді. Тиісінше, педагогикалық шығармашылық үшін, оқыту мен тәрбиелеудің түрлері мен әдістерін жетілдіру үшін жағдайлар туғызу қажет, мазмұнды іріктеуде жан-жақты болуды қамтамасыз ету.

Нысаналы саладағы педагог маман ретінде, тәрбиелеуші педагог ретінде, зерттеуші педагог ретінде, жаңашыл педагог ретінде — педагогтің үздіксіз кәсіптік дамуының процесін тиімді қамтамасыз ету үшін мына негізгі екі фактор қажет:

1) педагогтің инновациялық қызметке психологиялық дайындығы, зерттеулер көрсеткендей, рефлексі-талдамалық дағдылар мен біліктердің және әрекеттік-практикалық тәртіптің ерекше тобы;

2) кәсіптік білім берудің барлық нысандарын қайта бағдарлау, педагогті кәсіпқой-педагог ретінде үздіксіз кәсіптік өсуге ұмтылуда қолдау. Инновациялық қызметпен айналыса отырып, инновациялық белсенділігін дамыта отырып, маңызды, жаңа, көңіл аударарлық дүние жасай отырып, педагог өзі де өседі.

Осыған байланысты педагогтің инновациялық қызметке дайындығының қалыптасуы оның кәсіптік дамуының маңызды шарты болып табылады.

Педагогтің инновациялық қызметі:

1) педагогтің осы қызметке деген жеке дайындығының деңгейін, жеке педагогикалық қызметін жетілдірудің бағыттылығын айқындайтын оның қасиеттерінің жиынтығын:

жекебасты (жұмысқа қабілеттілік, шығармашылыққа дайын болу, жоғары эмоциялық мәртебе);

арнайы (жаңа технологияларды білу, оқытудың жаңа әдістерін игеру, кемшіліктерді талдай білу және себептерін анықтай білу, білім берудің өзекті проблемаларын табу және оларды шешудің тиімді тәсілдерін іске асыру).

2) Балаларға қосымша білім берудің нақты ұйымында болатын шарттар:

- қаржылық қызығушылық: қосымша ақылар, сыйлықақылар;
- қолайлы рухани-психологиялық микроклимат және шығармашылық атмосфера;
- инновациялық технологиялар туралы ақпарат алуға көмектесу;
- ұйым әкімшілігінің педагогтің білім алушылармен және әріптестерімен ынтымақтастық қатынасына жәрдемдесуі;
- барынша маңызды ынталандыруларды олардың өзара байланыстылығына сәйкес және кедергілерді есепке ала отырып, дұрыс іріктеп алуды қамтуы тиіс.

Қосымша білім беру педагогінің инновациялары мынадай түрде берілуі мүмкін:

- мүлдем жаңа (бұл салада аналогтар мен прототиптердің болмауы),
- жартылай жаңа (қолданыстағы практикаға кейбір өзгертулерді енгізу).

Педагогтің инновациялық идеяларының қайнар көзі мыналар болуы мүмкін:

- педагогтің өзі үшін күтпеген оқиға (жетістік, сәтсіздік, қызметті дамытуға итермелеу);
- әртүрлі сәйкессіздіктер (балалардың мінез-құлықтарының, талаптарының, тілектерінің шынайы себептері мен педагогтің практикалық іс-қимылының арасындағы);
- педагогикалық процестің қажеттіліктері (әдістемедегі әлсіз тұстар, жаңа идеяларды іздестіру);
- балалардың құндылықтары мен көзқарастарындағы өзгерістер (қарым-қатынастың және кәсіби мінез-құлықтың жаңа нысандарына алып келеді) және т.б.

Қосымша білім беретін педагогтің инновациялық қызметінің мазмұны:

1. Білім беру процесіне жаңа әдістерді, әдістемелерді, құралдарды, технологияларды енгізу, пайдалану.
2. Қосымша білім берудің авторлық білім беру оқу бағдарламаларын, әдістемелерін, технологияларын, жобаларын, әдістемелік өнімдерін әзірлеу.
3. Инновациялық нысандарда оқу сабақтарын өткізу.
4. Өңірлік деңгейде мастер-кластар өткізу.
5. Жобалау-зерттеу немесе тәжірибелік-экспериментті қызметке қатысу.

Педагог инновациялық қызметті іске аруға қалай мәлімдеме жасай алуы мүмкін. Педагогтің іс-қимылының белгілі бір алгоритмі болады.

Педагогтің ұйымдастыру және инновациялық қызметті жүргізу тәртібі мыналарды болжайды:

- білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып және педагогтің өз бетімен білім алу тақырыбына сәцкес инновациялық қызмет **тақырыптарын таңдау**;
- инновациялық қызметтің **ақпараттық картасын толтыру** (қосымша);
- педагог мәлімдеген инновацияны **старттық сараптамалық бағалау**;

- инновациялық қызмет **жобасын (бағдарламаны, жоспарды) әзірлеу:** зерттеудің мақсаты, міндеттер, мәні, жаңалықтар, іс-жүзіндегі маңыздылығы, өзектілігі, бағалау критерийлері, бақылау нысаны және диагностика, жұмыстың негізгі кезеңдері, ұзақтығы, болжанатын нәтижесі. Өзінің авторлық бағдарламасымен жұмыс істегісі келген педагог бағдарламаның сыртқы сараптамасы туралы құжат ұсынады;

- **инновациялық қызметті жүзеге асыру** (инновациялық жобаны (бағдарламаны) іске асыру);

- **инновацияны іске асыру туралы есеп.**

Инновациялық қызметтің барысымен, тәсілдерімен және нәтижелерімен танысудың әртүрлі нысандары қарастырылады:

- шығармашылық есептер" инновациялық қызметтің жалпы нәтижелілігін бағалауға, ұжым, білім алушылар, олардың ата-аналары өміріне инновация алып келетін айырмашылықтарды көруге мүмкіндік береді;

- іс-шараларды ашу педагогтің шығармашылық қызметімен тікелей танысуға мүмкіндік береді;

- әдістемелік көрмелер ұжым педагогтерінің жаңа әзірлемелермен танысуға мүмкіндік береді, қандай да бір инновацияны игеруші педагогтер пайдалана алатын материалдар ұсынады;

- тақырыптық консультация басқа мүдделі педагогтерге әртүрлі инновациялар бойынша қосымша ақпарат алуға мүмкіндік береді;

- проблемалық семинарлар инновацияны игеру процесінде барынша терең теоретикалық дайындықтың қажеттігін сезінгендерге қызығушылықтар ұсынады;

- инновацияны іске асыратын педагогтің сабағына еркін қатысу;

- **инновацияны енгізу** (инновациялық жолмен жасалған тәжірибені, жаңа практикаларды тарату).

Инновациялық қызметтер бойынша материалдар әдістемелік қызметте сақталады: өтінім, бағдарламалар, диагностика өнімдері, бақылау нәтижелері, талдаулар, есептер.

Бүгінгі таңда инновациялық процестер адам қызметінің барлық дерлік салаларында іске асырылуда. Балаларға қосымша білім беру ұйымдарында жаңалықтар енгізу өте маңызды және бір ұйымның басқа ұйымнан айырмашылығын көрсететін шығармашылық қызметтің қажетті тетіктері болып табылады. Сондықтан республикада қосымша білім беру педагогтері қызметінің бағыттарының бірі балалар мен олардың ата-аналары үшін сапалы жаңа нәтижелерге қол жеткізуге және барынша тартымды және қажетті болуға мүмкіндік беретін құрамдауыштарды игеру процесі ретінде нәтижелі инновациялық қызмет болып табылады.

Республиканың қосымша білім беру педагогтерінің инновациялық қызметі (жұмыс тәжірибесінен):

Баймұханова Әлия Өтегенқызы – Атырау қаласы Жас натуралистер станциясының қосымша білім беру педагогі.

Инновациялық жобаның тақырыбы *«Өңірлік ерекшеліктері ескере отырып оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру».*

Әлия Өтегенқызыя — Каспий теңізі жағалауы мен Орал өзенінің атырауының ерекше қорғалатын биоәртүрлілікті зерделеу және сақтау проблемаларын оқытумен айналысатын жаңашыл педагог. Осы өзекті мәселенің шешілуіне «Орал өзенінің атырауында парк» жобасы бойынша Болон университетінің (Италия) ғылыми қызметкерлерімен бірлесіп «Басым жаһандық мәнге ие сулы-шалшықты жер-суларды құстар келетін жер ретінде кешенді сақтау – үш жобалық аумақта: Каспий теңізінің жағалауына іргелес жатқан Орал өзенінің атырауында, Көлдердің Теңіз-Қорғалжын жүйесінде, Өзендердің Алакөл-Сасықкөл жүйесі аумақтаныда таныстырылым» жобасы бойынша Қазақстанда БҰҰ бағдарламасының ГЭФ-пен жұмысы арналды «Басым жаһандық маңызы бар су-шалшық жайылымдарды көшіп-қонатын құстардың мекендейтін орны ретінде кешенді сақтау — үш жобалау аумақтарында көрсету: Каспий теңізінің жағалауында іргелес жатқан Орал өзенінің атырауы; Теңіз Қорғалжын өзендер жүйесі; Алакөл-Сасықкөл өзендер жүйесі». Педагог осы аумақта жақын орналасқан мектеп оқушыларымен және мұғалімдермен тығыз жұмыс істейді.

Инновациялық жоба негізінде экологиялық мәдениетті, жан-жақты құзыретті, әлеуметтендірілген тұлға, заманауи қоғамға жеңіл бейімделуге қабілетті жетекші сапа ретінде белсенді өмір сүру ұстанымын қалыптастыруға А.Ө. Баймұханованың қызметтік тәсілі негіз болып отыр.

Баймұханова Әлия Өтегеновна жалпы білім беретін мектептің 6-8 сыныптар оқушыларымен Орал теңізі атырауы және Каспий теңізінің жағасына жақын орналасқан су-шалшықты жайылымдарын және Каспий теңізіне іргелес жатқандар жерлерді сақтау бойынша «Экология» курсының білім беру оқу бағдарламасын әзірледі.

Атырау қаласының облысының пилоттық мектептерінде мұнай компанияларының көмегімен «Экология» факультативті курсы белсенді енгізілуде.

Қазіргі уақытта бірегей аумақ бойынша экологиялық туризмнің схема-картасы құрылды. Үш: Табиғат әлемі, Су әлемі, Дала әлемі экологиялық маршрут айқындалды.

Болашақта Визит-орталығы салынатын болады және АЛМА-Матерқорымен Болон университетінің (Италия) ғылыми қызметкерлері парк құрды.

Өзінің туған өлкесі туралы ерекше және терең білім ала отырып табиғатқа деген тұтынушылығын жеңе алады, өсіп келе жатқан ұрпақта экологиялық мәдениет пен тиісті құндылық бағдар қалыптасады.

Дурманова Татьяна Андреевна – Батыс Қазақстан облысы Зелен білім беру бөлімінің Балалар-жастар туризмі қосымша білім беру орталығының педагогі.

Инновациялық жобаның тақырыбы *«Ауылдық жерлерде оқушыларды табысты әлеуметтендірудің табысты мамандандудың шарты ретінде негізгі білім берумен қосымша білім беру негіздерін енгізу»*.

Педагог өз жұмысының негізіне Жаһандық зерттеу және Батыс Қазақстан облысы Зелен ауданының табиғатын зерделеуді әзірлеп және енгізе отырып

туған өлкесінің табиғатын зерделеу бойынша жобалау-зерттеу әдісін негізге алды.

Білім алушылардың зертеу жұмыстары ғылымилығы мен практикалығы жағынан терең мазмұнымен ерекшеленеді. Педагогтің басшылығымен білім алушылар «Тірі энергия», «Болашақ мектебі», «Энергияның балама көздері», «Орал маңындағы шағын өзендер» жобаларын іске асырады. Мектеп алаңында жеңілдетілген конструкциясы бар жылыжай салынған «Бизнес жоабалар» республикалық конкурсының лауреаты болған «Жеңілдетілген конструкциялы мектеп жылыжайы» жобасы ерекше мақтанышы болады, мұнда қазіргі уақытта эксперименттік жұмыстар жүргізіледі.

2012-2013 жылдары «Экологиялық-биологиялық зерттеу кешенін құру» инновациялық жоба әзірленді және іске асырылды.

Педагог қызметінің мұндай құрылымы туған жердің материалдарын пайдалана отырып білім алушылардың танымдық және ғылыми-зерттеу қызметін өзектілендіретін экологиялық білім берудің перспективалы бағыты болып табылады. Білім алушылар пәрменділікті игерудің әмбебап тәсілі ретінде зерттеудің функционалдық дағдыларын меңгереді, ойлаудың зерттеу типіне қабілеттері дамиды, күнделікті өмірде, еңбекте алған білімдерін пайдалану туралы көптеген практикалық мәлемттерге ие болады, ауылдық жерлерде мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін дамытады, бұл ерекше маңызды.

Осылайша, жалпы білім беретін орта мектептер мен қосымша білім беру ұйымдары облыстың бірыңғай әлеуметтік мәдени және білім беру кеңістігінде білім беру жолын дараландыратын тұтас әртүрлі деңгейдегі жүйені құруы тиіс.

Махмутова Любовь Леонидовна – Қарағанды қаласы Балалар мен жасөспірімдер сарайының қосымша білім беру педагогі, жоғары біліктілік санаты бар.

Инновациялық жобаның тақырыбы: «Қосымша білім беру жүйесінде жоғары сыныптардың өзін-өзі кәсіби айқындауы үшін инновациялық білім беру ортасын қалыптастыру»

Тұлғаны дамыту мақсатына қол жеткізу үшін Любовь Леонидовна проблемалық-іздістіру арқылы (проблемалы жағдайлар жасау, болжамдарды жылжыту, дәлелдерді іздеу, тұжырымдар қалыптастыру, нәтижелерді салыстыру және т.б.) оқытуды баланың ынтасын тұрақты ояту және шығармашылық бастамасын қолдау негізінде құрады. Мұндай тәсілде оқытудың табиғи уәжі туындайды, баланың тұрақты міндетті түсіну қабілеті, тәжірибелік, эксперименттік қызметті жоспарлау, олардың нәтижелерін бақылау және бағалау дамиды.

Проблемалық – іздістіру тәсілі білім алушылардың психологиялық жастық ерекшеліктерін, олардың дара ерекшеліктерін, мүдделері мен бейімділігін ескеруге мүмкіндік береді, танымдық белсенділігін және білім алушылардың дербестілігін мақсатты дамыта отырып сабақта әдістер арсеналын және эвристикалық сипаттағы тәсілдерді қабылдауға мүмкіндік береді.

Ақпараттық технологиялардың – жергілікті және жаһандық электрондық желілердің, оқытудың мультимедиялық құралдарын, қарқынды тұрмыстық компьютерленудің дамуымен байланысты, Любовь Леонидовна оқудың – қашықтықтан оқытудың басқа нысанын енгізеді және белсенді дамытады.

«Фитодизайн негіздерімен декоративті гүл өсіру шаруашылығы» қосымша білім берудің оқу бағдарламасы бойынша қашықтықтан оқыту курсы Қарағанды қаласының оқушылары арасында табысты сынақтан өтті (тіркелген оқушылардың 70%-дан астамы).

Оспанова Светлана Сагидоллаевна – Шығыс Қазақстан облысы Семей қаласының «Облыстық балалар биологиялық орталығы» ҚМҚК қосымша білім беру педагогі, директордың оқу-тәрбиелеу жөніндегі орынбасары.

Инновациялық жобаның тақырыбы: *«Жобалау әдістемесін, сыни ойлау және ақпараттық-коммуникативті технологияларды пайдалана отырып балалардың негізгі және қосымша білімін кіріктіру арқылы танымдық қызметті ұйымдастыру».*

Жобаның жетекші идеясы негізгі және қосымша білім беруді кіріктіру, жаңа білімдерді барынша толық игеруге ықпал ететін жаңа ойлау нысандарын дамыту және қалыптастыру болып табылады, оқушыларға өз білімдерін жоғары деңгейдегі айқынсыздық жағдайларында мағынасын толтыру үшін өз білімдерін пайдалануға мүмкіндік береді, адами қызметтің жаңа үлгілері үшін базалар құрады.

Жобаның тұжырымдамалық ұстанымы жетістік педагогикасына, оқушыларға өзін-өзі дамытуды ұйымдастыруда бастамалар беруге, зерттеу, жобалау жұмыстарына акцент жасауға; оқу жұмысының ұйымдастыру нысанын қайта қарауға; оқушылардың дербес жеке және топпен жұмысын ұлғайтуға, маңызды тұлғалық функциялар болуы және дамуы үшін мүмкіндіктерді, таңдау қабілетін қамтамасыз етуге, өз іс-әрекеттерін бағалауды, тұлғаның жауапкершілігі мен дербестілігін бағалауды қамтамасыз етуге бағдарланған.

Светлана Сагидоллаевна қызметтің осы бағытында: әрбір бала – тұлға, барлық балалар талантты; әрбір балаға зерттеулер мен эксперименттерге тарту қажет деген қағидатты ұстанады.

Светлана Сагидоллаевна қалыптастырған инновациялық тәжірибе балаларға қосымша білім беруді ұйымдастыруды жаңартуда, тұлғалық бағдарланған білім беру процесін іске асыруда, бейінді оқытуда маңызы зор.

Заманауи кезеңде балаларға қосымша білім беру жалпы білімнің құрамды бөлігі ретінде қарастырылуы тиіс. Балаларға негізгі және қосымша білім беруді біріктіру тәрбиелеу, оқыту және дамыту процестерін жақындатады, бұл заманауи педагогикада барынша күрделі проблемалардың бірі болып табылады.

Вологин Николай Васильевич – Батыс Қазақстан облысы, Тасқала ауданы, Жас туристер станциясының жоғары санаттағы қосымша білім беретін педагогы, Мәскеу Халықаралық туризм және өлкетану академиясының профессоры, Қазақстан Республикасы білім беру үздігі.

Инвестициялық жобаның тақырыбы: *«Туристік-өлкетану және экологиялық натуралистік жұмыс құралдарымен оқушы тұлғасын социализациялау»*

Туристік-өлкетану және экологиялық натуралистік қызмет жүйесі арқылы Н.В. Вологин оқушылардың бойында коммуникативтік сапаны, белсенді өмірлік ұстанымды қалыптастырады.

Педагог өз жұмысында экология, география, биология, валеология, экономика және т.б. бойынша интеграцияланған курстар мүмкіндігін белсенді пайдаланады.

Бұл жобаның практикалық мәні табиғатты тиімді пайдалануға ғана емес, әлемдегі экологиялық жағдайлар эволюциясы кезінде қоршаған ортада қалыпты өмір сүруге қабілетті үйлесімді дамыған тұлға қалыптастыруды білдіреді.

Дәуітәлиев Серік Адайұлы – директор, Алматы облысы, Талдықорған қаласындағы Жас техниктер станциясының жоғары санаттағы қосымша білім беретін педагогі.

Инвестициялық жобаның тақырыбы: *«Жалпы және қосымша білімді интеграциялау жағдайларында балалардың техникалық шығармашылығы мен зерттеу қызметін дамыту».*

Жас техниктер станциясында білім беру ұйымдарымен өзара іс-қимыл бағыттары айқындалды:

➤ станцияның балаларға ғылыми-техникалық бағыттар бойынша қосымша білім беретін тірек ұйымы ретіндегі қызметі, ол ақпараттық-әдістемелік және ұйымдық көмек беруді, педагог қызметкерлерінің біліктіліктері мен кәсіби шеберліктерін көтеруді; жұмыс тәжірибесімен алмасуды; техникалық шығармашылық бойынша бұқаралық іс-шаралар ұйымдастыруды, конкурстар өткізуге көмектесуді және т.б. қарастырады;

➤ интеграцияланған нысаналы бағдарламалар мен зерттеу жобаларын құру және іске асыру;

➤ бейін алдындағы және бейіндік даярлық.

Дәуітәлиев Серік Адайұлы қалыптасқан дарынды мектеп оқушыларын қолдау жүйесін құрды, әрбір баланың қабілетінің туындауы мен дамуы, дарынды балалардың жетістіктерін анықтау және ынталандыру үшін қалыпты орта жасады.

Жүйе осы қызметтің тартымдылығының жарқын нысандары мен әдістерін пайдалана келе оқушыларды олардың ортақ және жеке жетістіктерін көрсететін зерттеу қызметіне белсенді түрде тарта отырып, станция қызметтерінің бағыттарына сәйкес құрылған. Жетекші технология – ол әлеуметтік құрылғыларды қалыптастыруға мүмкіндік беретін ұжымдық шығармашылық іс (ҰШ) технологиясы болып табылады.

Дәуітәлиев жетекшілік жасайтын «Ғарыштық макеттеу және үлгілеу» үйірмесінің ғылыми-техникалық бағыты ғылым салаларының теориялық салалары тереңірек игеруді, техникалық білімді дербес зерттеу, конструкторлық, шығармашылық және еңбек қызметтерінде практикалық қолдану дағдысын дамытуды көздейді.

Огилько Галина Михайловна – Аршалы балалар шығармашылығы орталығының қосымша білім беретін педагогі.

Инвестициялық жобаның тақырыбы: *«Сәндік-қолданбалы өнер арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту».*

Өзінің педагогикалық қызметінің мәнін Галина Михайловна балаларды шығармашылыққа, бабалардың мәдени мұрасын зерделеуге және сақтауға тарта білу деп біледі. Галина Михайловна те «әрбір бала дарынды, бірақ өз алдына жеке дарынды» екеніне сенімді, сондықтан да шығармашыл, ойлау, жұмыс істеу, заманауи әлемде қажетті бола білу қабілеті жоғары тұлғаны қалыптастыруға ұмтылады. Оның сабақтары әрбір бала бірегей қарым-қатынастар әлеміне ене алатындай, табысқа, өзін-өзі жетілдіруге ұмтыла алатындай болып құрылған. Бұл ретте, ол бірнеше маңызды кезеңдерден өтеді: сый, туу, таңдау, жолы болғыштық, бағындыру, сыйлау.

Ол - «Рукотворное чудо дымки», «И оживает глина» сияқты қосымша білім беруді оқыту бағдарламаларының авторы, бұл бағдарламалар «Казахский сувенир», «Народная игрушка» шеберханалары арқылы таратылады.

Бағдарламаны меңгеру «Қалыптаймыз, қиялдаймыз, жасаймыз, ойнаймыз» қағидаты бойынша құрылған. Бағдарлама баланы керемет шығармашылық әлеміне жетелейді, өзіне деген сенімін, өз қабілетін арттыруға мүмкіндік береді, оқитындардың бойынша бейнелеу, көркемдік-конструкторлық қабілеттерді, стандартты емес ойлау қабілетін дамытуды, шығармашылық дербестігін дамытуды көздейді.

Үйірме сабақтарында балалардың бойында бұл әлемге жақсылық, әдемілік жасау үшін, адамдарға қуаныш сыйлау үшін келдік деген сенімді қалыптастырады. Көрнекі материалдарды, көркем сөзді, сазды әуенді пайдалану – осының бәрі Галина Михайловнаға балаларды ерекше өнер әлеміне баулуда, көркемсурет мәдениетіне ден қоюларында қолдана білуге көмектеседі.

Гамастинов Салихжан Галимжанович – Ақмола облысының Степногорск қаласындағы Балалар шығармашылығы үйінде «Гвардеец» әскери-спорттық клубының қосымша білім беретін педагогі.

Салихжан Галимжанович Ауған соғысының ардагері, Қазақстан Республикасы білім беру ісінің үздігі, Қазақстан Республикасы білім және ғылым саласының Құрметті қызметкері (2004), «Қызыл жұлдыз» орденінің иегері.

Инвестициялық жобаның тақырыбы: *«Өсіп келе жатқан ұрпақтың бойында отансүйгішілікті, Отанына адал қызмет етуге және оны қорғауға даярлықты қалыптастыру».*

«Гвардеец» әскери-спорт клубының баланың жан-жақты, тұтас және үйлесімді түрде дербес дамуының негізгі мақсатына бағынатын жетекші тұжырымдамалық идеясы оны салауатты өмір салтына, Отанын қорғауға даярлыққа, Қазақстандық патриоттыққа, ізгілікке тарту және жалпы адами құндылықтар идеяларының негізінде жеке басының қасиеттерін қалыптастыру арқылы оның белсенді өмірлік ұстанымы үшін жағдайлар жасауға ұмтылу болып табылады.

«Гвардеец» клубының осы мақсаты біртіндеп психофизиологиялық жай-күйінің қалыптасуына негізделеді. Өз мәніндегі үйлесімдік – бұл әрбір жеке тұлғаның күш-қуаты мен психологиялық процестерінің тепе-теңдігі.

Клуб басшысы Гамастинов Салихжа Галимжанович жаттығушылардың даярлық деңгейіне қойылатын талаптарды, болжамды нәтижелер мен бақылау және тексеру қасиеттерін айқындайды, бұл негізінен бағдарламаның сипатын, оны іске асыру мүмкіндіктерін көрсетеді.

«Гвардеец» әскери-спорттық клубының бағдарламасы жасөспірімдердің Қарулы Күштерде қызмет атқаруларына, Отанын қорғау жөніндегі конституциялық борышын орындауларына, жоғары сынып оқушыларын әскери-патриоттық тәрбиелеуге бағытталған. Курсты зерделеу барысында олар әскери қызметке бейімделе білу дағдысын, әдістерін үйренеді, әскери мүлікті қолдануды үйренеді, құқықтық бағаны меңгереді.

Іске асыру тетіктері: оқу-жаттығу сабақтары; спорттық-лагерлік жиындар; жарыстарға қатысу; өнер көрсету; әскери-спорт ойындары; білім беру ұйымдарымен және қоғамдық бірлестіктермен бірлескен іс-шаралар; ата-аналар комитетімен жұмыс істеу.

Теориялық білімді нығайту және қажетті практикалық дағдылар алу үшін бағдарлама курсына әскери бөлімшелер базасында жастармен оқу-жиындары түрінде практикалық сабақтар өткізу қарастырылған.

5. Оқитындардың қабілетін дамытуды және білім беру нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететін инновациялық білім беру ортасын құру

Қазіргі уақытта инновациялық педагогикалық қызмет барлық білім беру ұйымдарының білім беру қызметінің маңызды құрамдауыштарының бірі болып табылады. Осы инновациялық қызмет қана білім беру қызметтері нарығында қандай да бір ұйымның бәсекеге қабілеттілігін құру үшін негіз жасап қана қоймай, педагогтің кәсіби өсу бағыттарын да, оның шығармашылық ізденісін де айқындайды, білім алушының тұлға ретінде өсуіне нақты ықпал етеді.

2011-2020 жылдарға арналған Білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру міндеттерін шешу білімнің сапасын, қолжетімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында балаларға қосымша білім беру жүйесінің әлеуетін пайдалануға мүмкіндік береді.

Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру мен дамытуды Мемлекет басшысы басым міндет етіп қойды. 2012-2016 жылдарға арналған функционалдық сауаттылықты дамыту жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары әзірленді. Бағдарламаның шеңберінде республиканың қосымша білім беру ұйымдарында балалар үшін алты инновациялық интерактивті парк ашу қарастырылған.

Шығармашылық орталықтарын, балалардың экологиялық-биологиялық орталықтарын, жоғары технологиялы кешендермен, жылыжайлармен жарақтандыру мектеп оқушыларының шығармашылық және инновациялық қызметке қызығушылығын дамыту үшін қосымша ынталандыру шаралары болып табылады. Осындай кешендер құрудың басты идеясы жас

қазақстандықтардың шығармашылық және ғылыми-білім алу әлеуеттерін дамыту болып табылады.

Оқушыларға қосымша білім беруді мамандар, кәсіби мамандар, өз ісінің шеберлері жүзеге асырады, ол оның жан-жақты дамуын, тартымдылығын, бірегейлілігін, негізінен – практикалық-бағдарлы білім беру ретінде нәтижелілігін қамтамасыз етеді.

Инновациялық бағыттар, оның ішінде балаларға қосымша білім берудің инновациялық тәсілдерін, балаларға қосымша білім беретін жаңа үлгі ұйымдар базасында барынша тиімді жүзеге асыру болып табылатынын тәжірибе көрсетіп отыр. Астана қаласындағы Оқушылар сарайы осындай ұйым болып табылады, онда балалардың ғылым қалашығының философия базасында қосымша білім беруді өткізудің заманауи әлемдік тәжірибесі іске асырылады.

Астана қаласындағы жаңа Оқушылар сарай - бұл Астана және республика балалары үшін қосымша білім беретін бірегей ұйым болып табылады. Әрбір бала Сарайға келгенде, өз ойын іс жүзіне асырады, жаңалықтарды және қызықты оқиғаларды танып-біледі, мектеп оқушысының Қазақстан Республикасының азаматы, патриоты ретінде, кәсіби, зияткерлік және әлеуметтік шығармашылыққа қабілетті болашақ маманы ретінде оның қалыптасуы, дамуы және өзін-өзі дамытуы үшін барлық жағдайлар жасалған.

Креативті, жоғары технологиялы және инновациялық шараларды ұсына алатын Оқушылар сарайы балалар мен ата-аналардың барлық қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді, баланың дамуына және ойлау қабілетінің қалыптасуына - өзіне және өз Отанына пайда келтіре алатын дамыған адамдардың ойлау қабілетінің, жас зияткерлердің және бәсекеге қабілетті шығармашыл тұлғалардың дамуына ықпал етеді.

Оқушылар сарайында 14 әр түрлі бағыттағы 137 үйірме мен секция жұмыс істейді, оларға 10 000 астам бала қамтылған.

Сарайда балалар бірлестіктерінің жұмыс жасауы үшін зертханалар, оқу кабинеттері, 3D-технологияларын қолдана отырып панорамалық салалы және планетарлы проекциялары бар Планетарий, Обсерватория, 300 орындық көп функциялы Концерт залы, Интернат орталығы, медицина орталығы, Қысқы бақ, 264 орынды форумдар, пікірсайыстар, диспуттар өткізу залы, балалардың драма театры, жеңіл атлетика және баскетбол залдары, күреспен және тенниспен жаттығу залдары, халықтық, спорттық-би және заманауи билер залдары, қазақ халық аспаптары оркестрі үшін орын-жай, хор студиялары, көркемөнер галереясы, мұз айдыны және жүзу бассейні бар.

Оқушылар сарайы қызметінің негізгі мәні балаларға қосымша білім беру: математика, химия, биология, экология, биотехнология, гендік инженерия, физика, астрономия, аэрокосмонавтика, информатика, бағдарламалау, нанотехнология және жаңа ақпараттық технологиялар ғылымдарының негізгі бағыттары; **техникалық шығармашылық** – радиоэлектроника, робот техникалары, әуе- және ракетомодельдеу, ғарыштық модельдеу, кеме моделдеу, авто модельдеу; **лингвистика** – қазақ, орыс, ағылшын, француз, түрік және қытай тілдерін үйрену; **білім алушыларға көркем-эстетикалық білім беру** – сурет өнері, декоративті-қолданбалы өнер, заманауи дизайн, мүсін және керамика, ағаш кесу, құрастыру және киім

модельдеу, актерлік шеберлік, шешендік өнер, қазақ ұлттық музыкалық өнер, ұлттық аспаптар оркестрі, вокал, хореография; **дене шынықтыру** – хоккей, мәнерлеп сырғанау, жүзу, көркем гимнастика, каратэ, годзюрю каратэ-до, қазақша күрес, таэквон-до, дзю-до, тоғызқұмалақ, шахмат, жеңіл атлетика, үлкен теннис, баскетбол, волейбол, футбол, грек-римдік күрес және басқа да спорттық үйірмелер бойынша зияткерлік білім беру.

Оқушылар сарайында зияткерлік, өнер және спорттың шығармашылық өзара байланысы нәтижеге бағдарланған білім ретінде аталатын жемісті қорытынды береді.

Қазақстан Республикасы Президентінің Тапсырмасын іске асыру үшін, Астана қаласы «Оқушылар сарайы» МКҚК-да жас қазақстандықтардың **балалар мен жасөспірімдерге арналған Ұлттық Интерактивті Паркі құрылды**, онда ғылымның, техниканың, спорт пен өнердің барлық бағыттары бойынша интерактивті стендтер мен экспонаттар кешені ұсынылған. Бастапқы кезеңде парктің 1400 шаршы метрді құрады.

Ұлттық Интерактивті Парктің **негізгі мақсаты**: тұлғаның, қоғамның және мемлекеттің өзекті және перспективалы қажеттіліктеріне сәйкестігі, республика азаматын жан-жақты дамыған, қоғамда, еңбек қызметін бастағанда, өзін-өзі ұйымдастыруда және өзін-өзі жетілдіруде әлеуметтік бейімделуге қабілетті тұлға ретінде дайындау.

Ұлттық Интерактивті Парк міндеттері:

- интерактивті технологиялардың арнайы құралдарының көмегімен белсенді оқытуды дамыту: тренажерлер, интерактивті міндеттер, объектілерден жүйелерді құрастыру, олардың қасиеттерін зерттеу және виртуалды зертханалық жұмыстар моделіне келтіру;

- интерактивті технологияларды қолдануды практикалық негізде білім беру процесін құрастыруға мүмкіндік беретін шығармашылық оқытудың тәсілі ретінде кеңінен танымал ету.

Заманауи ғылыми зертханалармен, спорттық жабдықтармен және интерактивті экспозициялармен **жарақтандырылған, Ұлттық Интерактивті Парк** (бұдан әрі - ҰИП) келушілерге зерттеулер мен белсенді-танымдық қызмет үшін мүмкіндіктер бере отырып олардың білуге құштарлығы мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Ол оқушылар да, студенттер де және балалары бар отбасыларда келетін орын болып табылады, онда ерекше экспонаттармен-интерактивті білім беру аттракциондармен өзара іс-қимыл барысында табиғаттан заңдарымен және қағидааттарымен танысады.

ҰИП технологиялар мен инновация құндылығына және табиғаттану ғылыми біліміне халық көзқарасының ортақ сезімін қалыптастыру үшін маңызды катализатор болды.

Негізгі тақырыптар және аймақтарға бөлу.

ҰИП-ға көрмелер бөліктерін мазмұндық толтыру қазірдің өзінде бар зертханалардың, үйірмелердің және секциялардың тақырыптары мен орналасуына негізделген.

Ұлттық интерактивті парк үш шешуші кластерден тұрады:

1. Ғылым және технология.
2. Спорт және денсаулық.

3. Өнер, би және музыка.

Осы тақырыптар интерактивті экспозицияның кейбір бөліктеріне арналған кіші бөлімдерге бөлінген.

ҰИП құру бойынша жобаның құрылымы 4 бағыттан тұрады:

- Ғылыми экспонаттар мен стендтер кешені;
- Білімді көрнекілендіру;
- Ғылым мен өнеркәсіп мұражайы;
- Wiki білімдер банкі.

ҰИП ғылыми және білім беру құрамдауыштары Қазақстан Республикасындағы ғылыми әлеуетті ескере отырып және Астана қаласының ғылыми қоғамдастығымен, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразиялық Ұлттық Университет мамандары мен ғалымдарымен тығыз ынтымақтастықта әзірленген.

Оқушылар сарайында **146** педагогикалық қызметкерлер жұмыс істейді. Қосымша білім беру педагогтерінің арасында ғалымдар, танымал мамандар, музыканттар, ҚР ғылым, мәдениет және спортының еңбек сіңірген қайраткері аз емес: 6 ғылым докторы, профессор; 5 Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Ғарыш орталығының, Ұлттық Өнер Университетінің, Астана қаласындағы Медициналық Университетінің ғылым кандидаттары, Ресей Федерациясы Суретшілер шығармашылық одағы мен Халықаралық суретшілер қауымдастығының 2 мүшесі; Қазақстан Республикасы Суретшілері одағының 5 мүшесі, 4 Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, спорттың әртүрлері бойынша 9 чемпион, 12 спорт шебері.

Астана қаласының Оқушылар сарайы экспериментальды педагогикалық жүйе болып табылады, онда бейінді жоғары оқу орындары мен кәсіпорындарға қойылатын талаптарды ескере отырып қосымша білім берудің жаңа білім беру оқу бағдарламаларын, қосымша және базалық білім берудің заманауи технологиялар мен әдістерін әзірлеу, зерттеу және тексеру жүзеге асырылады.

Қазіргі уақытта Оқушылар сарайында 11 нысаналы бағдарламалар-жобалар іске асырылады, 10 авторлық, 10 экспериментальды, 80 қосымша білім берудің модификацияланған білім берудің оқу бағдарламасы.

ҰИП экспонаттарын бағдарламалық қамтамасыз ету білім алушыларға оқу тәртібінің виртуальды объектілерімен белсенді өзара іс-қимыл жасауға, модельдерді басқаруға, олардаң жүйелер құрастыруға, компьютерлік модельдерге тәжірибелер жүргізуге, шығармашылық процесте білім алатындай міндеттерді шешуге мүмкіндік береді. Қазірдің өзінде бірінші ашылуы бар. Химия зертханасында ғылыми үйірмелердегі білім алушылар қазақстан даласының шөптерінен иістерді білді.

«NextBio» ғылыми-зерттеу үйірмесі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитетінің «Ұлттық биотехнологиялар» республикалық мемлекеттік кәсіпорынның қатысуымен құрылған.

Үйірменің мақсаты: жаратылыстану ғылымдарында балалардың ғылыми және практикалық қызметін дамыту үшін жағдайлар жасау, олардың ерекше қабілеттерін дамыту және оларды биология, биомедицина және биотехнология саласындағы болашақ ғалымдар ретінде қалыптасуына көмектесу.

Білім алушыларды оқыту процесінде анатомия және өсімдік физиологиясы, микробиология және биотехнология бойынша қосымша білім алады, зерттеу жұмыстарының орындаудың негізгі кезеңдерін таниды. Білім алушылар **молекулярлы-генетикалық** (ДНК шығару, ПЦР қою, ДНК фрагменттерін электрофоретикалық есепке алу, нуклеотидті кезектілікті, кариотипті айқындау); **биотехнологиялық** (микрклональды көбею, қышқыл сүтті сусындарды және т.б. ферментация); **микробиологиялық** (бактерияларды, көміртегінің ферментациясын зерттеу микроскопиялық зерттеу, бактерияларды зерттеу, өсімдіктің анатомиялық ерекшеліктерін көміртегі ферментациясы және т.б.); **биологиялық** (Өсімдіктің физиологиялық және анатомиялық ерекшеліктерін зерделеу).

Балаларға қосымша білім беру – бұл «жақыннан дамыту аймағы» баланың тұлғасын өзінің қалаулары, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерінің көмегімен өзі немесе үлкендердің көмегімен таңдайды.

Астана қаласында қосымша білім беру жүйесі салааралық және инновациялық негізде дамиды және дарынды балаларды қолдау және анықтау гаранттары болады.

Қосымша білім беру сапасы көптеген жағдайларды қосымша білім беру ұйымының қаншалықты жүйелі тұтас жұмыс істейтіндігіне, оның ұйымдастырушылық құрылымының қаншалықты орындылығына, құрылымдық бөлімшелерінің тыныс тіршілігінің тұрақтылығы қалай қамтамасыз етілгеніне байланысты болады.

Қазақстан Республикасында білім беру жүйесін дамытудың заманауи үрдістері жағдайында Қарағанды қаласының балалар және жасөспірімдер сарайының педагогикалық ұжымы өз миссияларын маңызды құзыреттілікке ие, азаматтық ұстанымы бар, білім беру ортасын шығармашылық ортаға айналдыруға қабілетті бастамашыл бәсекеге қабілетті бітіруші түлекті дамыту үшін жағдайлар жасауда айқындайды. Балалардың Сарайға келгенде білдіретін сенімі педагогтерді білім беру және тәрбиелеу қызметінде үнемі инновациялық бағытты іздеуін, кәсіби ретінде өсуін, сонымен қатар өзінің дарынды болуын міндеттейді. Балалар және жасөспірімдер сарайы педагогтері педагогтің өзінің тұлға ретінде қалыптасуына бағытталған «Жетістікті педагог – жетістікті бала!» - деген бағытты ұстанады, себебі шығармашылық әлеует, өз тәжірибесін байыта білу қабілеті, жетілдіруге ұмтылу барлық педагогикалық процестің нәтижелілігінің кепілі болып табылады.

Қоршаған әлеуметтік мәдениет ортамен байланыстың ашықтығы, ізгіліктілігі, өзін-өзі жетілдіруі, мықтылығы – Қарағанды қаласының Балалар және жасөспірімдер сарайының табысты сапалы жұмыс істеуінің, оның жиынтық әлеуметтік әсерін айқындайтын қайталанбас белгілері.

Қазіргі уақытта қарағанды қаласының Балалар және жасөспірімдер сарайында 137 педагогикалық қызметкер жұмыс істейді. Білімінің деңгейі бойынша педагогикалық қызметкерлердің 74%-ның жоғары білімі бар. Біліктілігі деңгейі бойынша педагогикалық қызметкерлердің 52,7%-ның жоғары біліктілік санаты бар. 13 педагогтің ғалым дәрежесі бар, оның ішінде: ғылым докторы – 3 педагог; ғылым кандидаты – 7 педагог; магистр – 3 педагог.

Ұжымның 55,5 %-ын 5 жылдан 20 жылға дейінгі еңбек өтілі бар педагогтер құрайды, бұл дегеніміз оның жұмысқа қабілеттілігінің жеткіліктілігі туралы растайды. Орташа жұмыс өтілі 10-15 жыл. 34 % жас мамандардың болуы педагогикалық ұжымның перспективалылығын білдіреді. Педагогикалық қызметкерлердің жалпы санынан 33 адам – Сарайдың бітірушілері

2011 жылдан бастап Сарайдың педагогикалық ұжымы «Өңірлік қосымша білім беру ресурстық орталық» моделін әзірлеу және сынақтан өткізу бойынша «Қосымша білім беру жүйесіндегі ресурстық орталық» даму бағдарламасына сәйкес жұмыс істейді.

Даму бағдарламасына салынған негізгі идеялар білім алушылардың әлеуметтендіру деңгейін арттыруға оларды әлемнің өзгеріп отыратын жағдайында тиімді тіршілік етуге дайындауға, білім беру қызметтерінің сапасы мен қол жетімділігін қамтамасыз етуге, өзін-өзі дамытуда, өзін-өзі кәсіби жағынан тануға балалар мен ата-аналардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға ықпал ететін өңірдің қосымша білім беру жүйесінің білім беру кеңістігін жетілдіру болып табылады.

Өңірдің қосымша білім беру ұйымдарының жүйесін біріктіретін Өңірлік ресурстық орталығын ұйымдастыру арқылы білім алушылардың қабілетін дамытуды және білім беру нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететін инновациялық білім беру ортасы құрылады, қосымша, жалпы орта және кәсіби білім беру ұйымдарымен әлеуметтік кеңістік негізінде қосымша білім беру жүзеге асырылады.

Сарай 2014 жылдан бастап Ы. Алтынсарин атындағы Қазақ академиясының базалық ұйымы (№ 50 куәлік) және облыстық эксперименттік алаңы болып табылады.

Сарайдың әдістемелік қызметі өздерінің педагогикалық тәжірибесін, сондай-ақ облыстың басқа да қосымша білім беру ұйымдарының жұмыс тәжірибесін зерделеу және тарату бойынша белсенді жұмыс жүргізеді. Бұл жұмыс конференциялар, семинарлар, курстар мен мастер-кластар шеңберінде жүзеге асырылады.

Сарайдың педагогикалық ұжымы 2011-2013 жылдары кезеңінде «Қосымша білім беру шарттарында мектепке дейінгі жастағы балалармен жұмыстың инновациялық моделі» (2011ж.), «Қосымша білім берудің көп бейінді мекемесі қызметінің заманауи моделі» (2012 ж.), «Кіші мектеп жасындағы және мектепке дейінгі жастағы балалармен оқу-зерттеу жұмысының ерекшеліктері» (2012 ж.) «Жаңғырту шарттарында көркемдік білім берудің өзекті мәселелері» (2013 ж.) тақырыптарына арналған 4 республикалық семинар өткізді. Жыл сайын қосымша білім берудің әртүрлі бағыттары бойынша жиырмадан астам облыстық семинарлар өткізілді.

Мастер-класс барысында Сарай педагогтері белгілі бір тақырыптар бойынша жасалған тәжірибелермен бөлісіп қана қоймай, талқылау барысында өз қызметінің тәуелсіз бағасын алуға және өз әріптестерінің мұндай тәжірибесі туралы білуге мүмкіндігі бар. Ұсынылып отырған кезеңде әртүрлі деңгейде 88 мастер-класс өткізілді: «Педагогикалық жобалау технологиясы» (В.Д. Шкарупин), «Хореографиялық ансамбльде ұлдармен жұмыс істеу

ерекшелеіктері» (Л.М. Дедуренко), «Шығармашылық қызметке ынталандыру арқылы белсенділермен жұмыс» (А.К. Альбазарова), «Мектепке дейінгі жастағы балалармен сурет қызметі сабақтарында графикалық материалмен жұмыс (А.С. Лыкова), «Хореографиялық ансамбль оқу процесінде музыкалық-ырғақты ойындар» (Т.А. Лейхнер), «Балалар шығармашылық студиясы қызметіндегі кіріспе сабағының ерекшеліктері» (Р.Р. Хусинова), «Әлеуметтік жобалау технологиясы» (Е.С. Шумячкин), «Қазақ ұлттық аспаптар ансамбліне ұлты басқа мектепке дейінгі жастағы балалармен сабақ ұйымдастыру ерекшеліктері» (А.М. Бекжігітова) және т.б.

Сарай – өз дамуында уақыттан қалыспай қадам басуға ұмтылатын ұйым. Білім беруді дамытудың 2020 жылға дейін мемлекеттік бағдарламасын іске асыру шеңберінде педагогикалық ұжым балалар мен жасөспірімдердің әлеуметтік санаттарына бағдарланған бағдарламалық мазмұнын жаңарту бойынша жұмысты жүзеге асырады. Инклюзивті білім алу үшін жағдайлар жасау мақсатында «Барлығы үшін бейімделген мектеп» республикалық жобасы шеңберінде Инклюзивті білім беру ресурс орталығының тірек мектебі болып табылатын Қарағанды қаласы, № 27 жалпы орта білім беретін мектеппен ынтымақтастық жүзеге асырылады. Аталған ынтымақтастық шеңберінде педагогтер үшін оқыту семинарлары жүргізіледі, Сарай мамандары инклюзивті оқыту топтарында қосымша білім беру бойынша сабақтар жүргізеді. Қазіргі уақытта бұл үйірме – сәндік-қолданбалы өнері, хореографиялық және шахмат үйірмелері. Бұдан әрі ынтымақтастықты және мәдени-демалыс қызметі бағыттарын дамыту жоспарлануда.

Алматы облысы Талдықорған қаласының Жас техниктер станциясында «Оқушыларға ғарыштық білім беру контекстінде Қазақстан Республикасының ғарыш қызметі туралы тұжырымдама» иновациялық жоба әзірленді және табысты енгізілді, ғарыш техникасы, зымыран технологиясы, астрономия бойынша елуден астам жобалар әзірленді.

«Космонавтика және зымыран техникасы» пәні бойынша оқу-әдістемелік кешен космонавтика негізін игеруге бағытталған техникалық бағытталған кәсіби бағдарланған білім беру тұжырымдамасына негізделеді және «Ғарыштық макеттеу және үлгілеу» қосымша білім берудің қолданыстағы авторлық білім беру оқу бағдарламасы негізінде қалыптастырылған.

Оқу-әдістемелік кешен білім алушылар арасында оқу жылы ішінде практикалық және теориялық сабақтар өткізуді көздейді. Космонавтиканы оқытудың барлық курсы бойы техникалық білімдерді (физиканы, астрономияны, зымыран және ғарыш техникасы негіздерін) меңгеру және жетілдіру, іскерлікті және дағдыларды қалыптастыру және дамыту бойынша, сондай-ақ техникалық білімдерді тереңдету және кеңейту бойынша жұмыс жүргізіледі. Космонавтиканы зерделеудің іс-жүзіндегі мақсаты оқушының физикалық қабылдау қабілеті мен дайындығын қалыптастырудан тұрады, яғни мінез-құлқын да рухани, өмір сүруді жемісті мінез құлқын да дамытуды болжайды.

Курстың негізгі мақсаты – дағдыларға оқыту және ойлауды техникалық және технологиялық негіздерді дамыта білуі. Осы кезеңде космонавтиканы

зерделеу ғылым мен техникада техникалық сауаттылық пен құзыреттілікті дамытудың келесі мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған.

Үйірмешілер күшімен үш жүзден астам жеңіске қол жеткізілді, Марс бойынша жиырма жеті, Ай бойынша – бес, алыс ғарышты зертеу бойынша – төрт, орбиталық станциялар мен зауыттар бойынша – үш, скафандрлар және өмір сүруді қамтамасыз ету жүйелері бойынша – төрт, басқа жобалар бойынша - жеті зерттеу жобалары орындалды.

Осы жобалар техникалық шығармашылық саласында жалпы және қосымша білім беруді кіріктіру процесі арқасында дайындалды және жалпы білім беретін мектептерді және ғылыми-техникалық бағыттағы балаларға қосымша білім беруді ұйымдастыратын біріктіретін бірыңғай білім беру-тәрбие кеңістігінде жұмыс істейтін кіріктірілген техникалық білім беру моделін іске асыруға бағытталған.

Жобаның нәтижелілігі оның әрекеттілігін, оны қолдану кезінде пайдалы тиімділікке, оқуда және тәрибеде жоғары нәтижеге қол жеткізу мүмкіндігін көрсетеді және негізгі екі көрсеткішпен айқындалады: сенімділік – практикада алынатын оң нәтижелердің беркітігі, тұрақтылығы, перспективалық – тәжірибені меңгеру есебінен алынатын нәтижелер өзектілігін сақтау ұзақтығы, олардың жаңа, ескірмеген күйде қалу қабілеті.

Дәуітәлі Серік Адайұлының басшылығымен Жас техниктер станциясының педагогикалық ұжымы шығармашылық, техникалық және технологиялық сауатты тұлғаның қалыптасуын қамтамасыз етуге қабілетті, өз талантын қоғамға қызмет етуге бағыттауға қабілетті оқушылардың ғылыми-техникалық қызметінің білім беру жүйесінің моделін жасады.

Жобаны іске асырудың басым бағыттары

1. Жас техниктер станциясы қызметін «Техникалық шығармашылық» бағыты бойынша балаларға қосымша білім берудің тірек ұйымы ретінде, облыста балалардың техникалық шығармашылықты дамыту бойынша үйлестіруші орталық ретінде ұйымдастыру.

2. Ғылыми-техникалық шығармашылықты дамыту үшін қосымша және негізгі жалпы білім беруді кіріктіру. Орта және үлкен жастағы балалар үшін элективті курстарды енгізу, республиканың білім беру ұйымдарының төменгі сынып оқушылары үшін «Үлгілеу және құрастыру» пәнін енгізу.

3. Ғылыми-техникалық және спорт-техникалық бағыттағы балалар-жасөспірімдер бірлестіктері желілерін сақтау және дамыту.

4. Техникалық шығармашылықтың әртүрлі түрлері мен нысандарын ұйымдастыру және көпшілікке тарату.

5. Техникалық шығармашылық бағдарламалар бойынша жұмыс істейтін педагогикалық кадрлардың кәсіби шеберліктерін, біліктіліктерін арттыру бойынша жұмысты жетілдіру.

6. Техникалық бағыттағы бірлестіктің матриалдық-техникалық базасын нығайту.

7. Балалардың техникалық шығармашылығын дамытуды қамтамасыз ететін инновациялық технологияларды бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз ету, енгізу бойынша жұмыстарды жетілдіру.

8. Техникалық шығармашылықпен айналысатын балалар мен жасөспірімдердің әлеуметтік қалыптасуы, кәсіпке дейінгі даярлығы, кәсіби өзін өзі айқындауы үшін жағдай жасау.

9. Облыстық, қалалық, аудандық жарыстар, конкурстар ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ республика командаларының спорттың техникалық түрлері бойынша халықаралық жарыстарға, балалар техникалық шығармашылығы конкурстарына нәтижелі қатысуы.

Өсіп келе жатқан ұрпақтың ғылыми-техникалық шығармашылығының даму процесі заманауи білім беру жүйесінің ең маңызды құраушысы болып табылады. Ғылыми-техникалық шығармашылық, шығармашылық еңбек негіздерін меңгеру болашақ мамандарға кәсіби және әлеуметтік белсенділігін арттыруға көмектеседі, бұл техникалық сала мамандықтары, еңбек өнімділігін, сапасын арттыру, Қазақстан Республикасындағы өндірістің ғылыми-техникалық саласының дамуының жылдамдауы бойынша саналы кәсіби өзін-өзі айқындауға алып келеді.

6. Қосымша білім беру ұйымдарында инновациялық бағыттарды дамыту үлгісі

Егер білім беру жүйесі, оның ішінде балаларға қосымша білім беру озық жұмыс істейтін болса тиімді болады.

Заманауи шарттарда ғылыми-техникалық шығармашылық бұл – инновациялық қызмет негізі. Сондықтан ғылыми-техникалық шығармашылықты дамыту процесі заманауи білім беру жүйесінің маңызды құраушысы болып табылады.

Техникалық шығармашылықтың, әсіресе балалар шығармашылығының проблемасы маңызды әлеуметтік-экономикалық проблема болып табылады, сондықтан да оған барлық озық елдерде үлкен назар аударылады. Бұл ретте оның ұтымды шешіміне қоғамның жалпы экономикалық және мәдени деңгейі байланысты екенін ескере отырып, оның шешімімен мемлекеттік мекемелер де, сондай-ақ жекеменшік кәсіпорындар мен бірлестіктер де айналысады.

Қазіргі әлемде 40 елде Балалар ғылыми мұражайының 500-ден астам ойдағыдай жұмыс тәжірибесі белгілі. Еуропада, Жапонияда, Канадада, Австралияда, Ресейде мыңнан астам технопарктер мен бизнес-инкубаторлар жұмыс істейді. АҚШ-та олардың саны 10 жыл ішінде 30 еседен астам өсті. Бұл ұйымдар өздерін жаңа технологияларды меңгеру негізінде белсенді шығармашылық жемісті қызметке балалар мен жасөспірімдерді тарту құралы ретінде ұсынды. Технопарктер «түлектерінің» көп саны жаңа фирмалардың ұйымдастырушылар мен иелері болды деген заңды беталыс байқалады.

Курган облысының білім беру мекемелерінде бес жылдан астам мақсаты қолдау жүйесін құру және инновациялық дамушы білім беру ортасы шартында білім алушылар мен жастардың ғылыми-техникалық шығармашылығын дамыту болып табылатын «Ғылым, техника және технология саласында балалар мен жастардың инновациялық қызметін дамыту (ғылымдардың шағын академиясы (ҒША))» желілік инновациялық жобасы іске асырылуда.

ҒША құрылымы үш модульді: «Табиғи ғылымдар мектебі» ресурстық орталығын», «ЛЕГО - ПАРК», «Мектеп технопаркін» қамтиды.

Модульдердің әрбірі өзінің өзара байланысты тапсырмалар кешенін шешеді. Осылайша, модуль: «Табиғи ғылымдар мектебі» ресурстық орталығы» «AFS™ (AFS™ ортасы) дамушы білім беру ортасының» құрамына кіретін сандық білім беру ресурстарын пайдалану негізінде білім алушылардың табиғи-ғылыми құзыреттілігінің қалыптасуын қамтамасыз ететін оқыту жүйесін құруға бағытталған.

Практика инновациялық бағдарламалар, оның ішінде балаларға қосымша білім беруге инновациялық тәсілдер балаларға қосымша білім беру ұйымдарының жаңа инновациялық типтері базасында тиімді енгізіліп жатқанын көрсетеді.

Қосымша, жалпы орта, кәсіби білім, мемлекеттік, қоғамдық және бизнес құрылымдардың ресурстарын пайдаланатын балалар мен жастардың ғылыми-техникалық шығармашылығы жүйесінің инновациялық модельдері модульді құрылымды қамтитын, өсіп келе жатқан ұрпақтың әртүрлі қызмет бағыттарын және даярлық деңгейін ескеретін балалар мен жастардың ғылыми-техникалық шығармашылық алаңдары болуда.

Технопарктер – Ғылым қалашықтары

Мақсаты – ғылым мен білімді көпшілікке танымал ету, балалар мен білім алушыларды ғылым мен технология саласында өз білімдерін зерделеуге және дамытуға тарту, болашақ ғалымдар мен инженерлер ұрпақты даярлау және қоғам мен ғылым арасында тығыз байланыс орнату, ғылым, техника және технология мамандықтары бойынша кәсіби бағдарлау.

Негізгі қағидаттары: бәріне тиісуге болады, эксперимент жасау керек және қажет; ойын мен ағартушылықтан инженерлік пен кәсіпкерлікке дейін.

Құрылымы:

- *ақпараттық орталық* (кітапхана, видеотека және т. б.),
- *технопарк* – бұл креативті ойлайтын жас адамдар, кәсіби бағдарланған жаңа ұрпақ адамдары қызметінің білім алу өрісі.

Технопаркте зерделеу үшін әртүрлі технологиялар, эксперименттер өткізіледі, модельдер мен макеттер жасалады; технопарктің аудандары ғылым, техника және технология саласында балалардың креативті әлеуетін дамыту бойынша барынша талантты және дәлелді балалар үшін білім беру қызметтерінің едәуір кең спектрін білім алушыларға ұсынады.

- *бизнес-инкубатор* қыржылық-экономикалық және заңды қызмет негіздерін зерделеу, шағын кәсіпкерлік негіздерімен танысу, бизнес-жоспарлар жасау және балалар мен жастар үшін қолдан жасалған бизнес-жобаларды іске асыру үшін құрылады;

- *әлеуметтік проблемаларды талдау орталығы*, мұнда балалар: табиғаттағы адам, қоғамдағы адам, отбасындағы адам, уақыт аралығындағы адам, адам – жасаушы әлеуметтік жағдайларды талдайтын болады;

- инновация мен ғылымның *интерактивті көрмелері* барысында келушілер өздігінен инновациялық өнімдер жасауға үйренеді, табиғат, физика, химия, математика, логика заңдарын зерделейді.

Жобаны іс асыру тетіктері:

- балалар Ғылым қалашықтары инновациялық қызметін нормативтік құқықтық реттеу;

- бюджет және бюджеттен тыс қаражатты тарту және тиімді пайдалану;
- ғылым қалашықтары кешендерінің ғылыми-өндірістік базасын айқындау;

- ғылым, техника және технология салалары мамандықтары бойынша кәсіби бағдарланған облыстық, қалалық және аудан орталықтарымен бірлескен жобалар.

Ғылым мен техника мұражайы

Мақсаты – тарихты, ағымдағы жағдайды және Қазақстан өнеркәсібінің барлық саласының даму перспективаларын ұсыну.

Негізгі қағидаттары – балалар мен жастарды тарту, олардың өмірін белсенділікке, мәнділікке және қызығушылыққа толтыру, тақырып бойынша алған білімі үшін бағалау ұпайларын жинаумен ойын-қызықтыру түрінде ақпарат алу.

Тақырыптық модульдер құрылымы: атом, мұнай-газ, аэроғарыш салалары, энергетика, қатты пайдалы қазбаларды алу, металлургия, көлік, IT телекоммуникация, ауыл шаруашылығы, инновациялық технологиялар, машина жасау, робот техникасы.

Жобаны іске асыру тетіктері:

- ғылым мен білімнің барлық салалары бойынша білімдерді сақтау және басқару ақпараттық смарт-жүйесін жасау;

- Білім банкін (мәтіндер, фото және бейне материалдар, оқу бағдарламалары, оқу веб-порталдарына қолжетімділік, онлайн оқыту және т.б.) құру арқылы аса қолайлы интерфейс және іздеу жүйесін әзірлеу;

- жергілікті жағдайларға бейімделе отырып (қазақ және орыс тілдеріне аудару) ғылыми және білім беру материалдарын (фильмдер, әдістемелер, бағдарламалар, оқулықтар, ойындар және т.б.) сатып алу үшін кәсіби студия құру;

- бюджет және бюджеттен тыс қаражатты тарту және тиімді пайдалану;

- ғылым мен техниканың мұражайлар базасын (Оқушылар сарайы, ҒЗИ өңірлік өлкетану мұражайлары, ЖОО және т.б.) айқындау.

Ғылыми шоулар

Мақсаты: әртүрлі ғылыми-танымдық шоуларға балалар мен жастардың қызығушылығын ояту.

Ғылыми шоулар тақырыбы: «Тесла шоу», «Қызықты химия», «Адам анатомиясы», «Еліктіргіш математика», «Өрекеңиет тарихы», «Жасыл экономика» және т.б.

Іске асыру тетіктері:

- ғылыми-танымдық бағдарламалар жасау;

- ғылыми шоулар (білім беру ұйымдары, телевидение және т.б.) өткізу үшін тұрақты жұмыс істейтін аудандар орнын айқындау;

- бюджет және бюджеттен тыс қаражатты тарту және тиімді пайдалану;

- ғылыми-танымдық шоуларды жаппай республикалық, өңірлік іс-шаралар өткізуге қосу;

- ғылыми-танымдық шоуларды ірі халықаралық және салалық көрмелер мен конференциялар өткізу бағдарламаларына қосу («ЭКСПО-2017», «KIOGE» және т.б.)

- жас зерттеушілер үшін нақты тапсырмалар банкін қалыптастыру.

Ақпараттық веб-портал (АВП)

Мақсаты: техникалық шығармашылық дамуын ақпараттық-уәждемелік қамтамасыз ету – республикада техникалық ғылымен қызығатын және айналысатын балалардың, жастардың, қоғамның интернет қоғамдастығын (форум) құру және жұмыс істеуі.

Міндеттері:

- қызығушылықтар бойынша балалар мен жастар клубтары үшін республикалық ақпараттық веб-алаң құру;
- электронды ғылыми-танымал журналдар құру;
- БАҚ мүмкіндіктерін пайдалану;
- балалармен, олардың ата-аналарымен және педагогтермен жұмыс істеу үшін веб-портал мүмкіндіктерін кеңейту;
- желілік коммуникативті және жобалық қоғамдастықтар, біліммен және т.б. алмасу бойынша қоғамдастықтар құру;
- ғылым мен техника саласында республикада бар барлық оқу-даму бағдарламалары бойынша іздеу жүйесін қамтамасыз ету.

Іске асыру тетіктері:

- АВП ақпараттық веб-портал сәулетін әзірлеу;
- тиісті ақпараттық ядро – АВП-ның қауіпсіз және жылдам жұмыс істеуі үшін серверлік орталық құру;
- әлеуметтік желілерде АВП –ны тарату;
- бюджеттік және бюджеттен тыс қаражатты тарту және тиімді пайдалану.

Инновациялық технологиялардың балалар паркі – Балалар «ИТП»

Мақсаты – балалар мен жастардың зияткерлік практикалық бағдарланған демалысын қамтамасыз ету.

Міндеттері:

- тіршіліктің әртүрлі салаларындағы балалар мен жастардың инновациялық жобаларын іске асыруды қамтамасыз ету;
- жаңа қосымша жалпы білім беру бағдарламаларын, оның ішінде күндізгі-сырттай және қашықтықтан оқыту бағдарламаларын әзірлеу және сынақтан өткізу;
- жаңа бағыттар ашу: «Лего құрастыру», «Робот техникасы», «Радиоэлектроника», «Медиа дизайн» және т. б.;
- олимпиадалар, конференциялар, конкурстар, жарыстар ұйымдастыру және өткізу;
- халықаралық және республикалық оқу-зерттеу, ғылыми-техникалық және спорттық-техникалық іс-шараларға құрама командалар мен жеке қатысушыларды даярлау.

Іске асыру тетіктері:

- ҮИИД, «НЗМ» АҚ жобаларына қосу;
- инновациялық технологиялар балалар паркінің инновациялық қызметін нормативтік құқықтық реттеу;
- балалар ИТП-і тапсырмаларын орындауға қабілетті кешен құру үшін арнайы технологиялық аймақтарға бөлу;

- бюджеттік және бюджеттен тыс қаражатты тарту және тиімді пайдалану;

- балалар ПИТ-і жұмысы үшін мамандар даярлауға ұлттық компаниялар мен жеке меншік бизнесті тарту;

- ұлттық компаниялардан, жекеменшік бизнестің ірі шетел инвесторларынан коммерциялық тапсырыстар тарту.

Fab-lab

Fab-lab (ағылш. *fabrication laboratory*) — аса қиын технологиялық шешімдерге (жиһаз, құрылғылар, аксессуарлар және т.б.) шыға отырып балалар техникалық шығармашылығы шеңберінде әртүрлі инженерлік-техникалық тапсырмаларды іске асыру үшін өндірістік шағын алаңдар.

Мақсаты – балалар мен жастарды инновация мен кәсіби бағдарлану үшін негіз болып табылатын инженерлік-техникалық ойлауға тарту.

Міндеттері:

- инженерлік ойлауды дамыту, өз күшіне сену үшін жағдай жасау, кәсіпшілер, нақты тауарлар өндірушілер, жасаушылар мен жаңашылдар қоғамдастығын құру.

Іске асыру тетіктері:

- Fab-lab халықаралық жүйесі аккредиттелген республикалық тренинг орталығын құру;

- Fab-lab қызметі стандарттарын әзірлеу;

- елдің әрбір өңірінде Fab-lab алаңдарын ашу.

«ЭКСПО-2017» көрме павильоны

Мақсаты: ғылым мен технология саласында өз білімдерін зерделеуге және дамытуға мектеп жасына дейінгі балалардың, мектепте, колледждерде және жоғары оқу орындарында білім алушылардың ынталарын арттыру, болашақ ғылымдар, инженерлер ұрпағын даярлау және қоғам мен ғылым арасында тығыз байланыс орнату үшін әлемдік деңгейдегі тұрақты жұмыс істейтін Ғылыми-білім беру орталығын құру.

Міндеттері:

- қоғамның экономикалық және әлеуметтік жаңғыруына жәрдемдесу, сапалы білім беру саласында ұлттық басымдықты іске асыру, ғылым мен техникаға азаматтардың және ең алдымен балалар мен жастардың қызығушылығын ояту, ойын арқылы тану, «зияткерлік демалыстың» жаңа нысанын жасау;

- «ЭКСПО – 2017» көрме павильонын елдің оқушылары мен студенттерінің барынша қатысуын қамтамасыз ету;

- жас кезінен бастап таланттарды ашу және жеке қабілеттері мен ерекшеліктеріне сәйкес техникалық шығармашылыққа қызығушылық кез келген кезеңде туындағанда оны дамыту үшін жағдай жасау;

- ғылым, жоғары технология және баламалы энергетика жетістіктерімен елдің оқушыларын, колледждер мен университеттер студенттерін, оқытушыларын таныстыру және оқыту.

Іске асыру тетіктері:

- көрме-экспозиция модулі бар әлемдік деңгейдегі тұрақты жұмыс істейтін Ғылыми-оқыту орталығын ашу;

- білім алушылардың ғылыми-зерттеу, жобалау және тәжірибелік-құрастыру практикалық жұмысын қамтамасыз ететін заманауи зертханалар мен шеберханалар құру;

- ұжымдық пайдаланатын заманауи жастар инновациялық жобалау-құрастыру инжинирингтік орталық, оқу-сынау полигондарын және шағын өндірістер желісін құру және дамыту;

- балалар мен жастардың өнертапқыштармен, өнеркәсіп өкілдерімен және кәсіпкерлермен кездесулері үшін жағдай жасау;

- «инновация рингінде» одан әрі көрсете отырып таңдалған тақырып бойынша жобаларды әзірлеуге арналған жыл сайынғы конкурстар өткізу.

Инновациялық технологиялық тұғырнамалар құрудың маңызды бағыттары:

- аэроғарыш технологиялар;

- ақпараттық технологиялар;

-өндірістік биотехнология мен фармацевтиканы қоса отырып биотехнологиялар;

- композициялық материалдар;

- лазерлік технологияларды, жарық диодтарын өндіруді қоса отырып фотоника;

- ядролық энергетика.

Инновация қашан және қайда пайда болғанда өзгерістерге қажеттілік және оларды іске асыру мүмкіндігі бар.

Қорытынды

Осылайша, «балаларға қосымша білім беру ұйымдарының инновациялық қызметі» түсінігінің мазмұнын нақтылау үшін шешуші ұғымдардың мәнін (инновация, жаңалық, инновациялық процесс, инновациялық қызмет, педагогикалық инновация, білім берудегі инновациялық қызмет) айқындадық:

- инновациялар жүйенің бір күйден екінші күйге көшуін туғызатын жаңа тұрақты элементтерді (жаңалықтарды) алып келетін енгізу ортасына мақсатты өзгерістермен байланысты көріністі ұсынады;

- жаңалық жаңашылдық енгізу көмегімен жүйенің бір сапалы күйден екінші күйге өту процесін түсіндіреді;

- жаңашылдық қандай да бір процесті, жүйені жаңалық енгізуді жүзеге асыру үшін құрал ретінде тиімділігін арттыруға бағытталған мақсатты жүзеге асырылатын прогрессивті өзгеріс ретінде сипатталады;

- инновациялық қызмет – бұл әлеуметтік-қоғамдық, нарықтық және сұраныспен ерекшеленетін нәтижені алу үшін жаңа (білім, технологиялар, мысалдар, тәсілдер) кіретін сипаты бойынша ерекше қызмет;

- педагогикалық инновация оқыту мен тәрбиелеудің тиімділігін арттыру мақсатымен олардың мазмұны мен технологиясын өзгерту, педагогикалық қызметке жаңалық енгізу ретінде көрініс табады;

- білім беру жүйесіндегі инновациялық процестер педагогикалық жаңалықтарды жасау, қабылдау, бағалау, игеру және қолданудың басқару процестері ретінде сипатталады;

- білім беру жүйесіндегі инновациялық қызметті жаңа білім беру жүйелерін немесе олардың қандай да бір компоненттерін жасау, тарату және игеру есебінен білім беру қызметінің практикасын мақсатты жаңарту ретінде айқындауға болады.

Аталған жағдайларға демеу «балаларға қосымша білім беру ұйымдарының инновациялық қызметі» түсінігінің анықтамасын қалыптастыруға мүмкіндік берді. Бұл педагогикалық қызметке педагогикалық қызмет тиімділігін арттыруға бағытталған арнайы-ұйымдастырылған және мазмұнға және оқыту технологиясына және тәрбиелеуге бақыланатын өзгерістерді (жаңалықтарды) енгізуге және педагогке тез өзгеретін әлеуметтік және кәсіби нақтылыққа бейімделумен қатар оған әсер ету мүмкіндігін қамтамасыз ететін субъект қызметі жеке қаражатының барлық кешенінің жаңаруы негізделген қызметтің ерекше түрі.

Балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы инновациялық бағыттарды дамыту стратегиясының негізгі міндеттері: азаматтарда инновациялық қызмет құзыретін, барлық инновациялық түрленулердің субъектісі ретінде «инновациялық адам» құзыретін қалыптастыру үшін жағдайлар жасау болып табылады.

Мемлекет инновациялық қызмет үшін жағдайлар және ынталар, сондай-ақ қызметтің барлық түрінде инновацияны қолдану үшін қолайлы жағдай жасауды қоса отырып қолайлы «инновациялық ахуалды» қалыптастыруды қамтамасыз ету қажет;

Қолдаудың негізгі бағыттары білім беру процесін ұйымдастырудың заманауи шарттарын, оның ішінде жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану негізінде қамтамасыз ету, бірлескен, желілік, жобалық қызметтер үшін оқушыларға кең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету болады.

Введение

Социально-экономические преобразования, происходящие в Казахстане, обеспечили нашей стране значительный рост в экономике, сделали возможным интеграцию в мировое сообщество. В этом контексте возрастают роль и значение системы образования, человеческих ресурсов как критериев уровня общественного развития, экономической мощи и национальной безопасности страны. Изменения в системе общественных отношений оказывают влияние на образование, требуют от него мобильности, адекватного ответа на реалии нового исторического этапа и соответствия потребностям развития экономики.

В условиях глобализации мирового рынка и нарастания конкуренции во всех его сегментах, инновационный путь развития для Казахстана, как и для всего мира, является безальтернативной стратегией. Учитывая опыт развитых стран и принимая во внимание реальное состояние отечественной экономики, Казахстан определил свой вектор инновационного развития. Выработка целостной политики в управлении наукой и инновациями с корпоративным взаимодействием всех участников инновационного процесса является основным приоритетом стратегии страны.

Стратегия индустриально-инновационного развития Республики Казахстан ставит целью достижение устойчивого развития страны путем диверсификации отраслей экономики, способствующей отходу от сырьевой направленности, подготовка условий для перехода в долгосрочном плане к технологической экономике. С развитием страны потребность в людях, умеющих прогнозировать результат своей деятельности, производить новые знания и воплощать их, резко возросла.

Перед педагогическим сообществом нашей страны стоит задача сделать образования Республики Казахстан конкурентоспособным, современным: обновить цели, подходы к их реализации, то есть пересмотреть содержательные и процессуальные аспекты образования.

Особая роль в решении данной задачи возлагается на организации дополнительного образования детей. Это диктует необходимость модернизации системы дополнительного образования детей в соответствии с требованиями общества.

В Государственной программе развития образования на период до 2020 года подчеркнута важнейшая роль системы дополнительного образования детей как одного из определяющих факторов развития склонностей, способностей и интересов личностного, социального и профессионального самоопределения детей и молодёжи.

Сегодня дополнительное образование детей рассматривается как один из компонентов системы непрерывного образования и образование нового типа, которое характеризуется широтой личностно – ориентированного подхода к детям, базируется на их образовательных потребностях, формирования жизненных навыков.

В развитии системы дополнительного образования детей просматривается ряд тенденций: качественное обновление дополнительного

образования детей в соответствии с новыми условиями обучения и воспитания; повышение уровня дополнительных образовательных услуг.

В связи с этим возрастает потребность в педагоге дополнительного образования, который способен обогащать и изменять содержание и формы своей деятельности посредством критического, творческого освоения и применения достижений науки и нового педагогического опыта.

Ведущей тенденцией обновления системы дополнительного образования детей становится включение педагога в инновационную деятельность, которая является доминирующим качеством организации. В контексте инновационной стратегии организации дополнительного образования детей существенно возрастает роль педагога как непосредственного участника всех преобразований. Его инновационная деятельность становится обязательным компонентом личной педагогической системы. В педагогическом коллективе возрастает потребность в новом педагогическом знании, изменении образовательных и социальных функций педагога.

Анализ повседневной практики показывает, что значительная часть педагогов дополнительного образования часто действуют стереотипно в силу сложившихся традиций, выполняя инструментальную роль, не включившись в инновационную деятельность, так как ранее перед педагогом ставились более узкие задачи, и направленность их определялась конкретным профессионализмом.

В силу того, что большинство педагогов системы дополнительного образования детей не имеют профессионального педагогического образования, их отношение к инновационной педагогической деятельности характеризуется как недостаточно осмысленное, что сдерживает рост профессионализма с точки зрения современных требований. У большей части педагогов не сформирована потребность в изучении и применении инновационного педагогического опыта, отсутствуют навыки и умения в его отборе и анализе. Это можно объяснить низкой мотивацией инновационной педагогической деятельности.

Актуальность рассмотрения данной проблемы определяется и тем, что инновации в деятельности организаций дополнительного образования, становятся действенным средством, одним из наиболее эффективных условий совершенствования образовательного процесса.

Данные рекомендации содержат практический материал, основанный на опыте деятельности лучших педагогических коллективов и работников организаций дополнительного образования детей республики.

Методические рекомендации призваны помочь руководителям, педагогам дополнительного образования, методистам различных уровней сформировать представления об инновациях, а также выработать практические конструктивные умения в овладении ими в своей работе.

1. Теоретико-методологические основы инноваций в системе образования.

Кардинальные изменения во всех областях социальной жизни, прогресс в науке и культуре, новые потребности в сфере педагогической деятельности

привели к необходимости модернизации системы образования. Одним из возможных путей успешного решения задач в этой области является поиск и введение инноваций, обеспечивающих повышение эффективности и качества образования на всех его уровнях.

Основанием для разработки данных методологических материалов являются: Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года; Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 годы; Стратегический план развития образования Республики Казахстан на 2011-2015 годы; Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы; нормативные правовые акты в области дополнительного образования.

За последние несколько лет слово «инновация» прочно вошло в жизнь общества. Инновация – это столь широкое понятие, что ею занимаются практически в любой сфере человеческой деятельности.

В справочной литературе инновация рассматривается как новообразование; нововведение, новшество. Философские, социально-психологические определения данного понятия отражают его конкретные характеристики:

- ✓ целенаправленное внедрение в существующую практику того или иного нововведения, благодаря которому происходят положительные изменения и достигается необходимый эффект;

- ✓ нововведение в области техники, технологии, организации труда и управления, основанные на использовании достижений науки и передового опыта, а также использование этих новшеств в самых разных областях и сферах деятельности; внедренное новшество, обладающее высокой эффективностью.

При характеристике понятия «инновация» используются такие термины, как нововведение и новшество. Нововведение – новое правило, вновь установленный порядок; целенаправленное изменение, вносящее в среду внедрения новые стабильные элементы, вследствие чего происходит переход системы из одного состояния в другое. Нововведение понимается как процесс перехода системы из одного качественного состояния в другое с помощью внедрения новшества.

Новшество в научных исследованиях рассматривается как материализованная идея возможного повышения эффективности, как средство, введение которого в систему при соответствующем использовании способно улучшить результаты ее работы. Новшество характеризуется как целенаправленно осуществляемое прогрессивное изменение, направленное на повышение эффективности какого-либо процесса, системы. При этом новшество понимается не как процесс, а как результат, средство для осуществления нововведений. Новшество существует до того, как произошли реальные изменения, его выбор возможен, когда мы только еще собираемся что-то изменить.

Новшество – понятие относительное. То, что для одной системы является новшеством, для другой может быть уже давно действующим компонентом.

Анализ соотношения понятий «инновация», «нововведение», «новшество» позволяет рассматривать инновации как явление, связанное с целенаправленным изменением, вносящим в среду внедрения новые стабильные элементы (новшества), вызывающие переход системы из одного состояния в другое. При этом новшество включает в себе то содержание, которое предполагает возможность качественного изменения, а нововведение – обеспечивает технологию имплантации или выращивания содержания новшества в условиях конкретного объекта, изменение которого и составляет предмет инновации.

Являясь конечным результатом интеллектуальной деятельности человека, творческого процесса, открытий, изобретений и рационализации в виде новых или отличных от предшествующих объектов, инновации характеризуются введением на рынок совершенно новых (усовершенствованных) продуктов (услуг) интеллектуальной деятельности человека, обладающих более высоким потенциалом, новыми качествами, которые со временем в свою очередь становятся объектом для совершенствования.

Инновационная деятельность – это особая деятельность, в которую привносится новое (знания, технологии, приемы, подходы) для получения результата, отличающегося востребованностью (социально-общественной, рыночной и т.п.).

Осуществление инновационной деятельности требует учета человеческого фактора, преодоления социально-психологических барьеров, возникающих на всех этапах ее развертывания.

Преодолению социально-психологических барьеров инновационной деятельности способствуют:

1) учет установок, ориентации ценностных, этических норм поведения ее участников;

2) применение социально-психологических методов активного обучения работников для развития инновационных способностей, формирования готовности к восприятию и участию в инновации.

Об инновациях в образовательной системе заговорили с 80-х годов XX века. Именно в это время в педагогике проблема инноваций и, соответственно, её понятийное обеспечение стали предметом специальных исследований. Термины «инновации в образовании» и «педагогические инновации», употребляемые как синонимы, были научно обоснованы и введены в педагогику. Педагогическая инновация в современных исследованиях рассматривается как нововведение в педагогическую деятельность, изменение в содержании и технологии обучения и воспитания, имеющее целью повышение их эффективности.

Некоторые отечественные авторы определяют педагогические инновации как специфическую форму передового опыта и отождествляют их с радикальными новшествами. Специфичность инноваций связывают с тем, что, во-первых, они всегда содержат новое решение актуальной проблемы, во-вторых, их использование приводит к качественно новым результатам, в-

третьих, их внедрение вызывает качественные изменения других компонентов системы.

Педагогическое новшество определяется «как такое содержание возможных изменений педагогической действительности, которое ведет (при освоении новшеств педагогическим сообществом и внедрении их) к ранее неизвестному, ранее не встречавшемуся в данном виде в истории образования состоянию, результату, развивающему теорию и практику обучения и воспитания».

Термин «новшество» связывается с понятием «модернизация». Под инновацией же понимается принципиально новое образование (иной подход), новая идея, существенно меняющая сложившуюся технологию обучения, новый тип учебного заведения или управления образованием. Следует различать инновацию и новшество не как процесс и средство.

Нововведения в педагогической инноватике определяются как новые качественные состояния учебно-воспитательного процесса, формирующиеся при внедрении в практику достижений педагогической и психологической наук, при использовании передового педагогического опыта.

Инновационные процессы в системе образования рассматриваются как «управляемые процессы создания, восприятия, оценки, освоения и применения педагогических новшеств»; управляемые процессы создания, восприятия, оценки, освоения и применения педагогическим сообществом педагогических новшеств, рассматриваемых в единстве.

Инновационный процесс следует понимать как процесс развития образования за счет создания, распространения и освоения новшеств. Как отмечает В. С. Лазарев, это циклический процесс, который проходит следующие стадии:

- ✓ выявление потребности в изменении (выявление проблемы);
- ✓ разработка идеи решения проблемы;
- ✓ разработка способа решения проблемы (новшества);
- ✓ апробирование и экспертиза новшества;
- ✓ распространение новшества – освоение новшества.

Инновации в образовании могут быть специально спроектированными, разработанными или случайно открытыми в порядке педагогической инициативы.

В чем специфика педагогических инноваций? Сохраняя основные черты инновационных процессов, педагогические инновации отличаются от других инноваций, прежде всего тем, что «предметом» их деятельности является личность обучающегося или педагога. Личность, обладающая неповторимыми особенностями, спецификой, личность постоянно развивающаяся. Именно на совершенствовании процесса развития этой личности и направлены любые педагогические нововведения.

По своему смыслу понятие «инновация» относится не только к созданию и распространению новшеств, но и преобразованиям, изменениям в образе деятельности, стиле мышления, который с этими новшествами связан. Особенности и отличительными чертами педагогических инноваций являются:

1. предмет инновационной деятельности - личность, неповторимая, развивающаяся, обладающая особенностями;
2. зависимость от объективных условий в виде социального заказа или востребованности общества;
3. психологическая готовность педагога к принятию и реализации педагогических инноваций.

Педагогические инновации реализуются в процессе инновационной деятельности, назначением которой является изменение в способах и содержании практики образования с целью повышения ее эффективности. Инновационная деятельность – это деятельность, характеризующаяся созиданием, апробацией, внедрением новшества, способствующего повышению качества образования (благоприятно влияющего на интеллектуальную, духовную, эмоциональную и физическую сферы человека); проявляющаяся в появлении принципиальных изменений в содержании образования, в протекании образовательных процессов, в образовательных средствах или в образовательном пространстве. Инновационная деятельность реализуется поэтапно, поскольку для освоения новых форм работы требуются определенное время, соответствующее научное обеспечение, подготовка педагогов, адаптация коллектива к работе в новых условиях и пр. От момента зарождения идеи до ее воплощения в практику проходит ряд этапов:

- ✓ обоснованное предложение о путях решения образовательной или воспитательной задачи;
- ✓ широкое испытание данной методики; ограниченная или массовая реализация;
- ✓ полное освоение.

Разработки и развитие инноваций идут до тех пор, пока не будет найден новый принципиальный подход к решению проблемы. Такой подход позволяет отслеживать развитие выдвинутых идей и предложений, судить об их практической эффективности, масштабах нововведения.

Инновации важны в тех случаях, когда традиционные способы решения проблемы не дают положительного эффекта вне зависимости от квалификации педагогов. Инновации никогда не следует оценивать по масштабу внедрения, так как то, что прекрасно работает в одном месте, вовсе не будет работать в другом месте, при других условиях. Оценивать всегда следует только конкретные результаты, полученные в конкретном месте (и сравнивая с предыдущими, полученными там же).

Для процесса развития характерно переосмысление имеющегося опыта, его переоценка, выделение новых направлений деятельности, новых идей, ценностных ориентации, их осмысление, создание проектов и моделирование новых систем и ситуаций.

2. Направления инноваций и инновационных процессов в системе дополнительного образования.

В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одним из существенных компонентов образовательной деятельности

любой организации образования. Именно инновационная деятельность не только создает основу для создания конкурентоспособности той или иной организации образования на рынке образовательных услуг, но и определяет направления профессионального роста педагога, его творческого поиска, реально способствует личностному росту обучающихся.

Стимулируют инновационную направленность педагогической деятельности, в первую очередь, социально-экономические преобразования, которые происходят в обществе и в самой системе образования, обновленная образовательная политика, которая заявлена в Конституции Республики Казахстан, Законе Республики Казахстан «Об образовании», Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы.

Развитие инновационной деятельности – одно из стратегических направлений и в дополнительном образовании.

Организации дополнительного образования детей формируют сегодня новую практику образования, доступного и интересного, отвечающего требованиям времени и людей нового поколения. Именно поэтому одним из основных критериев успешной деятельности организации дополнительного образования детей, каждого творческого объединения становится результативная инновационная деятельность как процесс освоения новых средств, методов, программ, позволяющих развиваться, добиваться качественно новых результатов и становиться все более и более привлекательными и необходимыми для детей, родителей, общества.

Инновационные процессы в сфере дополнительного образования положительно влияют на качество обучения и воспитания, повышают профессиональный уровень педагогов дополнительного образования, создают лучшие условия для духовного развития обучающихся, позволяют осуществить личностно-ориентированный подход к ним.

Направления инновационной деятельности в организациях дополнительного образования детей:

- совершенствование содержания дополнительного образования;
- изучение и внедрение в практику современных педагогических технологий;
- создание системы работы с одаренными детьми;
- совершенствование системы управления;
- информатизация образовательного процесса.

Обновление процесса обучения в дополнительном образовании осуществляется через совершенствования педагогических технологий, такие как:

1. Педагогические технологии на основе личностно-ориентированного подхода:

- личностно-ориентированное обучение;
- технология саморазвивающего обучения;
- педагогика сотрудничества («проникающая технология»);
- гуманно-личностная технология;
- игровые технологии;
- технологии развивающего обучения;

-проблемное обучение;
-технология индивидуального обучения (индивидуальный подход, индивидуализация обучения, метод проектов).

2. Технологии дифференциации и индивидуализации.

3. Внутригрупповая дифференциация через использование педагогических мастерских.

4. Проектные технологии предполагают включение детей в социально и личностно-значимую деятельность.

Перспективные источники инноваций в сфере дополнительного образования это:

➤ социальное партнерство и совместные проекты с другими организациями как условие и средство привлечения дополнительных ресурсов и повышения качества образовательного процесса, повышения эффективности профориентационной работы;

➤ развитие межрегиональных и международных проектов как средство повышения открытости образования, развития гордости за результаты собственной деятельности и, как следствие, мотивации обучающихся к творчеству;

➤ командная работа как средство выработки норм совместной деятельности, умения работать в коллективе, социализации личности обучающегося;

➤ развитие информационно-коммуникационных технологий и телекоммуникационных проектов с возможностью удаленного участия как путь повышения доступности образования, обеспечение современного уровня обеспеченности образовательных учебных программ дополнительного образования компьютерными технологиями;

➤ преемственность образовательных учебных программ дополнительного образования разного уровня, создание непрерывных учебных циклов от начальной мотивации обучающихся до серьезной предпрофессиональной подготовки;

➤ обновление содержания образования с учетом новых направлений, возникающих в сферах науки, искусства, социальной деятельности и др.;

➤ применение новых, оригинальных форм образовательного процесса;

➤ развитие комплексной информационной системы дополнительного образования на основе специализированного интернет-портала, моделируемого квалифицированными специалистами и предоставляющими системную информацию по всем направлениям развития дополнительного образования;

➤ развитие интегрированных образовательных технологий – проектно-исследовательской деятельности, игровой технологии, личностно-ориентированного подхода и др., в т. ч. в рамках направленностей, где они традиционно не применялись;

➤ анализ и выявление возможной социально востребованной тематики творческих, проектных и исследовательских работ обучающихся в социуме, территориальных сообществах с включением их в тематику

образовательных учебных программ дополнительного образования; создание внедренческих комплексов;

➤ системное использование психологической ауры различных профессий (романтизм, героика и др.) для повышения мотивации обучающихся.

Педагогическая практика свидетельствует о том, что организации дополнительного образования детей недостаточно готовы к отбору и оцениванию позитивных инноваций в дополнительное образование, к разработке и внедрению инновационных программ и технологий, к качественной реализации их в работе с детьми.

Проблемы инновационной педагогической деятельности широко и прочно входят в деятельность организаций дополнительного образования детей, нормативного и инструктивно-управленческого обеспечения процессов обновления управленческой деятельности и методической работы в организациях дополнительного образования детей, повышение их эффективности в условиях реализации инноваций не достаточно. Система методической работы на сегодняшний день является неадекватной тем инновационным процессам, в которые вовлечены педагоги дополнительного образования.

Практика инноваций требует перевода управленческой деятельности и методической работы в ее новое состояние – инновационное пространство организаций дополнительного образования детей.

В связи с этим возникла необходимость разработки Программы инновационной деятельности в организациях дополнительного образования детей.

В основе программы должны быть включены такие понятия, как:

1. Инновационная управленческая деятельность - это деятельность руководителя организации дополнительного образования детей по созданию, разработке, освоению новшеств в содержании управленческих функций, используемых методов, организационной структуры, введение нововведений в практику с целью повышения эффективности управления и развития организации дополнительного образования детей. Внедрение управленческих инноваций ведет к обновлению управленческой деятельности руководителя организации дополнительного образования детей, которая приобретает инновационный характер.

2. Инновационная методическая работа в организации дополнительного образования детей – это часть профессионально-педагогической (управленческой) деятельности, ориентированную на овладение педагогами новыми, инновационными способами профессиональной деятельности, включающие умения:

➤ определять приоритетные направления инноваций;
➤ отбирать содержание инновационной деятельности;
➤ проектировать реализацию содержания инновации через применение современных педагогических технологий;
➤ описывать критерии оценки образованности детей по результатам инноваций.

Общая направленность настоящей программы состоит в организации образовательного инновационного пространства в организации дополнительного образования детей, ориентированного на освоение, создание и внедрение в педагогическую практику проектов обновления в образовании, форм управления, развивающих образовательных технологий, повышение качества дополнительного образования, его статуса в обществе.

Цель программы: Создание модели инновационного образовательного пространства организации дополнительного образования детей как одно из условий повышения качества образования.

Основные задачи программы:

- повысить уровень профессионального мастерства руководителя и педагогов дополнительного образования;
- стимулировать и активизировать экспериментально-научные исследования педагогов, нацеленные на разработку перспективных технологий обучения и воспитания детей;
- создать необходимые условия для творческой деятельности педагогов-практиков;
- осуществить информационную, научно-методическую и психолого-педагогическую поддержку творческих поисков;
- пропагандировать инновации и опыт инновационной деятельности в массовой педагогической практике;
- произвести методическое оформление инноваций, дающее возможность их массового использования.

Ожидаемые результаты:

- повышение качества организации методической работы (переход на инновационную модель методической работы);
- формирование позитивного имиджа организации дополнительного образования детей как лидера, ориентированного на устойчивое развитие, повышение его конкурентоспособности по отношению к традиционным организациям дополнительного образования детей, что привлечет дополнительные инвестиции, позволит установить и расширить партнерские связи;
- совершенствование инновационной модели образовательного пространства в условиях реализации приоритетных направлений работы организации дополнительного образования детей;
- повышение количества педагогов дополнительного образования, повышающих свой профессиональный уровень и квалификацию;
- активное участие педагогов дополнительного образования в обобщении и распространении инновационного педагогического опыта работы на региональном и республиканском уровнях;
- позитивное изменение профессиональной компетентности педагогов дополнительного образования и их отношения к работе;
- повышение уровня педагогов в овладении современными образовательными технологиями;

- оперативное и позитивное реагирование педагогов на внедрение инновационной деятельности в образовательную деятельность организации дополнительного образования детей.

Построение программы основано на принципах:

✓ гуманизм (создание в организации дополнительного образования детей эмоционального поля отношений, обеспечивающих уважение к личности педагога, поиск средств индивидуального подхода с целью оптимального включения в образовательный процесс каждого педагога);

✓ демократизация (активизация участия всех субъектов инновационной деятельности в процессе выбора и планирования содержания инноваций);

✓ научность, аналитическая деятельность;

✓ системный подход (сбалансированность планирования инновационной деятельности);

✓ перспективность (направленность на конечный результат);

✓ ритмичность (равномерное распределение всех действий в течение учебного года между членами педагогического коллектива, участвующих в инновации);

✓ реальность поставленных целей;

✓ динамичность (изменяемость под влиянием внешних и внутренних факторов);

✓ принцип главного звена (выбор основных целей на определенных периодах времени и этапах инновации).

Диагностический инструментарий:

➤ диагностика готовности педагогов к внедрению инновационной и экспериментальной деятельности в систему методической работы;

➤ результаты диагностирования, самодиагностики профессиональной деятельности педагогов, их затруднений и образовательных потребностей;

➤ комплексный анализ методической работы за год.

В процессе реализации программы используются следующие методы:

- изучение научно-практической, психолого-педагогической и методической литературы по теме проекта, нормативных и инструктивных документов;

- анализ имеющегося опыта по теме;

- теоретическое моделирование;

- методы педагогического анализа (диагностика, контроль и наблюдение, анкетирование, интервьюирование и т.д.);

- использование ИКТ в организации инновационной методической работы;

- метод изучения, теоретического анализа и обобщения опыта, складывающегося в ходе инновационной деятельности.

Общее (стратегическое руководство) осуществляет директор. Координацию программного и научно-методического обеспечения инновационной деятельности, а так же проектировку, оперативную коррекцию, контроль осуществляет заместитель директора по научно-

методической работе. Оперативное выполнение – педагоги дополнительного образования. Приглашенные участники - специалисты, методисты институтов повышения квалификации руководящих и педагогических кадров системы образования осуществляют научное консультирование, экспертизу, рецензирование.

Направления развития инновационных процессов

1. Инновации в управленческой деятельности:

- программно-целевой педагогический менеджмент и маркетинг; создание единой программы управления инновационной деятельностью в организации дополнительного образования детей;
- широкое делегирование полномочий и расширение степени участия сотрудников в управлении развитием организации дополнительного образования детей;
- разработка Концепции развития организации дополнительного образования детей;
- изменение алгоритма проведения внутреннего контроля за качеством образования, внедрение его новых форм;
- создание нормативно-правовой базы, регламентирующей инновационную деятельность в организации дополнительного образования детей;
- развитая система самоуправления за счет создания коллегиальных органов, созданные из числа педагогов-новаторов, совершенствующих деятельность в единстве управленческого и научно-исследовательского аспектов.

2. Инновации в работе с педагогическими кадрами:

- создание системы непрерывного образования и самообразования педагогов дополнительного образования;
- разработка программы формирования кадрового потенциала;
- разработка педагогами индивидуальных программ педагогического поиска;
- индивидуализация форм и методов методической работы в зависимости от уровня профессионального мастерства педагогов;
- использование активных методов обучения педагогов (мастер-класс, педагогические ринги, стажерские площадки, педагогические проекты, использование ИТК-технологий и т.д.);
- самореализационные формы повышения профессиональной квалификации (творческие конкурсы и лаборатории, публикации опыта работы в СМИ, создание банка инновационных идей, клубы по профессиональным интересам и т.д.);
- обобщение и трансляция передового педагогического опыта;
- использование педагогами инновационных авторских технологий;
- дальнейшая интеграция инновационных процессов в различные направления работы организации дополнительного образования детей.

3. Инновации в содержании образования:

- адаптация и внедрение новых авторских образовательных программ дополнительного образования;

- разработка и реализация собственных педагогических технологий;
- организация дополнительных образовательных услуг.

Работа по каждому из инновационных направлений осуществляется в **четыре основных шага:**

1. Поиск новых идей:

- создание информационного фонда путем сбора и анализа информации;
- выявление инновационных потребностей;

2. Формирование нововведения:

- формулирование идей и возможностей инновационных организаций образования, планирование этапов работы;
- апробирование инновационных идей с участием «опережающей группы» педагогических коллективов;
- подведение итогов апробирования, принятие решения о масштабном нововведении, выработка программы ее реализации;
- разработка нормативно-правовой базы инновационной деятельности.

3. Реализация нововведения:

- обучение инновационным технологиям педагогических коллективов (кроме коллектива «опережающей группы») организаций дополнительного образования детей;
- мотивация и стимулирование педагогических работников к инновационной деятельности;
- исследовательская, творческая, рефлексивная деятельность педагогов.

4. Закрепление новшества:

- разработка презентационных материалов;
- распространение опыта работы на районном, областном и республиканском уровнях.

Ведущей тенденцией обновления системы дополнительного образования детей становится включение педагогических коллективов организаций дополнительного образования детей в инновационную деятельность.

3. Инновационный потенциал педагогического коллектива в организации дополнительного образования детей

Сегодня система дополнительного образования не мыслится без высококвалифицированного, компетентного педагога, деятельность которого отвечает современным требованиям и является полифункциональной. Для реализации определенных функциональных задач (профессиональных компетенций) педагог должен обладать определенным инновационным потенциалом.

Инновационный потенциал педагога – совокупность социокультурных и творческих характеристик личности, выражающей готовность совершенствовать педагогическую деятельность, и наличие внутренних, обеспечивающих эту готовность средств и методов.

Инновационный потенциал организации образования различного уровня – это ресурсы, обеспечивающие повышение качества образования, которое определяется уровнем инновационного потенциала педагогического коллектива (ИППК).

Под инновационным потенциалом педагогического коллектива в науке понимается «его способность к саморазвитию и реализации в сфере образования инновационных идей, проектов и технологий».

На основании анализа специальной литературы ведущих педагогов-новаторов можно выделить три уровня инновационного потенциала педагогического коллектива:

- *низкий уровень* – коллектив не способен разрабатывать и адаптировать у себя известные новшества, способствующие и развивающие воспитательную систему организации образования. Возможны лишь единичные, частные новшества на индивидуальном педагогическом уровне;

- *средний уровень* – педагогический коллектив способен не только адаптировать у себя известные новшества, но также их комбинировать, приводя тем самым к изменению отдельные блоки воспитательной системы;

- *высокий уровень* – педагогический коллектив сам способен разрабатывать новшества и экспериментально их проверять. При этом разрабатываемые или применяемые новшества могут приводить к изменению всей системы дополнительного образования в целом.

Обозначенные уровни инновационного потенциала педагогического коллектива существенным образом зависят от условий организации образования, уровня квалификации и профессиональной подготовки членов педагогического коллектива.

С целью внедрения и реализации компетентностного подхода в образовательный процесс методической службой ДЮЦЭТ были определены *Концепция деятельности и план мероприятий по развитию инновационного потенциала педагогического коллектива Детско-юношеского центра экологии и туризма города Павлодара (Вольф Л.А.)*.

Для определения уровня творческого потенциала педагогов были отобраны критерии и показатели определения инновационного потенциала педагогического коллектива. Результатами его реализации в практике организации являются:

- на подготовительном этапе – мотивационная готовность педагогов к освоению новшеств;
- на организационном этапе – теоретическая готовность;
- на практическом этапе – практическая готовность;
- на контрольно-оценочном этапе – достижение согласования между желаемым и реальным уровнем инновационного потенциала педагогического коллектива.

Для определения готовности педагогов Детско-юношеского центра экологии и туризма города Павлодара к внедрению компетентностного подхода в образовательный процесс методической службой проведена диагностика инновационного потенциала педагогического коллектива по показателям:

7. Информационная готовность педагога;
8. Мотивационная готовность педагога к освоению новшеств;
9. Барьеры, препятствующие освоению инноваций;
10. Уровень новаторства педагога;

11. Способности к самообразованию;

12. Самооценка уровня компьютерной грамотности: владение периферийным оборудованием; Интернет (электронная почта, поиск и скачивание информации, социальные сети); программным обеспечением (MS Word, MS Excel, MS Power Point и др.).

Результаты диагностики педагогического коллектива ГККП «Детско-юношеский центр экологии и туризма» (ДЮЦЭТ) г. Павлодара .

1. Анализ восприимчивости педагогов к новшествам показал, что 25,5% педагогов имеет низкий уровень восприимчивости к новшествам, 75% - допустимый уровень. В целом, в педагогическом коллективе наблюдается допустимый уровень восприимчивости. Это говорит о том, что педагоги постоянно занимаются самообразованием, придерживаются определённых педагогических идей, развивают их в процессе педагогической деятельности, открыты новому, видят перспективу своей деятельности, прогнозируют её.

2. Результаты исследования информационной готовности педагогического коллектива показали, что: 100 % педагогов получают информацию об инновациях на совещаниях и семинарах, 65% опрошенных – из общения с коллегами, 80% - из СМИ, 68% - из книг по вопросам инноватики. Информационная готовность педагогического коллектива составляет 95,5%, что говорит об оптимальном уровне информационной готовности педагогического коллектива.

3. Анализ мотивационной готовности педагогического коллектива к освоению новшеств показал, что ведущими мотивациями педагогического коллектива в освоении новшеств являются: мотивация самовыражения и самосовершенствования – 75,5 %, мотивация познания – 43,3 %. Это означает, что педагоги Центра стремятся к личностному и профессиональному росту, испытывают потребность в новых знаниях, проверке на практике полученных знаний о новшествах в рамках своей компетентности. Мотивация престижа выявлена у 32,5% педагогов, что говорит об их стремлении быть замеченными и по достоинству оцененными. Узкая социальная мотивация выявлена у 4,5 % педагогов.

4. Результаты исследования показали, что у большинства педагогов отсутствуют барьеры, препятствующие освоению инноваций, что говорит о высоком уровне инновационного потенциала педагогического коллектива. Лишь у 25% опрошенных существуют барьеры, среди которых чувство страха перед отрицательными результатами инноваций.

5. Анализ уровня новаторства педагогов в коллективе показал, что в нашем Центре присутствуют педагоги (группа А), которые воспринимают новшества первыми, постоянно ими интересуются, смело их внедряют и могут идти на риск. 73 % педагогов (группа В) интересуются новшествами, но рассчитывают целесообразность нововведения. Педагоги считают, что новшества следует внедрять, если для этого созданы соответствующие условия. 27% педагогов (группа С) воспринимает новшества умеренно, только после того, как только новое будет воспринято большей частью нашего коллектива. Отсутствуют педагоги, относящиеся к группам Д и Е, которые

последними осваивают новшества и сомневаются в новаторах и инициаторах нововведений.

6. Результаты самооценки уровня компьютерной грамотности педагогов показали, что 83,5 % педагогов владеют периферийным оборудованием, 95% педагогов не только умеют пользоваться сетью Internet, но и организовать работу по поиску и применению необходимой информации. Все педагоги используют персональный компьютер для работы ежедневно, владеют основным программным обеспечением – 97,5%. Сложнее обстоят дела с использованием программ, которые требуют дополнительного обучения.

Анализ результатов готовности педагогов к внедрению и реализации компетентностного подхода в образовательный процесс ДЮЦЭТ показал, что в Центре у 100% педагогов наблюдается высокий уровень готовности и позволил разработать дальнейшую стратегию деятельности Центра по реализации компетентностного подхода.

Об эффективности внедрения и реализации компетентностного подхода в образовательный процесс ДЮЦЭТ можно судить по:

- развитию предпрофессиональной подготовки обучающихся ресурсами Центра;

- обновлению содержания образовательных программ на научно-методической основе, передовых технологий и методик организации образовательного процесса в объединениях Центра по направлениям деятельности;

- созданию условий по отработке вариативных программ (элективных курсов) дополнительного образования;

- выдаче сертификата о прохождении обучающимися курса образовательных учебных программ дополнительного образования;

- обобщению и распространению передового опыта работы ведущих педагогов Центра.

I. Подготовительный этап по развитию инновационного потенциала педагогического коллектива (2011 - 2012 учебный год)

Целью этапа являлось обеспечение мотивационной готовности педагогического коллектива к освоению новшеств.

Деятельность на данном этапе предполагала:

8. Диагностику уровня инновационного потенциала педагогического коллектива;

9. Создание информационного поля:

- формирование банка новшеств в сфере дополнительного образования;
- проведение психолого-педагогических семинаров по актуальным проблемам;

- обеспечение педагогов необходимой литературой.

10. Установление связей с наукой, привлечение ученых в качестве научных руководителей и консультантов;

11. Выявление потребностей в инновациях, определение их типа;

12. Выбор педагогами новшеств в соответствии со своими потребностями и с учетом интересов и склонностей обучающихся;

13. Прогнозирование возможных отклонений от цели, нежелательных препятствий и последствий;

14. Создание мотивации на достижение успеха.

II. Организационный этап по развитию инновационного потенциала педагогического коллектива (2012-2013 учебный год)

Цель этапа – создание условий для мотивационной и теоретической готовности педагогического коллектива к внедрению компетентностного подхода.

Содержание деятельности методического отдела на данном этапе:

5. Активизация деятельности методических объединений по направлениям «экология», «туризм», «краеведение» по реализации компетентностного подхода в образовательный процесс.

6. Пополнение педагогами базовых теоретических и методических знаний (участие в работе школы молодого специалиста, методических объединений, педагогического совета по теме «Компетентностный подход как средство профессионального самоопределения обучающихся ДЮЦЭТ»).

7. Внесение дополнений в коллективный трудовой договор о стимулировании труда педагогических работников организации.

8. Внутреннее и внешнее рецензирование образовательных учебных программ дополнительного образования на компетентностной основе.

III. Практический этап (2013-2014 учебный год)

Практический этап предполагал обеспечение практической готовности педагогического коллектива к апробации.

Содержание деятельности педагогического коллектива:

1. Промежуточная диагностика уровня инновационного потенциала педагогического коллектива.

2. Совершенствование системы учебно-методической работы:

- реализация учебно-методической работы согласно годового плана ДЮЦЭТ;

- работа методических объединений по направлениям деятельности;

- постоянно действующий практический семинар по реализации компетентностного подхода.

3. Индивидуальные и групповые консультации.

4. Развитие профессиональных компетенций педагогов (разработка авторских программ на компетентностной основе, работа по теме самообразования, разработка методических рекомендаций).

5. Активное участие педагогов в методической работе на разных уровнях:

- работа в составе проблемно-практических групп методических объединений по направлениям деятельности;

- участие в работе семинаров, научно-практических конференций;

- обобщение опыта работы в виде методической продукции;

- участие в выставках материалов педагогического опыта.

IV. Контрольно-оценочный этап (2014-2015 учебный год)

Целью этого этапа является выявление рассогласования между желаемым и реальным уровнями инновационного потенциала педагогического коллектива.

2. Диагностика уровня инновационного потенциала педагогического коллектива.

Оценка в системе показателей:

- восприимчивость педагогов к новому;
- подготовленность к освоению новшеств;
- степень новаторства педагогического коллектива;
- степень творческой активности;
- развитость коммуникативных связей.

5. Установление причин рассогласования между желаемыми и реальными уровнями инновационных потенциалов.

6. Составление программы деятельности педагогического коллектива по дальнейшему развитию инновационного потенциала.

Эффективность деятельности педагогического коллектива по развитию инновационного потенциала будет достигнута, если конструировать ее как динамический процесс, характеризующийся преемственностью его этапов в соответствии с содержанием, формами и методами работы, нацеленными на развитие инновационного потенциала педагогического коллектива:

- последовательно развивать восприимчивость педагогов к новшествам, обеспечивать их подготовленность к освоению новшеств;
- повышать уровень новаторства и творческой активности педагогов в коллективе;
- обеспечивать психолого-педагогические и организационно-педагогические условия развития.

4. Инновационная деятельность педагога дополнительного образования

Педагог дополнительного образования занимает ключевую позицию в образовательном процессе: от его квалификации, профессионализма, личных качеств зависит эффективность решения многих проблем в организации.

Новые веяния времени требуют от педагога дополнительного образования постоянной активной позиции. Если для педагога, работающего в традиционной системе, главными были специальные и методические знания, достаточно было владеть педагогической техникой, иметь педагогическое мастерство, позволяющие ему осуществлять образовательный процесс на профессиональном уровне и добиваться его высокой эффективности.

Для перехода в инновационный режим определяющим является готовность педагога к инновациям и приоритетными становятся знания теоретические (знание современных психолого-педагогических концепций), методологические (знание общих принципов изучения педагогических явлений, закономерностей социализации обучения и воспитания) и технологические (знание не только традиционных, но и инновационных образовательных технологий).

Современный педагог - это педагог не только, передающий знания обучающимся в детском объединении по интересам. Профессиональная деятельность педагога дополнительного образования неполноценна, если она строится только как воспроизводство однажды усвоенных методов работы, если в ней не реализуются объективно существующие возможности для достижения более высоких результатов образования, если она не способствует развитию личности самого педагога. Без творчества нет педагога - мастера.

На сегодняшний день необходимо постоянно расти в профессиональном плане. Такие же требования предъявляет к педагогу и новая форма аттестации.

Особое значение в процессе профессионального самосовершенствования педагога дополнительного образования имеет его **инновационная деятельность**.

Инновационная деятельность – целенаправленная деятельность, основанная на осмыслении своего собственного практического опыта при помощи сравнения и изучения, изменения и развития образовательного процесса с целью достижения более высоких результатов, получения нового знания, качественно иной педагогической практики.

Отличительные черты инновационной деятельности педагога:

- новизна в постановке целей и задач;
- глубокая содержательность;
- оригинальность применения ранее известных и использование новых методов решения педагогических задач;
- разработка новых концепций, содержания деятельности, педагогических технологий на основе гуманизации и индивидуализации образовательного процесса;
- способность сознательно изменять и развивать себя, вносит вклад в профессию.

Для осуществления инновационной деятельности педагоги могут объединяться в группы:

- методические объединения по определённой теме или направлению деятельности;
- проблемные (творческие) группы, в которых педагоги разных направлений объединяются для определённых задач по организации и осуществлению образовательного процесса;
- группы, разрабатывающие отдельные методические аспекты образовательного процесса;
- группы, решающие задачи определённого возрастного этапа в обучении и воспитании детей.

Главная цель инновационной деятельности – развитие педагога как творческой личности, переключение его с репродуктивного типа деятельности на самостоятельный поиск методических решений, превращение педагога в разработчика и автора инновационных методик и реализующих их средств обучения, развития и воспитания.

Руководство инновационной деятельностью осуществляется в различных формах. Основным принципом руководства является поддержка

педагога различными средствами, как образовательными (педагогическая учёба, консультации, семинары и т.д.), так и материальными (различные формы доплат, премий и т.д.) Одним из наиболее важных моментов является разворачивание среди педагогов процесса понимания относительно собственной педагогической деятельности.

За любой инновацией предполагается наличие инновационной педагогической деятельности конкретного педагога. Следовательно, необходимо создание условий для педагогического творчества, совершенствования форм и методов обучения и воспитания, необходимо обеспечение вариативности в отборе содержания.

Для эффективного обеспечения процесса непрерывного профессионального развития педагога — как педагога-специалиста в предметной области, как педагога-воспитателя, как педагога-исследователя, как педагога-новатора — необходимы следующие два основных фактора:

1) психологическая готовность педагога к инновационной деятельности и, как показывают наши исследования, особая группа навыков и умений рефлексивно-аналитического и деятельностно-практического порядка;

2) переориентация всех форм профессионального образования, повышения квалификации педагога на задачи поддержки его как педагога-профессионала в стремлении к непрерывному профессиональному росту.

Занимаясь инновационной деятельностью, развивая инновационную активность, создавая что-то значительное, новое, достойное внимания, педагог и сам растёт.

В связи с этим становление готовности педагога к инновационной деятельности является важнейшим условием его профессионального развития.

Инновационная деятельность педагога зависит:

3) от уровня личностной готовности педагога к этой деятельности, совокупности качеств педагога, определяющих его направленность на совершенствование собственной педагогической деятельности:

личностных (работоспособность, готовность к творчеству, высокий эмоциональный статус);

специальных (знание новых технологий, овладение новыми методами обучения, умение анализировать и выявлять причины недостатков, находить актуальные проблемы образования и реализовывать эффективные способы их решения).

4) существующих в конкретной организации дополнительных условий образования детей:

- финансовая заинтересованность: доплаты, премии;
- благоприятный морально-психологический микроклимат и творческая атмосфера;
- помощь в получении информации об инновационных технологиях;
- содействие администрации организации отношениям сотрудничества педагога с обучающимися и коллегами
- правильный отбор наиболее значимых стимулов в соответствии со спецификой их взаимосвязи и с учетом влияния барьеров.

Инновации педагога дополнительного образования могут быть представлены в виде:

- абсолютной новизны (отсутствие в данной сфере аналогов и прототипов),
- относительной новизны (внесение некоторых изменений в имеющуюся практику).

Источником инновационных идей педагога может служить:

- неожиданное для самого педагога событие (успех, провал, как толчок к развитию деятельности);
- различные несоответствия (между истинными мотивами поведения детей, их запросами, желаниями и практическими действиями педагога);
- потребности педагогического процесса (слабые места в методике, поиск новых идей);
- изменениями в ценностях и установках детей (влечет за собой поиск новых форм общения и профессионального поведения) и т. д.

Содержание инновационной деятельности педагога дополнительного образования:

1. Внедрение, использование новых методов, методик, средств, технологий в образовательном процессе.
2. Разработка авторских образовательных учебных программ дополнительного образования, методик, технологий, проектов, методической продукции.
3. Проведение учебных занятий в инновационных формах.
4. Проведение мастер – классов на региональном уровне.
5. Участие в проектно-исследовательской или опытно-экспериментальной деятельности.

Как же может педагог заявить на реализацию инновационной деятельности. Существует определенный алгоритм действий педагога.

Порядок организации и проведения инновационной деятельности педагога предполагает:

- **выбор темы** инновационной деятельности с учетом возрастных особенностей обучающихся и в соответствии с целью темой самообразования педагога;

- **заполнение информационной карты** инновационной деятельности (приложение);

- стартовая **экспертная оценка инновации, заявленной педагогом;**

- **разработка проекта (программы, плана)** инновационной деятельности: цель исследования, задачи, предмет, новизна, практическая значимость, актуальность, критерии оценки, формы контроля и диагностики, основные этапы работы, длительность, предполагаемый результат.

Педагог, изъявивший желание работать по собственной авторской программе, предоставляет документ о внешней экспертизе программы;

- **осуществление инновационной деятельности** (реализация инновационного проекта (программы));

- **отчет о реализации инновации.**

Предусматриваются разнообразные формы ознакомления с ходом, способами и результатами инновационной деятельности:

- творческие отчеты позволяют оценить общую результативность инновационной деятельности, увидеть отличия, которые приносит с собою инновация в жизнь коллектива, учащихся, их родителей;

- открытые мероприятия позволяют непосредственно познакомиться с творческой деятельностью педагога;

- методические выставки позволяют знакомиться с новыми наработками педагогов коллектива, предлагают материалы, которые могут использовать педагоги, осваивающие какую-либо инновацию;

- тематические консультации позволяют другим заинтересованным педагогам получать дополнительную информацию по различным инновациям;

- проблемные семинары представляют особый интерес для тех, кто в процессе освоения инновации уже почувствовал потребность в более глубокой теоретической подготовке;

- свободное посещение занятий педагога, реализующего инновацию;

- **внедрение инновации** (распространение созданного инновационным путем опыта, новой практики).

Материалы по инновационной деятельности хранятся в методической службе: заявка, программы, продукты диагностик, результаты контроля, анализ, отчеты.

Инновационные процессы реализуются сегодня практически во всех сферах человеческой деятельности. Нововведение в организациях дополнительного образования детей является достаточно важным и необходимым механизмом творческой деятельности, который отличает одну организацию от другой. Именно поэтому одним из направлений деятельности педагогов дополнительного образования в республике является результативная инновационная деятельность, как процесс освоения тех составляющих, которые позволяют добиваться качественно новых результатов и становиться все более привлекательными и необходимыми для детей и их родителей.

Инновационная деятельность педагогов дополнительного образования республики (из опыта работы):

Баймуханова Алия Утегеновна – педагог дополнительного образования Станции юных натуралистов города Атырау.

Тема инновационного проекта *«Формирование экологической культуры школьников с учетом региональных особенностей»*.

Алия Утегеновна — педагог-новатор, занимающаяся с обучающимися проблемой изучения и сохранения биоразнообразия особо охраняемой территории побережья Каспийского моря и дельты реки Урал. Решению этой актуальной проблемы посвящена работа с ГЭФ Программы развития ООН в Казахстане по проекту «Комплексное сохранение приоритетных глобально-значимых водно-болотных угодий как мест обитания мигрирующих птиц — демонстрации на трех проектных территориях: дельта реки Урал с прилегающим побережьем Каспийского моря; Тенгиз-Коргалжинская система озер; Алаколь-Сасыккольская система озер» совместно с научными

работниками Болонского университета (Италия) по проекту «Парк на дельте реки Урал». Педагог тесно работает с учителями и учащимися школ, расположенными вблизи этой территории.

В основе инновационного проекта лежит деятельностный подход А.У. Баймухановой к формированию экологической культуры, активной жизненной позиции как ведущие качества, разносторонне компетентной, социализированной личности, способной легко адаптироваться в современном обществе.

Баймуханова Алия Утегеновна разработала образовательную учебную программу курса «Экология» по сохранению водно-болотных угодий дельты реки Урал и прилегающего побережья Каспийского моря для занятий с учащимися 6 - 8 классов общеобразовательных школ.

В пилотных школах города Атырау и области активно внедряется факультативный курс "Экология" при содействии нефтяных компаний. В настоящее время составлена карта-схема экологического туризма по уникальной территории. Определены три экологических маршрута: Мир природы, Водный мир, Мир степей.

В будущем будет построен Визит-центр и создан Парк научными работниками Болонского университета (Италия) с фондом АЛМА-Матер.

Получая прочные и глубокие знания о природе родного края, преодолевается потребительское отношение к природе, формируется у подрастающего поколения экологическая культура и соответствующие ценностные ориентации.

Дурманова Татьяна Андреевна - педагог дополнительного образования Центра детско-юношеского туризма и экологии Зеленовского отдела образования Западно-Казахстанской области.

Тема инновационного проекта *«Интеграция основного и дополнительного образования как условие успешной социализации сельских школьников»*.

За основу своей работы педагогом взят проектно-исследовательский метод по изучению природы родного края, разработав и внедрив Программу глобального исследования и изучения природы Зеленовского района Западно-Казахстанской области.

Исследовательские работы обучающихся отличаются глубоким содержанием, научностью и практичностью. Обучающимися под руководством педагога реализуются проекты «Живая энергия», «Школа будущего», «Альтернативные источники энергии», «Малые реки Приуралья». Особая гордость - проект «Школьная теплица облегченной конструкции», ставший лауреатом республиканского конкурса «Бизнес проектов», благодаря которому во дворе школы построена теплица облегченной конструкции, где в настоящее время проводится экспериментальная работа.

В 2012-2013 году разработан и реализован инновационный проект «Создание исследовательского эколога – биологического комплекса».

Такая структура деятельности педагога является перспективным направлением экологического образования, активизирующая познавательную и научно-исследовательскую деятельность учащихся, используя материалы

родной местности. Обучающиеся приобретают функциональные навыки исследования как универсального способа освоения действительности, развивают способности к исследовательскому типу мышления, приобретают больше практических сведений об использовании полученных знаний в повседневной жизни, в труде, развивают экологическую культуру школьников в сельской местности, что особенно важно.

Таким образом, общеобразовательные средние школы и организации дополнительного образования должны составить целостную разноуровневую систему, индивидуализирующую образовательный путь ребенка в рамках единого социокультурного и образовательного пространства области.

Махмутова Любовь Леонидовна - педагог дополнительного образования Дворца детей и юношества города Караганды, высшей квалификационной категории.

Тема инновационного проекта: «Формирование инновационной образовательной среды для профессионального самоопределения старшекласников в системе дополнительного образования»

Для достижения цели развития личности Любовь Леонидовна строит обучение на основе постоянного пробуждения и поддержки творческого начала в ребенке через проблемно – поисковый подход (создание проблемной ситуации, выдвижение предположений, поиск доказательств, формирование выводов, сопоставление результатов и др.). При таком подходе возникает естественная мотивация обучения, успешно развивается способность ребенка понимать смысл поставленной задачи, планировать опытническую, экспериментальную деятельность, контролировать и оценивать их результаты.

Проблемно – поисковый подход позволяет учитывать психовозрастные особенности обучающихся, их индивидуальные особенности, интересы и склонности, дает возможность принимать на занятиях арсенал методов и приемов эвристического характера, целенаправленно развивая познавательную активность и самостоятельность обучающихся.

В связи с развитием информационных технологий - локальных и глобальных электронных сетей, мультимедийных средств обучения, стремительной бытовой компьютеризацией, Любовь Леонидовна внедряет и активно развивает другие формы образования – дистанционное обучение.

Дистанционный курс обучения по образовательной учебной программе дополнительного образования «Декоративное цветоводство с основами фитодизайна» успешно апробирован среди учащихся города Караганды (более 70 % зарегистрированных учащихся).

Оспанова Светлана Сагидоллаевна- педагог дополнительного образования, заместитель директора по учебно-воспитательной работе КГКП «Областной детский биологический центр» города Семей Восточно-Казахстанской области.

Тема инновационного проекта: *«Организация познавательной деятельности посредством интеграции основного и дополнительного образования детей с использованием проектной методик, критического мышления и информационно- коммуникативных технологий».*

Ведущей идеей проекта является интеграция основного и дополнительного образования, развитие и формирование новых мыслительных форм, которые способствуют более полному усвоению новых знаний, позволяют школьникам использовать свои знания для наполнения смыслом ситуации с высоким уровнем неопределенности, создают базу для новых типов человеческой деятельности.

Концептуальные позиции проекта ориентированы на педагогику успеха, передачу школьникам инициативы в организации своего развития, акцент на исследовательскую, проектную работу; пересмотр организационных форм учебной работы; увеличение самостоятельной индивидуальной и групповой работы школьников, обеспечение возможностей для становления и развития важнейших личностных функций, способности к выбору, оценке своих действий, ответственности и автономности личности.

Светлана Сагидоллаевна в данном направлении деятельности придерживается принципа: каждый ребенок - личность, все дети талантливы; каждому ребенку прививать тягу к исследованиям и экспериментам.

Инновационный опыт, сформированный Светланой Сагидоллаевной, имеет значимость в обновлении организации дополнительного образования детей, реализации личностно-ориентированного образовательного процесса, профильного обучения.

На современном этапе дополнительное образование детей должны рассматривать как составные части общего образования. Интеграция основного и дополнительного образования детей позволяет сблизить процессы воспитания, обучения и развития, что является одной из наиболее сложных проблем современной педагогики.

Вологин Николай Васильевич - педагог дополнительного образования высшей категории Станции юных туристов Таскалинского района Западно-Казахстанской области, профессор Московской Международной академии туризма и краеведения, отличник образования Республики Казахстан.

Тема инновационного проекта: *«Социализация личности школьника средствами туристско-краеведческой и эколого-натуралистической работы»*

Через систему туристско-краеведческой и эколого-натуралистической деятельности Вологин Н.В. формирует у обучающихся коммуникативные качества, активную жизненную позицию.

Педагог в своей работе активно использует возможности интегрированных курсов по экологии, географии, биологии, валеологии, экономики и др.

Практическая значимость этого проекта заключается в формировании гармонично развитой личности, способной не только к рациональному природопользованию, но и умеющей комфортно жить в окружающей среде в условиях эволюции экологической ситуации в мире.

Дауталиев Серик Адаевич – директор, педагог дополнительного образования Станции юных техников, г. Талдыкорган Алматинской области.

Тема инновационного проекта: *«Развитие детского технического творчества и исследовательской деятельности в условиях интеграции общего и дополнительного образования».*

На Станции юных техников определены направления взаимодействия с организациями образования:

➤ деятельность станции как опорной организацией дополнительного образования детей по научно-техническому направлению», которая предусматривает оказание информационно – методической и организационной помощи, повышение квалификации и профессионального мастерства педагогических работников; обмен опытом работы; организацию массовых мероприятий по техническому творчеству, проведение и помощь в проведении конкурсов и др.;

➤ создание и реализация интегрированных целевых программ и исследовательских проектов;

➤ предпрофильная и профильная подготовка.

Дауталиев Серик Адаевич создал систему поддержки сформировавшихся талантливых школьников, среду для проявления и развития способностей каждого ребенка, стимулирования и выявления достижений одаренных детей.

Система выстроена в соответствии с направлениями деятельности станции при активном вовлечении обучающихся в исследовательскую деятельность, демонстрирующую их общие и индивидуальные достижения, с использованием ярких форм и методов, создающих привлекательность этой деятельности. Ведущей технологией является технология коллективного творческого дела (КТД), которая позволяет формировать социальные установки.

Научно-техническая направленность деятельности кружка «Космическое макетирование и моделирование», которым руководит педагог Дауталиев С.А., предусматривает углубленное освоение теоретических разделов отраслей наук, развитие навыка практического применения теоретических знаний в самостоятельной исследовательской, конструкторской, творческой и трудовой деятельности.

Огилько Галина Михайловна – педагог дополнительного образования Аршалынского центра детского творчества.

Тема инновационного проекта: *«Развитие творческих способностей детей через декоративно-прикладное искусство».*

Смысл своей педагогической деятельности Галина Михайловна видит в приобщении детей к творчеству, к изучению и сохранению культурного наследия предков. Галина Михайловна твердо убеждена в том, что «каждый ребенок талантлив, но талантлив по-своему», потому и стремится пробудить личность творческую, умеющую мыслить, работать, фантазировать, быть востребованной в современном мире. Ее занятия построены таким образом, чтобы каждый ребенок мог погрузиться в уникальный мир отношений, стремился к успеху и совершенствованию. При этом он проходит несколько важных этапов: дар, рождение, выбор, шанс, успех, восхождение, дарение. Она - автор образовательных учебных программ дополнительного образования «Рукотворное чудо дымки», «...И оживает глина», которые реализуются через мастерские «Казахский сувенир», «Народная игрушка». Освоение программы построено по принципу « Лепим, фантазируем, создаем,

играем». Программа вводит ребенка в удивительный мир творчества, дает возможность поверить в себя, в свои способности, предусматривает развитие у обучающихся изобразительных, художественно-конструкторских способностей, нестандартного мышления, творческой индивидуальности.

На занятиях кружка у детей пробуждается вера в творческие способности, индивидуальности, неповторимости, вера в то, что он пришел в этот мир творить добро и красоту, приносить людям радость. Использование наглядного материала, художественного слова, музыки – все это помогает Галине Михайловне помочь попасть детям в необычный мир искусства, приобщения к художественной культуре.

Гамастинов Салихжан Галимжанович - педагог дополнительного образования военно-спортивного клуба «Гвардеец» Дома детского творчества города Степногорска Акмолинской области.

Салихжан Галимжанович, ветеран войны в Афганистане, отличник образования Республики Казахстан, Почетный работник образования и науки Республики Казахстан (2004), кавалер ордена «Красная звезда».

Тема инновационного проекта: *«Формирование у подрастающего поколения патриотизма, готовности к достойному служению Отечеству и его защите».*

Ведущей концептуальной идеей программы военно-спортивного клуба «Гвардеец», подчинённой основной цели всестороннего, целостного и гармоничного развития личности ребёнка, является создание условий для его активной жизненной позиции посредством приобщения к здоровому образу жизни, подготовке к защите Отечества, формирование личностных качеств на основе идей Казахстанского патриотизма, гуманизма и общечеловеческих ценностей.

Данная цель клуба «Гвардеец» основана на постепенном формировании психофизических состояний. По сути своей гармония – это состояние равновесия физических и психических процессов каждого индивидуума.

Руководителем клуба Гамастиновым Салихжаном Галимжановичем определены требования к уровню подготовки занимающихся, прогнозируемые результаты и способы контроля и проверки, что подчеркивает практический характер программы, возможности ее реализации.

Программа военно-спортивного «Гвардеец» направлена на практическую подготовку юношей к службе в Вооружённых Силах, выполнению конституционного долга по защите Отечества, военно-патриотического воспитания старшеклассников. В ходе изучения курса обучающиеся получают практические умения, навыки, методы адаптации к военной службе, учатся пользоваться военным имуществом, получают правовую базу.

Механизмы реализации: учебно- тренировочные занятия; спортивно-лагерные сборы; участие в соревнованиях; показательные выступления; военно-спортивные игры; совместные мероприятия с организациями образования и общественными объединениями; работа с родительским комитетом.

В целях закрепления теоретических знаний и приобретения необходимых практических навыков программой курса предусмотрено проведение практических занятий в форме учебных сборов с юношами на базе воинских частей.

5. Создание инновационной образовательной среды, обеспечивающей развитие способностей обучающихся и достижение результатов образования

В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одним из существенных компонентов образовательной деятельности любой организации образования. Именно инновационная деятельность не только создает основу для создания конкурентоспособности той или иной организации образования на рынке образовательных услуг, но и определяет направления профессионального роста педагога, его творческого поиска, реально способствует личностному росту обучающихся.

Решение задач по реализации Государственной Программы развития образования на 2011-2020 годы позволяет использовать потенциал системы дополнительного образования детей в целях обеспечения качества, доступности и эффективности образования.

Формирование и развитие функциональной грамотности учащихся поставлено Главой государства приоритетной задачей. Разработан Национальный план действий по развитию функциональной грамотности на 2012-2016 годы. В рамках программы предусмотрено открытие шести инновационных интерактивных парков для детей и юношества в организациях дополнительного образования республики.

Дополнительным стимулом для развития интереса к творческой и инновационной деятельности школьников станет оснащение центров творчества, детских эколого-биологических центров современными высокотехнологическими комплексами, теплицами. Главной идеей создания таких комплексов является развитие творческого и научно-образовательного потенциала юных казахстанцев.

Дополнительное образование детей осуществляется специалистами, профессионалами, мастерами своего дела, что обеспечивает его разносторонность, привлекательность, уникальность и, в конечном счете – результативность как практико-ориентированного образования.

Практика показывает, что инновационные направления, в том числе и инновационные подходы к дополнительному образованию детей, более эффективно внедрять на базе новых типов организаций дополнительного образования детей. В городе Астане такой организацией является Дворец школьников, где реализован современный мировой опыт проведения дополнительного образования на базе философии детского наукограда.

Новый Дворец школьников города Астаны – это уникальная организация дополнительного образования для детей столицы и республики. Каждый ребенок, посещая дворец, воплощает свою мечту в реальность, познает новое и интересное, ведь здесь созданы все условия для становления, развития и самореализации личности школьника, как гражданина и патриота

Республики Казахстан, будущего специалиста, способного к профессиональному, интеллектуальному и социальному творчеству.

Креативный, высокотехнологичный и инновационный Дворец позволяет удовлетворить самые различные потребности детей и родителей, способствует развитию ребенка и формированию нового мышления – мышления успешных людей, молодых интеллектуалов и конкурентоспособных творческих личностей, способных принести пользу себе и своему Отечеству.

Во Дворце школьников работают 137 кружков и секций в 14 отделах различной направленности с охватом более 10 000 детей.

Дворец располагает лабораториями, учебными кабинетами для работы детских объединений, Планетарием с панорамными сферическими и планетарными проекциями с применением 3D-технологий, Обсерваторией, многофункциональным Концертным залом на 300 мест, драматическим театром на 500 мест, интернетцентром, медиацентром, Зимним садом, залом для проведения форумов, диспутов, дебатов на 264 мест, детским драматическим театром, легкоатлетическим и баскетбольным залами, залами для занятий борьбой и теннисом, залами для занятий народных, спортивно-бальных и современных танцев, помещением для оркестра казахских народных инструментов, театральными, хоровыми студиями, художественной галереей, ледовым катком и плавательным бассейном.

Основным предметом деятельности Дворца школьников является дополнительное образование детей: интеллектуальное образование по основным направлениям науки – математика, химия, биология, экология, биотехнология, геновая инженерия, физика, астрономия, аэрокосмонавтика, информатика, программирование, нанотехнологии и новые информационные технологии; **техническое творчество** – радиоэлектроника, робототехника, авиа- и ракетомоделирование, космическое моделирование, судомоделирование, автомоделирование; **лингвистика** – изучение казахского, русского, английского, французского, турецкого и китайского языков; **художественно-эстетическое образование** обучающихся – изобразительное искусство, декоративно-прикладное искусство, современный дизайн, скульптура и керамика, резьба по дереву, конструирование и моделирование одежды, актерское мастерство, ораторское искусство, казахское национальное музыкальное искусство, оркестр народных инструментов, вокал, хореография; **физическое воспитание** – хоккей, фигурное катание, плавание, художественная гимнастика, каратэ, годзюрю каратэ-до, қазақша күрес, таэквон-до, дзю-до, тоғызқұмалақ, шахматы, легкая атлетика, большой теннис, баскетбол, волейбол, футбол, греко-римская борьба и других спортивных секций.

Во Дворце школьников творческое взаимодействие интеллекта, искусства и спорта дает тот плодотворный итог, именуемый как образование, ориентированное на результат.

Для реализации Поручения Президента Республики Казахстан, в целях развития творческого и научно-образовательного потенциала юных казахстанцев в ГККП «Дворец Школьников» г. Астаны **создан Национальный Интерактивный Парка для детей и юношества**, где

представлен большой комплекс интерактивных стендов и экспонатов по всем направлениям науки, техники, спорта и искусства. На первоначальном этапе общая площадь парка составила 1400 квадратных метров.

Основная цель Национального Интерактивного Парка: соответствие актуальным и перспективным потребностям личности, общества и государства, подготовка разносторонне развитой личности гражданина республики, способной к социальной адаптации в обществе, началу трудовой деятельности, самообразованию и самосовершенствованию.

Задачи Национального Интерактивного Парка:

- развитие активного обучения с помощью специальных средств интерактивной технологии: тренажеров, интерактивных задач, конструирования систем из объектов, исследования их свойств и поведения на модели, виртуальных лабораторных работ;
- широкая популяризация применений интерактивных технологий как способ творческого обучения, позволяющий построить образовательный процесс на практической основе.

Национальный Интерактивный Парк (далее - НИП), оснащенный современными научными лабораториями, спортивным оборудованием и интерактивной экспозицией, способствует развитию любознательности и творческих способностей посетителей, предоставляя им возможности для исследований и активно-познавательной деятельности. Он является местом, куда приходят и школьники, и студенты, и семьи с детьми, где знакомятся с законами и принципами естествознания в ходе взаимодействия с необычными экспонатами – интерактивными образовательными аттракционами.

НИП стал важным катализатором для формирования чувства общности взглядов населения на технологии и ценность инноваций и естественнонаучного знания.

Основные темы и зонирование.

Содержательное наполнение частей выставки в НИП обусловлено тематикой и расположением уже существующих лабораторий, кружков и секций.

Национальный интерактивный парк состоит из трех ключевых кластеров:

7. Наука и технологии.
8. Спорт и здоровье.
9. Искусство, танец и музыка.

Данные темы разделены на более узкие подразделы, которым посвящены части интерактивной экспозиции.

Структура проекта по созданию НИП состоит из 4-х направлений:

- Комплекс научных экспонатов и стендов;
- Визуализация знаний;
- Музей науки и промышленности;
- Банк знаний Wiki.

Научная и образовательная составляющие НИП разработаны с учетом научного потенциала в Республике Казахстан и в тесном сотрудничестве с

научным сообществом г. Астаны, специалистами и учеными Евразийского Национального Университета им. Л.Н. Гумилева.

Во Дворце школьников работают **146** педагогических работников. Среди педагогов дополнительного образования немало ученых, известных специалистов, музыкантов, заслуженных деятелей науки, культуры и спорта РК: 6 докторов наук, профессоров; 5 кандидатов наук ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Космического центра, Национального Университета Искусств, Медицинского Университета г. Астаны, 2 члена Творческого Союза художников Российской Федерации и международной Ассоциации художников; 5 членов Союза художников Республики Казахстан, 4 заслуженных деятелей культуры Республики Казахстан, 9 чемпионов по различным видам спорта, 12 мастеров спорта.

Дворец школьников г. Астаны является экспериментальной педагогической системой, где осуществляется разработка, исследование и проверка новых образовательных учебных программ дополнительного образования, современных технологий и методик дополнительного и базового образования, с учетом требований профильных вузов и предприятий.

В настоящее время во Дворце школьников реализуются 11 целевых программ–проектов, 10 авторских, 10 экспериментальных, 80 модифицированных образовательных учебных программ дополнительного образования.

Программное обеспечение экспонатов **НИП** позволяет обучающим активно взаимодействовать с виртуальными объектами учебной дисциплины, управлять моделями, конструировать из них системы, проводить опыты на компьютерных моделях, решать задачи и таким образом, в процессе творчества приобретать знания. Уже есть и первые открытия. Обучающиеся научного кружка в химической лаборатории получили новый запах духов из трав казахстанской степи.

Научно-исследовательский кружок «NextBio», образован при участии Республиканского государственного предприятия «Национальный центр биотехнологии» Комитета науки Министерства образования и науки Республики Казахстан.

Цель кружка: создание условий для развития научной и практической деятельности детей в естественных науках, развитие их уникальных способностей и помощь в становлении их как будущих ученых в области биологии, биомедицины и биотехнологии.

В процессе обучения обучающиеся получают дополнительные знания по анатомии и физиологии растений, микробиологии, биомедицины и биотехнологии, познают основные этапы выполнения исследовательской работы. Обучающиеся самостоятельно выполняют **молекулярно-генетические** (выделение ДНК, постановка ПЦР, электрофоретический учет фрагментов ДНК, определение нуклеотидной последовательности, кариотипирование); **биотехнологические** (микрклональное размножение, ферментация кисломолочных напитков и др.); **микробиологические** (микроскопическое исследование бактерий, ферментация углеводов и др.);

биологические (изучение физиологических и анатомических особенностей растений) исследования.

Дополнительное образование детей – это «зона ближайшего развития» личности ребенка, которую он выбирает сам или с помощью взрослого в соответствии со своими желаниями, потребностями и возможностями.

Система дополнительного образования детей в городе Астане развивается на межотраслевой и инновационной основе и выступает гарантом выявления, поддержки и развития одаренных детей.

Качество дополнительного образования во многом зависит от того, насколько системно, целостно функционирует организация дополнительного образования, насколько целесообразна его организационная структура, как обеспечена устойчивость жизнедеятельности структурных подразделений.

В условиях современных тенденций развития системы образования в Республике Казахстан свою миссию педагогический коллектив Дворца детей и юношества города Караганды определяет в создании условий для развития конкурентоспособного выпускника, обладающего ключевыми компетентностями, имеющего гражданскую позицию, инициативного, способного трансформировать образовательную среду в творческую. Доверие, которое оказывает ребенок, приходя во Дворец, обязывает педагогов постоянно искать инновационные направления в образовательной и воспитательной деятельности, расти как профессионалу, тем самым быть самому одаренным. «Успешный педагог – успешный ребенок!» - так обозначают курс педагоги Дворца детей и юношества, направленный на личность самого педагога, так как творческий потенциал, способность обогащать свой опыт, стремление к совершенствованию являются залогом результативности всего педагогического процесса.

Открытость, гуманность, самоорганизация, прочность связей с окружающей социокультурной средой - неперенные признаки успешного качественного функционирования Дворца детей и юношества города Караганды, определяющие его совокупный социальный эффект.

В настоящее время во Дворце детей и юношества города Караганды работают 137 педагогических работников. По уровню образования 74% педагогических работников имеют высшее образование. По уровню квалификации 52,7% педагогических работников имеют высшую квалификационную категорию. 13 педагогов имеют ученую степень, в том числе: доктор наук – 3 педагога; кандидат наук – 7 педагогов; магистр – 3 педагога.

55,5 % коллектива составляют педагоги со стажем от 5 до 20 лет, что свидетельствует о достаточной его работоспособности. Средний стаж работы 10-15 лет. Наличие 34 % молодых педагогов говорит о перспективности педагогического коллектива. Из общего количества педагогических работников 33 человека – выпускники Дворца

С 2011 года педагогический коллектив Дворца работает в соответствии с Программой развития «Ресурсный центр в системе дополнительного образования» по разработке и апробации модели «Региональный Ресурсный центр дополнительного образования».

Основной идеей, заложенной в Программу развития, является совершенствование образовательного пространства системы дополнительного образования региона, способствующей повышению уровня социализации обучающихся и подготовке их к эффективной жизнедеятельности в условиях изменяющегося мира, обеспечение качества и доступности образовательных услуг, удовлетворяющих потребности детей и их родителей в саморазвитии, профессиональном самоопределении.

Через организацию Регионального ресурсного центра, объединяющего систему организаций дополнительного образования региона, создается инновационная образовательная среда, обеспечивающая развитие способностей обучающихся и достижение результатов образования, осуществляется реализация дополнительного образования на основе социального партнерства с организациями дополнительного, общего среднего и профессионального образования.

Дворец с 2004 года является базовой организацией Казахской Академии образования имени Ы. Алтынсарина (свидетельство № 50) и областной экспериментальной площадкой.

Методической службой Дворца проводится активная работа по изучению и распространению собственного педагогического опыта, а также опыта работы других организаций дополнительного образования области. Эта работа осуществляется в рамках конференций, семинаров, курсов и мастер-классов.

За период 2011-2013 гг. педагогическим коллективом Дворца проведены 4 республиканских семинара на темы «Инновационные модели работы с детьми дошкольного возраста в условиях дополнительного образования» (2011г), «Современные модели деятельности многопрофильного учреждения дополнительного образования» (2012г), «Особенности учебно-исследовательской работы с детьми младшего школьного и дошкольного возраста» (2012г) «Актуальные вопросы художественного образования в условиях модернизации» (2013г.). Ежегодно проводится более двадцати областных семинаров по различным направлениям дополнительного образования.

В ходе мастер-класса педагоги Дворца не только делятся наработанным опытом по определенной теме, но и в ходе обсуждения имеют возможность получить независимую оценку своей деятельности и узнать о подобном опыте своих коллег. За представляемый период было проведено 88 мастер-классов на различном уровне: «Технология педагогического проектирования» (Шкарупин В.Д.), «Особенности работы с мальчиками в хореографическом ансамбле» (Дедуренко Л.М.), «Работа с активом через мотивацию на творческую деятельность» (Альбазарова А.К.), «Работа с графическим материалом на занятиях по изобразительности с детьми дошкольного возраста» (Лыкова А.С.), «Музыкально-ритмические игры в учебном процессе хореографического ансамбля» (Лейхнер Т.А.), «Особенности вводного занятия в деятельности детской творческой студии» (Хусинова Р.Р.), «Технология социального проектирования» Шумячкин Е.С., «Особенности организации занятий с

детьми дошкольного возраста некоренной национальности в ансамбле казахских народных инструментов» (Бекжигитова А.М.) и др.

Дворец – организация, стремящаяся в своем развитии идти в ногу со временем. В рамках реализации Государственной Программы развития образования до 2020 г. педагогическим коллективом осуществляется работа по обновлению программного содержания ориентированного на социальные категории детей и подростков. В целях создания условий для получения инклюзивного образования осуществляется сотрудничество со средней общеобразовательной школой № 27 г. Караганда, являющейся опорной школой Ресурсного центра по инклюзивному образованию в рамках республиканского проекта «Школа адаптированная для всех». В рамках данного сотрудничества проводятся обучающие семинары для педагогов, специалистами Дворца проводятся занятия по дополнительному образованию в группах с инклюзивным обучением. В настоящее время это кружок декоративно-прикладного искусства, хореографический и шахматный кружки. В дальнейшем планируется развитие сотрудничества и направлении культурно-досуговой деятельности.

На Станции юных техников города Талды-Коргана Алматинской области разработан и успешно внедрен инновационный проект «Концепция о космической деятельности Республики Казахстан в контексте космического образования школьников», разработано свыше пятидесяти проектов по космической технике, ракетной технологии, астрономии.

Учебно-методический комплекс по дисциплине «Космонавтика и ракетная техника» основывается на Концепции технически-направленного профессионально ориентированного обучения, направленного на освоение основ космонавтики и сформирован на основе действующей авторской образовательной учебной программы дополнительного образования «Космическое макетирование и моделирование».

Учебно-методический комплекс предусматривает проведение практических и теоретических занятий в течение учебного года среди обучающихся. На протяжении всего курса обучения космонавтике ведется работа по усвоению и совершенствованию технических знаний (физике, астрономии, основ ракетной и космической техники), формированию и развитию умений и навыков, а также по углублению и расширению технических знаний. Практическая цель изучения космонавтики заключается в формировании у школьника способности и готовности физического восприятия, то есть предполагает развитие различных видов компетенций, как духовного, так продуктивного характера.

Основная цель курса - обучение навыкам и умения в техническом и технологичном основах развития мышления. Изучение космонавтики на данном этапе направлено на достижение следующих целей развитие технической грамотности и компетенции в науке и технике.

Силами кружковцев одержано свыше трехсот побед, выполнено двадцать семь исследовательских проектов по Марсу, пять — по Луне, четыре — по исследованию дальнего космоса, три — по орбитальным станциям и

заводам, четыре — по скафандрам и системам жизнеобеспечения, семь — по другим проектам.

Данные проекты подготовлены благодаря процессу интеграции общего и дополнительного образования в области технического творчества и направлены на реализацию модели интегрированного технического образования, функционирующего в едином образовательно-воспитательном пространстве, объединяющем общеобразовательные школы и организацию дополнительного образования детей научно-технической направленности.

Результативность проекта означает его действенность, возможность добиваться при его использовании полезного эффекта, высокого результата в обучении и воспитании и определяется двумя основными показателями: надежностью - устойчивостью, стабильностью положительных результатов, получаемых на практике, перспективностью - длительностью сохранения актуальности результатов, получаемых за счет освоения опыта, их способностью оставаться новыми, не устаревать.

Педагогическим коллективом Станции юных техников под руководством Серика Адаевича Дауталиева создана модель образовательной системы научно-технической деятельности обучающихся, способной обеспечить формирование творческой личности, технически и технологически грамотной, созидающей, способной направлять свой талант на служение обществу. Данную модель необходимо широко внедрять в организации дополнительного образования детей.

Приоритетные направления реализации проекта

10. Организация деятельности Станции юных техников как опорной организации дополнительного образования детей по направлению «Техническое творчество», как координирующего центра по развитию детского технического творчества в области.

11. Интеграция дополнительного и основного общего образования для развития научно-технического творчества. Введение элективных курсов для детей среднего и старшего возраста, предмета «Моделирование и конструирование» для младших школьников образовательных организаций республики.

12. Сохранение и развитие сети детско-юношеских объединений научно-технической и спортивно-технической направленности.

13. Организация и популяризация разнообразных видов и форм технического творчества.

14. Совершенствование работы по повышению профессионального мастерства, квалификации педагогических кадров, работающих по программам технического творчества.

15. Укрепление материально-технической базы объединений технической направленности.

16. Совершенствование работы по программно-методическому обеспечению, внедрению инновационных технологий, обеспечивающих развитие детского технического творчества.

17. Создание условий для социальной адаптации, допрофессиональной подготовки, профессионального самоопределения детей и подростков, занимающихся техническим творчеством.

18. Организация и проведение областных, городских, районных соревнований, конкурсов, а также результативное участие команды республики в международных соревнованиях по техническим видам спорта, в конкурсах детского технического творчества.

Процесс развития научно-технического творчества подрастающего поколения является важнейшей составляющей современной системы образования. Усвоение основ научно-технического творчества, творческого труда поможет будущим специалистам повысить профессиональную и социальную активность, что приведет к сознательному профессиональному самоопределению по профессиям технической сферы, повышению производительности, качества труда, ускорению развития научно – технической сферы производства в Республике Казахстан.

6. Модель развития инновационных направлений в организациях дополнительного образования

Система образования, в том числе и дополнительное образование детей, станет эффективной, если будет работать на опережение.

В современных условиях научно-техническое творчество - это основа инновационной деятельности. Поэтому процесс развития научно-технического творчества является важнейшей составляющей современной системы образования.

Проблема технического творчества, особенно детского, является важной социально-экономической проблемой, именно поэтому ей уделяется очень большое внимание во всех передовых странах. Её решением занимаются как государственные учреждения, так и частные предприятия и объединения, учитывая при этом, что от её успешного решения зависит общий экономический и культурный уровень общества.

В современном мире в 40 странах известен опыт успешной работы свыше 500 Детских музеев науки (наукоградов). В Европе, Японии, Канаде, Австралии, России работают более тысячи технопарков и бизнес-инкубаторов. В США их количество за 10 лет увеличилось более, чем в 30 раз. Эти организации зарекомендовали себя, как инструменты вовлечения детей и молодежи в активную творческую продуктивную деятельность на основе освоения новых технологий. Прослеживается закономерная тенденция, что большое число "выпускников" технопарков стали организаторами и владельцами новых фирм.

Более пяти лет в образовательных учреждениях Курганской области реализуется сетевой инновационный проект «Развитие инновационной деятельности детей и молодежи в сфере науки, техники и технологии (Малая академия наук (МАН)», целью которого является *создание системы поддержки и развития научно-технического творчества учащихся и молодежи в условиях инновационной развивающейся образовательной среды.*

Структура МАН включает в себя три модуля: «Ресурсный центр «Школа естественных наук», «ЛЕГО - ПАРК», «Школьный технопарк».

Каждый из модулей решает свой комплекс взаимосвязанных задач. Так, модуль: «Ресурсный центр «Школа естественных наук» ориентирован на создание системы обучения, обеспечивающей формирование естественнонаучной компетентности обучающихся на основе использования цифровых образовательных ресурсов, входящих в состав «Развивающей образовательной среды AFS™ (Среда AFS™).

Практика показывает, что инновационные программы, в том числе и инновационные подходы к дополнительному образованию детей, эффективно внедряются на базе новых инновационных типов организаций дополнительного образования детей.

Инновационными моделями системы научно-технического творчества детей и молодежи, использующими ресурсы дополнительного, общего среднего, профессионального образования, государственных, общественных и бизнес структур, становятся площадки научно-технического творчества детей и молодежи, обладающие модульной структурой, учитывающие различные направления деятельности и уровни подготовки подрастающего поколения.

Технопарки – Наукограды

Цель – популяризация науки и образования, побуждение детей и обучающихся к изучению и развитию своих знаний в сфере науки и технологий, подготовка поколения будущих ученых и инженеров и налаживание тесной связи между общественностью и наукой, профессиональная ориентация по профессиям сферы науки, техники и технологий.

Основные принципы: все можно и нужно трогать, экспериментировать; от игрового и просветительского до инженерного и предпринимательского.

Структура:

- *информационный центр* (библиотека, видеотека и т.д.),
- *технопарк* - это образовательное поле деятельности креативно мыслящих молодых людей, людей нового поколения, профессионально ориентированных.

В технопарке предлагаются для изучения различные технологии, проводятся эксперименты, создаются модели и макеты; площадки технопарка предоставляют обучающимся более широкий спектр образовательных услуг для наиболее талантливых и мотивированных детей по развитию их креативного потенциала в сфере науки, техники и технологии.

- *бизнес-инкубатор* создается для изучения основ финансово-экономической и юридической деятельности, знакомства с основами малого предпринимательства, составления бизнес-планов и реализации посильных для детей и молодежи бизнес-проектов;

- *центр анализа социальных проблем*, где дети будут анализировать социальные ситуации: человек в природе, человек в обществе, человек в семье, человек во времени, человек – творец;

- *интерактивные выставки* инноваций и науки, в ходе которых посетители самостоятельно учатся создавать инновационные продукты, изучают законы природы, физики, химии, математики, логики.

Механизмы реализации проекта:

- нормативное правовое регулирование инновационной деятельности детского Наукограда;

- привлечение и эффективное использование бюджетных и внебюджетных средств;

- определение базы научно-производственных комплексов наукоградов;

- совместные проекты с областными, городскими и районными центрами профессиональной ориентации по профессиям сферы науки, техники и технологий.

Музеи науки и техники

Цель - представление истории, текущего положения и перспектив развития всех отраслей промышленности Казахстана.

Основные принципы – привлечение детей и молодежи, наполнение их жизни активностью, смыслом и увлеченностью, получение информации в игровой увлекательной форме с набором оценочных баллов за полученные знания по теме.

Структура тематических модулей: атомная, нефтегазовая, аэрокосмическая отрасли, энергетика, добыча твердых полезных ископаемых, металлургия, транспорт, IT и телекоммуникации, сельское хозяйство, инновационные технологии, машиностроение, робототехника.

Механизмы реализации проекта:

- создание информационной smart-системы хранения и управления знаниями по всем областям науки и образования;

- разработка удобнейшего интерфейса и поисковой системы через создание Банка знаний (тексты, фото и видео материалы, обучающие программы, доступ к учебным веб-порталам, онлайн обучения и т.д.);

- создание профессиональной студии для закупа научных и образовательных материалов (фильмы, методики, программы, учебники, игры и т.д.) с адаптацией под местные условия (перевод на казахский и русский языки);

- привлечение и эффективное использование бюджетных и внебюджетных средств;

- определение базы музеев науки и техники (Дворцы школьников, региональные краеведческие музеи НИИ, ВУЗы и др.).

Научные шоу

Цель: привлечение интереса детей и молодежи к участию в различных научно-познавательных шоу.

Тематика научных шоу: «Тесла шоу», «Занимательная химия», «Анатомия человека», «Увлекательная математика», «История цивилизаций», «Зеленая экономика» и др.

Механизмы реализации:

- создание научно-познавательных программ;

- определение места постоянно действующих площадок для проведения научных шоу (организации образования, телевидение и др.);
- привлечение и эффективное использование бюджетных и внебюджетных средств;
- включение научно-познавательных шоу в проведение массовых республиканских, региональных мероприятий;
- включение научно-познавательных шоу в программы проведения крупных международных и отраслевых выставок и конференций («ЭКСПО-2017», «KIOGE» и др.)
- формирование банка реальных задач для молодых исследователей.

Информационный веб-портал (ИВП)

Цель: Информационно-мотивационное обеспечение развития технического творчества - создание и функционирование интернет сообщества (форума) детей, молодежи, общественности, интересующихся и занимающихся техническим творчеством в республике.

Задачи:

- создание республиканской информационной веб-площадки для детских и молодежных клубов по интересам;
- создание электронных научно-популярных журналов;
- использование возможностей СМИ;
- расширение возможностей веб-портала для работы с детьми, их родителями и педагогами;
- создание сетевых коммуникативных и проектных сообществ, сообществ по обмену знаниями и др.;
- обеспечение системы поиска по всем существующим в республике учебно-развивающим программам в области науки и техники.

Механизмы реализации:

- разработка архитектуры информационного веб-портала ИВП;
- создание соответствующего информационного ядра – серверного центра для безопасного и скоростного функционирования ИВП;
- раскрутка ИВП в социальных сетях;
- привлечение и эффективное использование бюджетных и внебюджетных средств.

Детский парк инновационных технологий – Детский «ПИТ»

Цель – обеспечение интеллектуального практико-ориентированного досуга детей и молодежи.

Задачи:

- обеспечение реализации инновационных проектов детей и молодежи в различных отраслях жизнедеятельности;
- разработка и апробация новых дополнительных общеобразовательных программ, в т.ч. очно-заочного и дистанционного обучения;
- открытие новых направлений: «Легоконструирование», «Робототехника», «Радиоэлектроника», «Медиа дизайн» и др.;
- организация и проведение олимпиад, конференций, конкурсов, соревнований;

- подготовка сборных команд и отдельных участников к участию в международных и республиканских учебно-исследовательских, научно-технических и спортивно-технических мероприятиях.

Механизмы реализации:

- включение в проекты ФИИР, АО «НИШ»;
- нормативное правовое регулирование инновационной деятельности детского парка инновационных технологий;
- выделение специальных технологических зон для создания комплекса, способного выполнять задачи детского ПИТа;
- привлечение и эффективное использование бюджетных и внебюджетных средств;
- привлечение национальных компаний и частного бизнеса к подготовке специалистов для работы детского ПИТа;
- привлечение коммерческих заказов от национальных компаний, крупных иностранных инвесторов частного бизнеса.

Fab-lab

Fab-lab (англ. *fabrication laboratory*) — производственные мини-площадки для реализации различных инженерно-технических задач в рамках детского технического творчества с выходом на более сложные технологические решения (создание мебели, устройств, аксессуаров, приспособлений и др.).

Цель – массовое привлечение детей и молодежи к формированию инженерно-технического мышления, являющегося основой для инноваций и профориентации.

Задачи:

- создать условия для развития инженерного мышления, уверенности в своих силах, создание общества ремесленников, производителей реальных товаров, созидателей и новаторов.

Механизмы реализации:

- создание республиканского тренингового центра, аккредитованного международной системой Fab-lab;
- разработка стандартов деятельности Fab-lab;
- открытие площадок Fab-lab в каждом регионе страны.

Выставочный павильон «ЭКСПО-2017»

Цель: создание постоянно действующего Научно-образовательного Центра мирового уровня для повышения мотивации детей дошкольного возраста, обучающихся школ, колледжей и высших учебных заведений к изучению и развитию своих знаний в сфере науки и технологий, подготовки поколения будущих ученых, инженеров и налаживания тесной связи между общественностью и наукой.

Задачи:

- содействие экономической и социальной модернизации общества, реализации национального приоритета в области качественного образования, пробуждения интереса к науке и технике у граждан и, в первую очередь, у детей и молодежи, познание через развлечение, создание новой формы «интеллектуального досуга»;

- обеспечение максимального посещения школьников и студентов страны выставочного павильона «ЭКСПО – 2017»;

- создание условий для раскрытия талантов с раннего возраста и его развития на любом этапе возникновения интереса к техническому творчеству в соответствии с индивидуальными способностями и особенностями;

- ознакомление и обучение школьников, студентов колледжей и университетов, преподавателей страны с достижениями науки, высокой технологии и альтернативной энергетики.

Механизмы реализации:

- открытие постоянно действующего Научно-образовательного Центра мирового уровня с выставочно-экспозиционным модулем;

- создание современных лабораторий и мастерских, обеспечивающих научно-исследовательскую, проектную и опытно-конструкторскую практическую работу обучающихся;

- создание и развитие сети современного молодежного инновационного проектно-конструкторского инжинирингового центра коллективного пользования, учебно-испытательных полигонов и мини-производств;

- создание условий для встреч детей и молодежи с изобретателями, представителями промышленности и предпринимателями;

- проведение ежегодных конкурсов на разработку проектов по выбранной теме с последующим представлением на «ринге инноваций».

Важнейшими направлениями создания инновационных технологических платформ станут:

- аэрокосмические технологии;

- информационные технологии;

- биотехнологии, включая промышленные биотехнологии и фармацевтику;

- композиционные материалы;

- фотоника, включая лазерные технологии, производство светодиодов;

- ядерная энергетика.

Инновации возникают там и тогда, где и когда есть потребность в изменениях и возможность их реализации.

Заключение

Таким образом, для уточнения содержания понятия «инновационная деятельность организаций дополнительного образования детей» определили сущность ключевых понятий (инновация, нововведение, новшество, инновационный процесс, инновационная деятельность, педагогическая инновация, инновационная деятельность в образовании):

- инновации представляют собой явление, связанное с целенаправленным изменением, вносящим в среду внедрения новые стабильные элементы (новшества), вызывающие переход системы из одного состояния в другое;

- нововведение понимается как процесс перехода системы из одного качественного состояния в другое с помощью внедрения новшества;

- новшество характеризуется как целенаправленно осуществляемое прогрессивное изменение, направленное на повышение эффективности какого-либо процесса, системы; как средство для осуществления нововведений;

- инновационная деятельность – это особая по характеру деятельность, в которую привносится новое (знания, технологии, приемы, подходы) для получения результата, отличающегося социально-общественной, рыночной и др. востребованностью;

- педагогическая инновация выступает как нововведение в педагогическую деятельность, изменение в содержании и технологии обучения и воспитания, имеющее целью повышение их эффективности;

- инновационные процессы в системе образования могут быть охарактеризованы как управляемые процессы создания, восприятия, оценки, освоения и применения педагогических новшеств;

- инновационную деятельность в области образования можно определить как целенаправленное преобразование практики образовательной деятельности за счет создания, распространения и освоения новых образовательных систем или каких-то их компонентов.

Опора на данные положения позволила сформулировать следующее определение понятия «инновационная деятельность организации дополнительного образования детей». Это особый вид деятельности, основанный на введении в педагогическую деятельность специально-организованных и контролируемых изменений (новшеств) в содержание и технологии обучения и воспитания, направленный на повышение эффективности педагогической деятельности и преобразование всего комплекса личностных средств субъекта деятельности, обеспечивающих педагогу не только адаптацию к быстро меняющейся социальной и профессиональной реальности, но и возможность воздействия на неё.

Ключевыми задачами Стратегии развития инновационных направлений в организациях дополнительного образования детей являются: создание условий для формирования у граждан компетенций инновационной деятельности, компетенций «инновационного человека» как субъекта всех инновационных преобразований.

Государство должно обеспечить формирование благоприятного «инновационного климата», включая создание условий и стимулов для инновационной деятельности, а также благоприятных условий для использования инноваций во всех видах деятельности;

Основными направлениями поддержки станут обеспечение современных условий организации образовательного процесса, в том числе, на основе использования новейших информационных технологий, обеспечение для учащихся широких возможностей для совместной, сетевой, проектной деятельности.

Пайдаланған және ұсынылған әдебиеттер
Используемая и рекомендуемая литература

1. Ангеловский К. Учителя и инновации: Кн. для учителя.- М.: Просвещение, 1991.- 159 с.
2. Ахметшина Э. Научно-исследовательская деятельность педагога дополнительного образования // «Наука и школа». 2003. - №2-3. - с. 9-
3. Березина В. П. Дополнительное образование — особое образовательное пространство // Учительская газета. 2000. - №1.
4. Березина В. А. Творческое развитие детей средствами дополнительного образования: - М., 1998. 24 с.
5. Большой энциклопедический словарь. 2-е изд. перераб. и доп. - М.:
6. Бронникова И. Развитие инновационной деятельности в образовательном учреждении. // Управление школой. 2002.
7. Буданова Г. П. Создание рефлексивно-творческой среды в учреждениях дополнительного образования как объективная закономерность// Внешкольник. 1998. №1. С. 1-3.
8. Гарифова З. Интеграция общего и дополнительного образования // «Наука и школа», 2003. -№2-3. С. 48-51.
9. Гафурова Н.В. Интеллектуально-личностная модель образования как условие развития одаренности учащихся на этапе «школа-вуз». // Инновации в образовании. 2004. - № 4. - С. 119-129.
10. Государственная программа развития образования РК на 2011-2020гг.
11. Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире: Учеб. пособие. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. - 1999. - 200 с.
12. Дополнительное образование детей: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. О.Е. Лебедева. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000.-256 с.
13. Жексенбаева У. Б. Компетентностно ориентированное образование в современной школе. Учебное пособие.- Алматы, 2009.
14. Жгулева Н. Н. Зачем нужны инновации? // Внешкольник. 2000. - № 5. –
15. Закон Республики Казахстан «Об образовании» (с изменениями и дополнениями) -Астана, 2012.
16. Евладова Е. Б. Дополнительное образование детей: учеб. пособие для вузов / Е. Б. Евладова. - М.: Владос, 2008.
17. Евладова Е. Б. Николаева Л. А. Дополнительное образование: содержание и перспективы развития / Педагогика. 1995. - №5. - С.39
18. Евладова Е.Б., Логинова Л. Г., Михайлова Н. Н. Дополнительное образование детей: Учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС - 2002. - 352 с.
19. Евладова Е. Б., Николаева Л. А. Развитие дополнительного образования в общеобразовательных учреждениях: Методические рекомендации. — М. — 1996.-48 с.
20. Инновационный менеджмент / Под ред. Л. Н. Оголевой М.: ИНФРА-М. - 2002. -238с.

21. Картина З. Дополнительное образование в школе: неиспользуемый потенциал // Воспитание школьников. 2003. - №4. - С.39-41.
22. Каргина З. Н. Значение дополнительного образования пока не оценивается должным образом // Воспитание школьников 2000. - №5. - с.28
23. Кленова Н. В. Инновационное поле дополнительного образования. // Внешкольник. 2001. - № 4. - С. 14-16.
24. Красношлыкова О. Г., Буянова Т. А. Организация инновационной деятельности образовательного учреждения // Завуч. 2002, № 7 - С.89-100.
25. Лебедев О. Е. Компетентностный подход в образовании // Школьные технологии. - 2004. - №5. - С.3-12.
26. Мазыкина Н.В. Инновационные подходы в патриотическом воспитании и гражданском становлении личности. // Внешкольник. — 2002. № 5. - С.5-8.
27. Методические рекомендации по развитию дополнительного образования детей в общеобразовательных учреждениях // Народное образование. 2003. - №2. С. 273-281.
28. Моисеев А. М. Качество управления школой: каким оно должно быть. — М.: Сентябрь. 2001. - 160 с.
29. Морозов Ю.П. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов. - М., 2000. — 446 с.
30. Морозова Н. А. Дополнительное образование многоуровневая система в непрерывном образовании. - М.: МГУП, 2001. - 279 с.
31. Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012 - 2016 годы. Утверждено Постановлением Правительства РК от «25» июня 2012 года за № 832
32. Научно-методическое обеспечение системы дополнительного образования детей (Инновационные тенденции). М., ООО «Новое образование», 2009. — 120 с. (Серия «Библиотечка для учреждений дополнительного образования детей»).
33. Новиков А. М. Научно-экспериментальная работа в образовательном учреждении. - М.: 1998. - 133 с.
34. Новикова Т.Г. Проектирование и экспертиза инновационной деятельности в образовании. Вып. 12. М.: ЦРСДОД. - 2001. - 64с.
35. Окулич-Казарин В. П. О развитии дополнительного образования // Дополнительное образование. 2004. - №8. - с. 16-18
36. От внешкольной работы к дополнительному образованию детей. / сборник методических материалов для дополнительного образования детей. - М.: Гуманитарный издательский центр «Владос», 2000. - 542 с.
37. Поволяева М. Н. Развитие научного знания в содержании школьного и дополнительного образования детей // Внешкольник. 2004. - №4. - с. 13.
38. Поташник М. Управление качеством дополнительного образования // Народное образование. 2001. — №7. - С. 55-58
39. Русских Г. А. Мастер-класс технология подготовки учителя к творческой профессиональной деятельности // Методист - 2002. - №1 - С. 38-40
40. Султанова Ф. Р., Лаптев А.В. Инновационные процессы в сфере управления персоналом // «Наука и школа», 2003. №2-3. - С. 10-13.

41. Султанова Ф. Р. Инновационные процессы в сфере управления персоналом: из опыта Городского центра детского творчества // «Наука и школа». -2003 № 2-3. с. 10-13
42. Султанова Ф. Р. Инновации в системе управления учреждениями дополнительного образования детей. // Дополнительное образование. - 2003 № 9.с. 6-10
43. Султанова Ф. Р. Некоторые подходы к работе с кадровым резервом. // Внешкольник 2004 № 4 с. 18-20
44. Фомина А. Б. Основы управления учреждением дополнительного образования детей. М.: 1996. - 85 с.
45. 174. Фомина А. Б. Учреждение дополнительного образования детей: инновационная социально-педагогическая модель. М. - 1996. - 70 с.
46. Хмель Н.Д. Педагогический процесс как объект деятельности учителя - А-А, Рауан, 1979.
47. Хомерики О. Г., Поташник М.М., Лоренсов А.В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений. М. - 1994. - 64 с.
48. Хуторянский И. И. Дополнительное образование в Томске: реалии и перспективы. // Внешкольник. 2002. - № 4. - С. 7-8.
49. Щетинская А. И. Педагогическое управление учреждением дополнительного образования инновационного типа М.: Новая школа. - 1997.-48с.
50. Яковлев, Д. Е. Организация и управление деятельностью учреждения дополнительного образования детей. — М.: Айрис-пресс, 2004.
51. Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat <http://www.dissercat.com/content/upravlenie-innovatsionnoi-deyatelnostyu-uchrezhdeniya-dopolnitelnogo-obrazovaniya-detei>